

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO 2030 ROKU
ZA LATA 2021-2022

Białystok 2023 r.

WYKONAWCA:

Urząd Marszałkowski
Województwa Podlaskiego
Departament Ochrony Środowiska

ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 1

15-888 Białystok

<https://podlaskie.eu/>

kancelaria@podlaskie.eu

tel. 85 66 54 157

Spis treści

Wykaz skrótów.....	5
1 Wstęp.....	6
1.1 Wprowadzenie.....	6
1.2 Podstawa prawna wykonania Raportu	6
1.3 Cel wykonania Raportu	6
1.4 Metodyka i tok pracy.....	7
2 Ocena realizacji poszczególnych celów i zadań określonych w Programie ochrony środowiska województwa podlaskiego do 2030 roku	9
2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	10
2.1.1 Ocena jakości powietrza wykonana ze względu na ochronę zdrowia ludzi	12
2.1.2 Ocena jakości powietrza wykonana ze względu na ochronę roślin	13
2.1.3 Emisja zanieczyszczeń do powietrza	14
2.1.4 Rozwój sieci gazowej.....	17
2.1.5 Rozwój instalacji OZE	20
2.2 Zagrożenia hałasem.....	21
2.2.1 Hałas komunikacyjny	22
2.2.2 Hałas przemysłowy	25
2.2.3 Mapy akustyczne.....	27
2.3 Pola elektromagnetyczne.....	29
2.4 Gospodarowanie wodami.....	31
2.4.1 Wody powierzchniowe.....	31
2.4.2 Wody podziemne.....	34
2.5 Gospodarka wodno-ściekowa.....	36
2.5.1 Sieć wodociągowa.....	36
2.5.2 Sieć kanalizacyjna	39
2.6 Zasoby geologiczne	43
2.7 Gleby	46
2.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	48
2.9 Zasoby przyrodnicze	50

2.9.1 Obszary i obiekty prawnie chronione	50
2.9.2 Lasy	52
2.9.3 Tereny zieleni	53
2.10 Zagrożenia poważnymi awariami	55
3 Podsumowanie zadań zrealizowanych na terenie województwa podlaskiego w latach 2021-2022.....	57
3.1.1 Sprawozdanie z wykonania zadań własnych Samorządu Województwa Podlaskiego, zaplanowanych w harmonogramie rzeczowo-finansowym w Programie.....	57
3.1.2 Sprawozdanie opisowe z wykonania wybranych zadań realizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego we współpracy z innymi jednostkami, wskazane w Programie w tabeli 47.....	60
3.1.3 Sprawozdanie z wykonania zadań monitorowanych (instytucje) przedstawionych w harmonogramie rzeczowo-finansowym, zaplanowanym do realizacji w Programie.	68
3.1.4 Sprawozdanie opisowe z wykonania przez inne instytucje zadań monitorowanych przedstawionych w Programie w tabeli 48.....	69
3.1.5 Zestawienie rzeczowo-finansowe zadań realizowanych przez jednostki/instytucje podległe i nadzorowane.....	77
4 Podsumowanie i wnioski	97
5 Spis tabel.....	105
6 Spisy wykresów	107
7 Spis map.....	108

Wykaz skrótów

B(a)P	– benzo(a)piren
Dz. U.	– Dziennik Ustaw
GDOŚ	– Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	– Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
JCWP	– jednolite części wód powierzchniowych
JCWpd	– jednolite części wód podziemnych
KW PSP	– Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
LP	– Lasy Państwowe
mpzp	– miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
PEM	– Promieniowanie elektromagnetyczne
PGW WP	– Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	– Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PM₁₀	– pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów
PM_{2,5}	– pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra
Program	– Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku przyjęty uchwałą nr XXXVI/474/2021 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 29 listopada 2021 r.
Raport	– Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku za lata 2021-2022
RDOŚ	– Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku
RWMS	– Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku
WIOŚ	– Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku
WPGO	– Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

1 Wstęp

1.1 Wprowadzenie

Program ochrony środowiska jest dokumentem planowania strategicznego, zawierającym cele i kierunki polityki w zakresie środowiska prowadzonej przez województwo i określającym wynikające z nich cele oraz kierunki działań (interwencji). Podstawą prawną tego dokumentu jest art. 17 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.), który nakłada na zarząd województwa obowiązek wykonania i uchwalenia programu.

Raport stanowi element monitoringu stanu środowiska naturalnego, w tym również w zakresie infrastruktury służącej ochronie środowiska na terenie województwa. Raport jest narzędziem, za pomocą którego zarząd województwa (jako organ wykonawczy województwa) sprawuje nadzór nad stopniem realizacji działań i zamierzeń zaplanowanych do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji w programie ochrony środowiska.

1.2 Podstawa prawna wykonania Raportu

Do sporządzenia raportu z realizacji programu ochrony środowiska obliguje art. 18 ust. 2 *ustawy Prawo ochrony środowiska*, zgodnie z którym organ wykonawczy województwa – zarząd województwa – co 2 lata sporządza raport z wykonania programu ochrony środowiska, a następnie przedstawia go organowi stanowiącemu – sejmikowi województwa i przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu.

1.3 Cel wykonania Raportu

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 roku za lata 2021-2022 (dalej: Raport), zawiera analizę realizowanych w latach 2021-2022 zadań ujętych w Programie. W Raporcie przedstawiono weryfikację i ocenę realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska i poprawy jego stanu, a także zmiany w stanie środowiska, jakie zaszły w badanym okresie.

Celem przygotowania niniejszego Raportu jest ocena stopnia realizacji celów zawartych w Programie. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań Programu jest wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe oceniane na podstawie wskaźników monitorowania Programu. Dokument zawiera rezultaty i poniesione nakłady finansowe wynikające z realizacji zadań, a także zawiera zestawienie i usystematyzowane informacje na temat działań, jakie zostały podjęte w województwie podlaskim w zakresie ochrony środowiska na przestrzeni lat 2021-2022 w następujących obszarach:

- ochrona klimatu i jakości powietrza;
- zagrożenia hałasem;
- pola elektromagnetyczne;
- gospodarowanie wodami;
- gospodarka wodno-ściekowa;

- zasoby geologiczne i gleby;
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- zasoby przyrodnicze;
- zagrożenia poważnymi awariami.

Zestawienie zebranych danych stanowi narzędzie oceny.

1.4 Metodyka i tok pracy

W ustawie *Prawo ochrony środowiska* nie określono zakresu, sposobu i formy sporządzania raportu z wykonania programu ochrony środowiska. W związku z powyższym przy opracowaniu niniejszego Raportu zastosowano metodykę własną.

W pierwszej kolejności przystąpiono do prac przygotowawczych, polegających na zgromadzeniu materiałów źródłowych, danych dotyczących aktualnego stanu środowiska na terenie województwa oraz danych dotyczących stopnia realizacji zadań zaplanowanych w analizowanym Programie. Przy jego opracowaniu zostały wykorzystane informacje będące w posiadaniu:

- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego,
- urzędów miast i gmin oraz starostw powiatowych z terenu województwa podlaskiego,
- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Białymstoku,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku,
- parków narodowych i krajobrazowych z terenu województwa podlaskiego.

Do opisu zmian stanu środowiska za rok bazowy przyjęto rok 2020, natomiast danymi obrazującymi aktualny stan środowiska są dane z lat 2021 – 2022.

Na potrzeby opracowania dokonano ankietyzacji wszystkich jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego – łącznie wysłano 132 ankiety: 118 do gmin, (w tym 3 do miast na prawach powiatu) i 14 do powiatów.

Należy tu podkreślić, iż w przypadku niektórych wskaźników dane przekazane przez gminy w ankietach mogą nie być miarodajne, ponieważ niektóre z ankiet nie zostały wypełnione we wszystkich pozycjach lub zostały wypełnione błędnie. Dlatego też dane pochodzące z ankiet mogą różnić się od danych pochodzących od innych podmiotów, np. GUS, RDOŚ.

Tabela 1. Statystyka odesłanych ankiet z jednostek samorządu terytorialnego (opracowanie własne)

	Ankiety wysłane [szt.]	Ankiety wypełnione [szt.]	Procent wypełnionych ankiet [%]
Powiaty	14	14	100
Miasta na prawach powiatu	3	3	100
Gminy miejskie	10	10	100
Gminy miejsko-wiejskie	27	19	70,37
Gminy wiejskie	78	62	79,49
SUMA	132	108	81,82

Ankietyzacji poddano również instytucje i służby takie jak: Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Białymstoku, Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich, Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku, Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Białymstoku, Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Białymstoku, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej w Białymstoku i w Lublinie, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

2 Ocena realizacji poszczególnych celów i zadań określonych w Programie ochrony środowiska województwa podlaskiego do 2030 roku

Cele zawarte w Programie roku zostały zagregowane w 10 obszarów interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakość powietrza:
 - 1.1. Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza;
 - 1.2. Adaptacja do zmian klimatu;
 - 1.3. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;
 - 1.4. Ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego;
 - 1.5. Monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory;
2. Zagrożenie hałasem:
 - 2.1. Poprawa stanu klimatu akustycznego i osiągnięcia stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu;
 - 2.2. Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas;
3. Pola elektromagnetyczne:
 - 3.1. Utrzymanie stanu braku przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
4. Gospodarowanie wodami:
 - 4.1. Zwiększenie retencji wodnej województwa;
 - 4.2. Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody;
 - 4.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy;
 - 4.4. Ochrona przed powodzią;
 - 4.5. Osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód;
5. Gospodarka wodno-ściekowa:
 - 5.1. Poprawa stopnia skanalizowania terenów wiejskich;
 - 5.2. Poprawa jakości wód i rozwój sieci wodociągowej;
6. Zasoby geologiczne:
 - 6.1. Ochrona złóż kopalin;
 - 6.2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobyciem kopalin;
 - 6.3. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
7. Gleby:
 - 7.1. Utrzymanie dobrej jakości gleb i ochrona ich przed degradacją;
 - 7.2. Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:
 - 8.1. Redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
 - 8.2. Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie;
 - 8.3. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazanych do składowania;
 - 8.4. Ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami;
9. Zasoby przyrodnicze:
 - 9.1. Zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem;
 - 9.2. Zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych;
10. Zagrożenie poważnymi awariami:
 - 10.1. Brak incydentów o znamionach poważnej awarii.

2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z art. 85 *ustawy Prawo ochrony środowiska* ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- 3) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocena jakości powietrza i obserwacje jej zmian dokonywana jest w ramach państwowego monitoringu środowiska, który w województwie podlaskim prowadzony jest przez RWMS. Ocena jakości powietrza wykonuje się w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r. poz. 845),
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279 z późn. zm.)

Z wykonywaniem oceny powiązane są również inne przepisy prawa krajowego:

- ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1070 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 listopada 2022 r. w sprawie sposobu obliczania wskaźników średniego narażenia oraz sposobu oceny dotrzymania pułapu stężenia ekspozycji (Dz. U. z 2022 r. poz. 2430),
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2023 r. poz. 350),
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie systemu informatycznego Inspekcji Ochrony Środowiska „Ekoinfonet” (Dz. U. z 2020 r. poz. 2386).

W rocznej ocenie jakości powietrza uwzględnia się dwie grupy kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi;

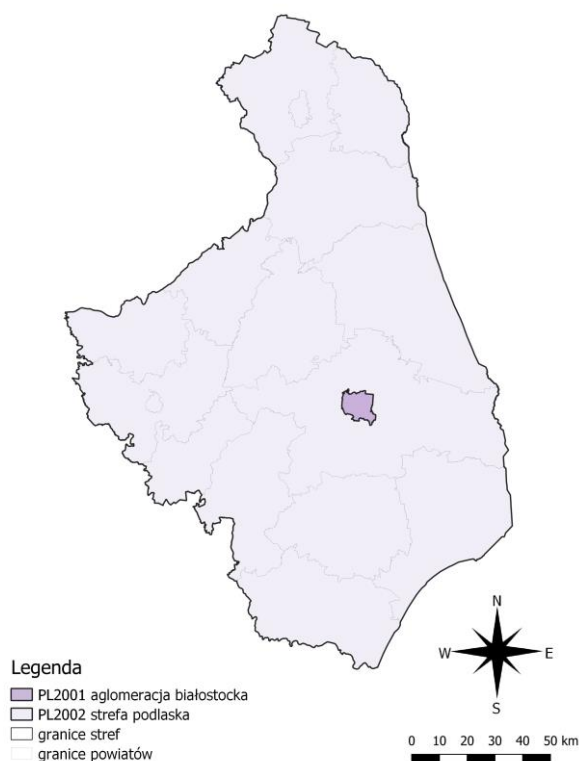
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin. Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy.¹

Województwo podlaskie podzielone zostało na dwie strefy:

- aglomeracja białostocka, którą tworzy Białystok – miasto na prawach powiatu;
- strefa podlaska stanowi pozostały obszar województwa podlaskiego tj. 14 powiatów i 2 miasta na prawach powiatu.

Tabela 2. Zestawienie stref w województwie podlaskim w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Lp.	Kod strefy	Nazwa Strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców
1	PL2001	aglomeracja białostocka	aglomeracja	102	293 413
2	PL2002	strefa podlaska	obszar województwa niewchodzący w skład aglomeracji i miast	20 085	855 307

Mapa 1. Podział województwa podlaskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2022 r. (opracowanie własne)

¹ *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim*, GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, Białystok 2023

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- klasa C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy;
- klasa D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

2.1.1 Ocena jakości powietrza wykonana ze względu na ochronę zdrowia ludzi

Poniższe tabele prezentują wyniki klasyfikacji stref województwa podlaskiego z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi w latach 2020, 2021 i 2022.

Tabela 3. Klasy sfer dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	PB	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
PL2001	Aglomeracja Białostocka	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1
PL2002	Strefa podlaska	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	C1 ²

¹⁾ dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

²⁾ dla pyłu zawieszonoego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa podlaska uzyskała klasę A

(Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ, Białystok 2021)

Tabela 4. Klasy sfer dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie za 2021 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	PB	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
PL2001	Aglomeracja Białostocka	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1
PL2002	Strefa podlaska	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	C1 ²

¹⁾ dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa Aglomeracja Białostocka uzyskała klasę D1, a strefa podlaska D2

²⁾ dla pyłu zawieszonoego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A

(Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ, Białystok 2022)

Tabela 5. Klasy sfer dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie za 2022 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM ₁₀	PB	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5} ²⁾
PL2001	Aglomeracja Białostocka	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL2002	Strefa podlaska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

¹⁾ dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

²⁾ dla pyłu zawieszonoego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, obie strefy uzyskały klasę A

(Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ, Białystok 2023)

Na podstawie oceny jakości powietrza w województwie podlaskim zaobserwowano w 2022 roku, iż w porównaniu z latami poprzednimi jakość powietrza uległa poprawie. W zakresie zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀ i PM_{2,5} nie odnotowano przekroczeń standardów jakości powietrza. Poziom docelowy określony dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ został przekroczony tylko na stacji w Łomży (stacje pomiarowe zlokalizowane w Augustowie, Suwałkach oraz na terenie aglomeracji białostockiej nie zanotowały przekroczeń). Podobnie jak w latach ubiegłych, w obu strefach województwa, przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu. Pozostałe badane zanieczyszczenia w aglomeracji białostockiej i strefie podlaskiej kwalifikowały się do klasy A.²

Pomimo zauważalnej poprawy jakości powietrza, ze względu na przekroczenie średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ w 2020 r i w 2021 r. w Łomży, Sejmik Województwa Podlaskiego uchwałą nr XLIV/611/2022 z dnia 27 czerwca 2022 roku przyjął program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej, w którym zostały określone zadania mające na celu dotrzymanie ww. normy pyłu zawieszonego PM₁₀. W związku z tym, iż przekroczenie średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ w 2020 r. wystąpiło jedynie w Łomży, tylko tego miasta dotyczą wskazane w programie działania naprawcze polegające na:

- ograniczeniu emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w Łomży;
- kontroli indywidualnych urządzeń grzewczych w budynkach mieszkalnych przez właściwe służby w Łomży.

2.1.2 Ocena jakości powietrza wykonana ze względu na ochronę roślin

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki klasyfikacji stref województwa podlaskiego z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin w latach 2020, 2021 i 2022.

Tabela 6. Klasyfikacja stref województwa podlaskiego w poszczególnych latach z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin w strefie podlaskiej

Lata	NO _x	SO ₂	O ₃
2020	A	A	A ¹
2021	A	A	A ¹
2022	A	A	A ¹

¹ dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa podlaska uzyskała klasę D2

(Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim, GIOŚ w Białymstoku.)

² Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim, GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, Białystok 2023

W województwie podlaskim pod względem kryteriów dla ochrony roślin klasyfikuje się jedynie strefę podlaską. W tym celu roczną ocenę jakości powietrza wykonano dla zawartości dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu w powietrzu.

W województwie podlaskim poziomy dopuszczalne SO_2 i NO_x oraz poziom docelowy parametru AOT40 (ocena zanieczyszczenia powietrza ozonem pod kątem ochrony roślin dokonywana jest w oparciu o parametr AOT40), dla kryterium ochrony roślin, nie zostały przekroczone. W związku z tym strefa podlaska otrzymała klasę A. Ostatnie lata wykazują trend spadkowy stężeń tych zanieczyszczeń w powietrzu. W dalszym ciągu w strefie podlaskiej, podobnie jak na obszarze kraju, występuje problem z dotrzymaniem poziomu celu długoterminowego parametru AOT40 dla kryterium ochrony roślin. Obszar przekroczeń dotyczy znacznej części województwa.

2.1.3 Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Zgodnie z danymi wygenerowanymi z Wojewódzkiego Banku Zanieczyszczeń na podstawie danych pochodzących z wykazów składanych przez podmioty wymienione w art. 3 pkt 20 i zobowiązane na podstawie art. 286 ust.1 *ustawy Prawo ochrony środowiska*. W szczególności dotyczy to wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza:

- z kotłowni,
- z procesów technologicznych, np.: malowanie, lakierowanie, spawanie, obróbka drewna, galwanizacja, wyrób masy bitumicznej, wędzenie itp.,
- ze spalania paliw przez środki transportu,
- z przeładunku benzyn silnikowych,
- z działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa i leśnictwa.

W 2020 roku na terenie województwa podlaskiego wyemitowanych zostało łącznie 161 782,259 Mg zanieczyszczeń, w 2021 roku – 186 656,067 Mg, a w 2022 roku – 222 458,616 Mg.

Powyższe dane pochodzą ze sprawozdań podmiotów, które rozliczały się z opłat za korzystanie ze środowiska za pomocą wskaźników lub danych pomiarowych. Nie obejmują wielkości emisji rozliczanej metodą tzw. „ryczałtową”.

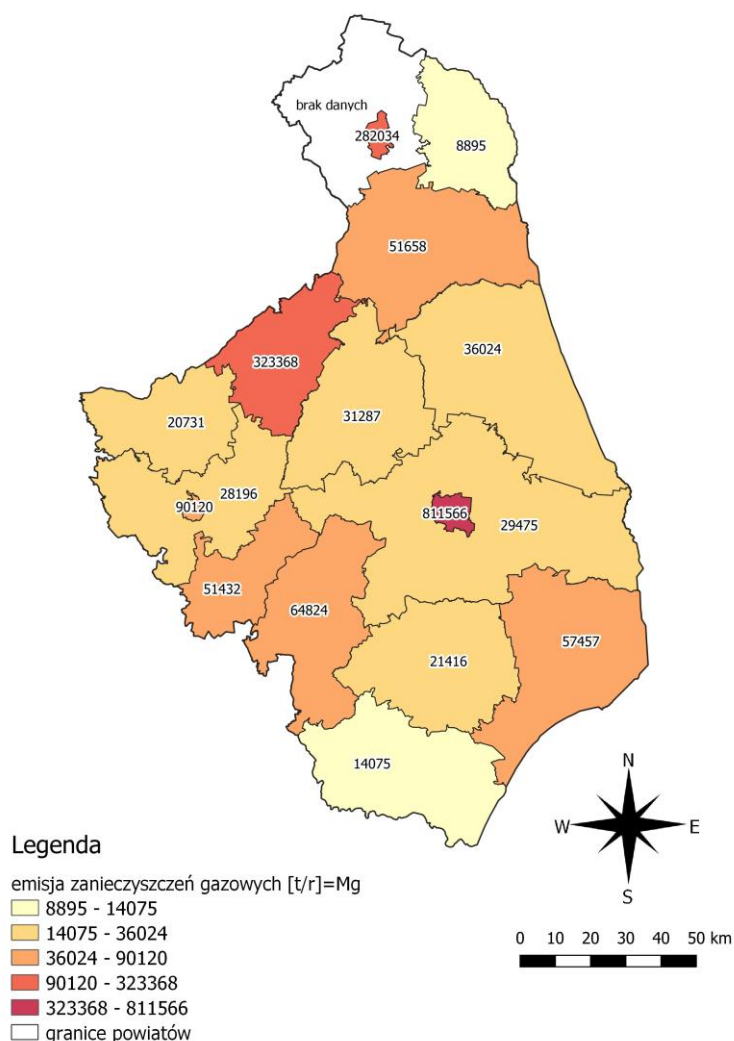
Tabela 7. Zanieczyszczenia o największej emisji na terenie województwa podlaskiego w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń)

Ładunek zanieczyszczeń [Mg]								
Rok	benzo(a)piren	dwutlenek siarki	dwutlenek węgla	tlenek węgla	tlenki azotu	węglowodory alifatyczne	pyły	pyły pozostałe
2020	0,198397	352,0109	159 951,313	806,1205	346,4696	2,0688	194,6874	6,5572
2021	0,211767	429,1808	184 345,435	980,2702	495,5991	5,6234	212,5531	20,7431
2022	0,153047	513,8059	220 245,473	891,7060	438,9048	2,3389	193,7675	27,8294

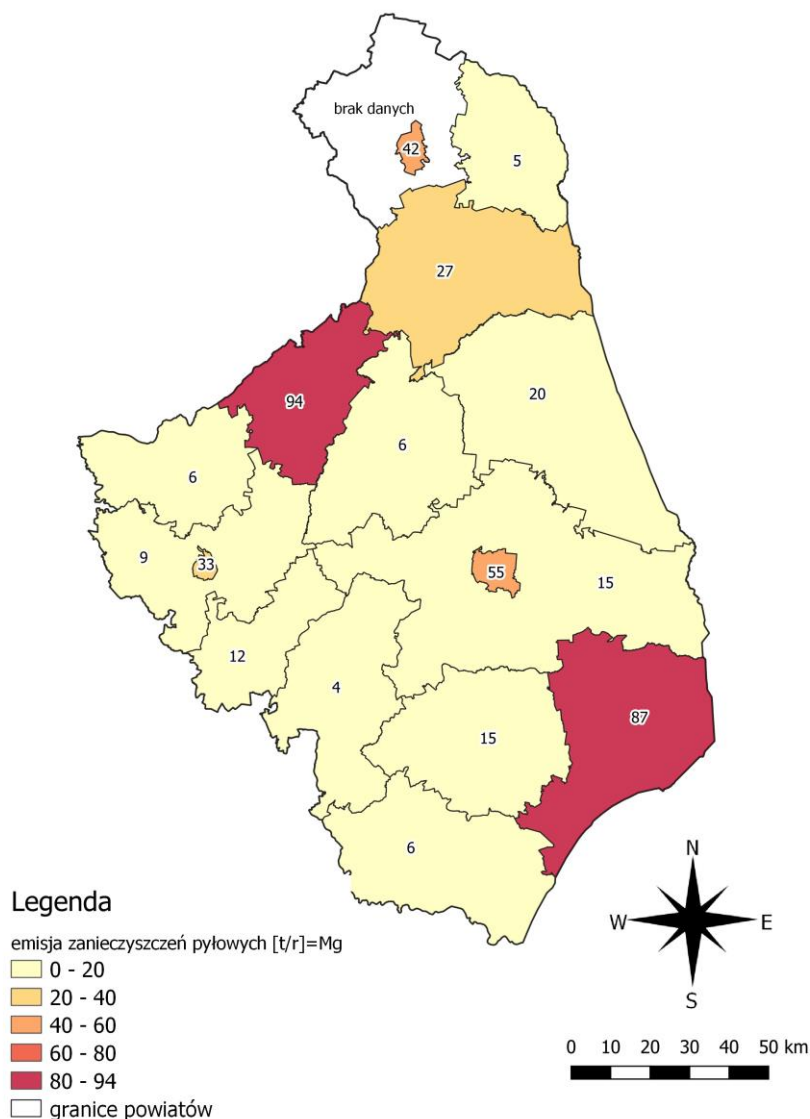
Według danych GUS w 2020 roku z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zlokalizowanych w województwie podlaskim i zewidencjonowanych przez GUS, wyemitowanych zostało 2 054 731 Mg zanieczyszczeń gazowych i 503 Mg zanieczyszczeń pyłowych. W porównaniu roku 2022 do roku 2020 emisja substancji gazowych zmalała o 132 173 Mg, czyli 6,43 %. W przypadku substancji pyłowych odnotowano spadek emisji w porównaniu z rokiem 2020 o 67 Mg, czyli o 13,32 %.

Tabela 8. Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie województwa podlaskiego w latach 2020, 2021 i 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg]	Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg]	Emisja ogółem [Mg]
2020	2 054 731	503	2 055 234
2021	2 196 541	491	2 197 032
2022	1 922 558	436	1 922 994

Mapa 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych według danych GUS w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Mapa 3. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych według danych GUS w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Według danych z 2022 roku, najwięcej zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych emitowane jest na terenie miasta Białegostoku i wynosi 811,6 tys. Mg. Na drugim miejscu pod tym względem znajduje się powiat grajewski, z terenu którego w 2022 roku wyemitowanych zostało ponad połowę mniej zanieczyszczeń gazowych niż z terenu miasta Białostok o znacznie mniejszej powierzchni. Stosunkowo dużą emisją szkodliwych dla środowiska gazów cechuje się także powiat białostocki oraz zambrowski. Obszarami cechującymi się najmniejszą emisją zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych są powiaty suwalski i sejneński. W porównaniu do roku 2020 rozkład wielkości emisji na terenie województwa nie uległ zmianom, ponieważ w 2020 roku pod

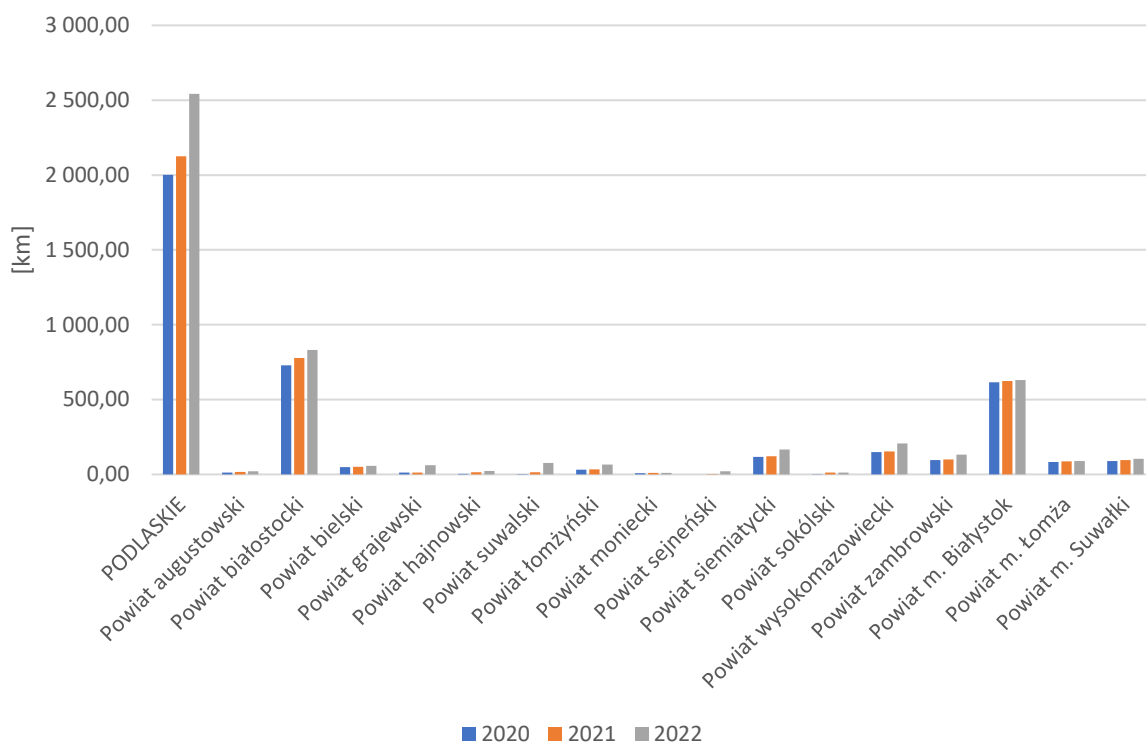
względem ilości zanieczyszczeń gazowych emitowanych do powietrza dominowało również miasto Białystok i powiat grajewski.

Większość emitowanych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych zatrzymywana lub neutralizowana jest przez instalacje do redukcji zanieczyszczeń. W 2021 r. zatrzymanych zostało 99,1 % wytworzonych w tych obiektach zanieczyszczeń pyłowych oraz 38,8 % zanieczyszczeń gazowych. Sytuacja ta poprawiła się w kolejnym roku, gdzie zatrzymano 99,3 % wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych oraz 39 % zanieczyszczeń gazowych.

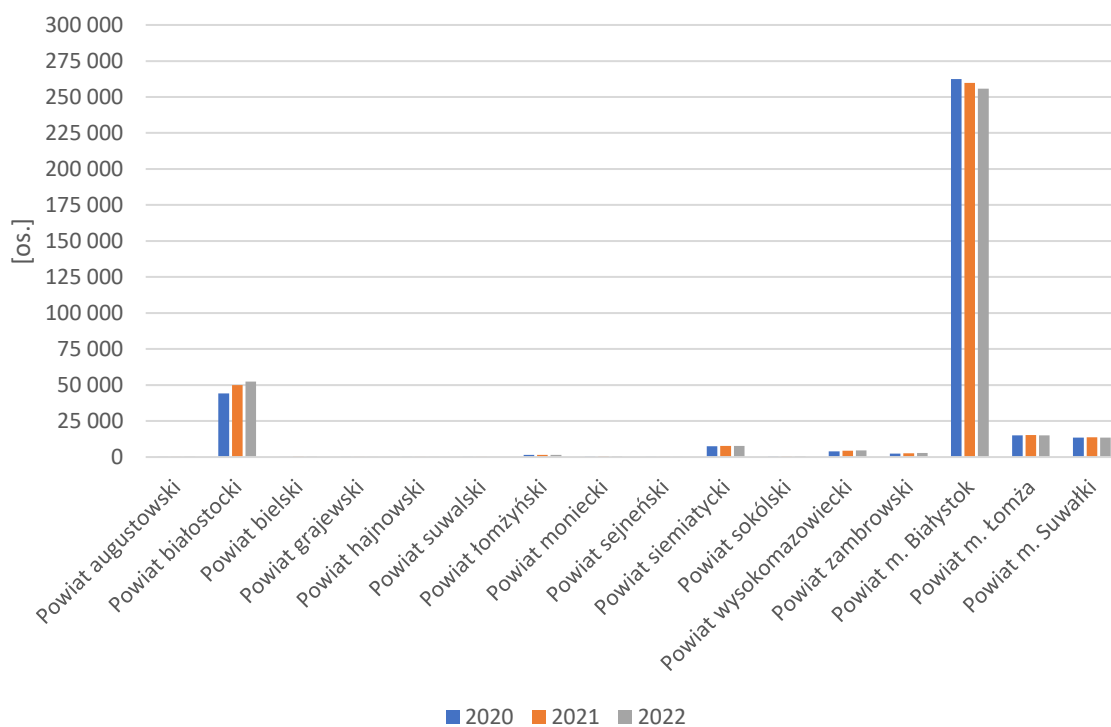
2.1.4 Rozwój sieci gazowej

W województwie podlaskim obserwuje się stały rozwój sieci gazowej. Jest to trend sprzyjający jakości środowiska, gdyż spalanie paliw gazowych w celach grzewczych generuje znacznie mniejszą emisję zanieczyszczeń niż spalanie paliw stałych. W 2021 roku odnotowano wzrost długości czynnej sieci gazowej o 123,46 km w porównaniu z rokiem 2020, a w roku 2022 odnotowano przyrost aż o 417,07 km. W tym samym okresie wzrosła także liczba przyłączy do budynków (o 2 646 gospodarstw) oraz roczne zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań, które w 2020 roku wynosiło 532 411,9 MWh, natomiast w 2021 zużyto 671 174,5 MWh.

Odsetek mieszkańców województwa korzystających z sieci gazowej w 2020 roku wynosił 30,3 % i byli to głównie mieszkańcy miast. W 2021 roku z sieci gazowej korzystało 30,90 % mieszkańców województwa, co świadczy m.in. o wzroście zainteresowania tym źródłem ogrzewania, jednak wzrost ten był stosunkowo niewielki. Obszarami najlepiej uzbrojonymi w sieć gazową są miasta Białystok i Suwałki, a także Łomża oraz powiat białostocki. Największy odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej odnotowano na terenie miast: Białegostoku, Łomży i Suwałk oraz powiatów: białostockiego i siemiatyckiego. Najsłabiej rozwinięta sieć gazowa, zarówno pod względem długości sieci rozdzielczej, jak i ludności z niej korzystającej występuje w powiatach: suwalskim, sejneńskim, kolneńskim i sokólskim

Wykres 1. Długość czynnej sieci gazowej w województwie podlaskim w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Wykres 2. Ludność korzystająca z sieci gazowej w województwie podlaskim w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

2.1.5 Rozwój instalacji OZE

W województwie podlaskim obserwuje się stały rozwój instalacji zasilanych odnawialnymi źródłami energii. Jest to trend sprzyjający jakości środowiska, wiążący się m.in. z redukcją emisji CO₂, jak również z poprawą jakości powietrza. W roku bazowym 2020, wg danych Urzędu Regulacji Energetyki, w województwie istniało 149 instalacji OZE, przy czym w wielkości tej nie uwzględniono mikroinstalacji, w tym instalacji prosumenckich. W kolejnych latach odnotowano wzrost liczby instalacji OZE o 81 w 2021 r. i o kolejne 87 w 2022 r.

Z danych zebranych w poniższej tabeli zauważyć można bardzo duży przyrost instalacji wykorzystujących energię promieniowania słonecznego, przy jednoczesnym spadku liczby instalacji wykorzystujących hydroenergię.

Tabela 9. Liczba instalacji odnawialnych źródle energii w województwie podlaskim w latach 2020-2022* (opracowanie własne, źródło Urząd Regulacji Energetyki)

Rodzaj instalacji OZE	Liczba instalacji w 2020 r.	Liczba instalacji w 2021 r.	Liczba instalacji w 2022 r.
wszystkie instalacje wpisane do URE	149	230	317
wykorzystujące hydroenergię	12	12	5
wykorzystujące energię promieniowania słonecznego	88	167	259
wykorzystujące biogaz	16	18	17
wykorzystujące energię wiatru	29	29	32
wykorzystujące biomasę	3	3	3
instalacja termicznego przekształcania odpadów	1	1	1

* w danych nie zostały uwzględnione mikroinstalacje, w tym instalacje prosumenckie.

Odzwierciedleniem dużego zainteresowania montażem instalacji OZE, czyli pozyskiwaniem energii ze źródeł odnawialnych, jest ilość takich obiektów zainstalowanych w latach 2021-2022 z wykorzystaniem środków UE pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

W zakresie urządzeń wytwarzających energię elektryczną i ciepłą z OZE w latach 2021-2022 zainstalowano:

- 152 jednostki w budynkach użyteczności publicznej (łącznie wartość wydatków kwalifikowanych 20 440 491,39 zł, w tym dofinansowanie 16 234 841,80 zł),
- 5151 jednostek w gospodarstwach domowych (łącznie wartość wydatków kwalifikowanych 127 899 458,06 zł, w tym dofinansowanie 88 136 783,67 zł).

2.2 Zagrożenia hałasem

Zgodnie z definicją zawartą w *ustawie Prawo ochrony środowiska*, hałasem nazywamy dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. U. UE. L. z 2002 r. Nr 189, str. 12 z późn. zm.) pojęcie hałasu w środowisku traktuje szerzej, jako niepożądane lub szkodliwe dźwięki powodowane przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej. Na podstawie tej definicji hałas środowiskowy można podzielić wg źródła powstawania na:

- komunikacyjny – generowany przez ruch drogowy, kolejowy i lotniczy;
- przemysłowy – generowany przez zakłady przemysłowe lub poszczególne maszyny i urządzenia zlokalizowane na ich terenie.

Na terenie województwa podlaskiego głównymi źródłami hałasu są m.in.:

- a) sieć komunikacji drogowej:
 - drogi ekspresowe o łącznej długości 162,9 km,
 - drogi krajowe o łącznej długości 1 024,5 km,
 - drogi wojewódzkie o łącznej długości 1 389,5 km,
 - drogi powiatowe o łącznej długości 6 753,3 km,
 - drogi gminne o łącznej długości 5 552,3 km,
- b) sieć komunikacji kolejowej o łącznej długości eksploatowanych linii kolejowych 759 km,
- c) lotniska,
- d) zakłady przemysłowe i usługowe.

Ochroną akustyczną objęte są określone rodzaje terenów, wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112), wyróżnione ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje. Normy klimatu akustycznego zostały podane w postaci dopuszczalnych wartości wskaźników hałasu:

- a) długookresowych – mających zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem (sporządzanie map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem):
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia, wieczoru i nocy,
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku, wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku;
- b) krótkookresowych – mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku dla pory dnia (6.00–22.00),
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku dla pory nocy (22.00–6.00).

W przypadku hałasu drogowego i kolejowego obowiązujące wartości wskaźników zależą od rodzaju zagospodarowania terenu i mieszczą się w przedziałach:

- a) w przypadku wskaźników długookresowych:
- dla poziomu dziennie-wieczorno-nocnego L_{DWN} – 50–70 dB,
 - dla poziomu hałasu w porze nocy L_N – 45–65 dB;
- b) w przypadku wskaźników krótkookresowych:
- dla poziomu równoważnego dźwięku w porze dnia L_{AeqD} – 50–68 dB,
 - dla poziomu równoważnego dźwięku w porze nocy L_{AeqN} – 45–60 dB.

2.2.1 Hałas komunikacyjny

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska GIOŚ zobowiązany jest do wykonywania pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego na terenach miast o liczbie ludności poniżej 100 tys., a także na terenach znajdujących się przy drogach o natężeniu ruchu poniżej 3 milionów pojazdów na rok (8 200 pojazdów na dobę). Natomiast obowiązek wykonywania map akustycznych ciąży na: prezydentach miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy oraz na zarządcach dróg, po których przejeżdża powyżej 3 milionów pojazdów w ciągu roku, zarządcach linii kolejowych i lotnisk.

W latach 2020 i 2021 w województwie podlaskim badania hałasu drogowego wykonane zostały przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W 2020 r. badanie wykonano na drogach krajowych DK64 oraz DK8 w 9 punktach pomiarowych położonych w Wiźnie (4 punkty) oraz Sztabinie (5 punktów). W każdej z tych miejscowości, czyli w obszarze, wyznaczono po jednym punkcie pomiarowym, w których badano wskaźniki długookresowe. Czas pomiarów w każdym z obszarów wynosił łącznie 8 dób pomiarowych w następujących cyklach:

- 2 doby w dni powszednie oraz 1 doba podczas weekendu w okresie jesiennym,
- 1 doba w dni powszednie w porze letniej, 1 doba w weekend w porze letniej.

Tabela 10. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2020

POMIARY DŁUGOOKRESOWE				
Adres punktu pomiarowego	L_{DWN} [dB]	L_N [dB]	Wielkość przekroczenia L_{DWN} [dB]	Wielkość przekroczenia L_N [dB]
Wizna, ul. Szosa Białostocka 3	65	56,5	-	-
Sztabin, ul. Augustowska 60	76,3	69,5	8,3	10,5

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2020, GIOŚ, RWMS w Białymstoku, 2021

W obu miejscowościach długookresowy punkt pomiarowy został zlokalizowany na terenie, dla którego dopuszczalne poziomy poszczególnych wskaźników wynoszą: 68 dB dla L_{DWN} oraz 59 dB dla L_N . Badania wskazały, że w Wiźnie nie stwierdzono

przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Odmienne wyniki uzyskano w Sztabinie, gdzie zarejestrowano ponadnormatywne wartości wskaźników i ich przekroczenie o 8,3 dB dla poziomu dobowego oraz o 10,5 dB dla pory nocy.

W monitorowanych miejscowościach wyznaczono również punkty, w których wykonano pomiary 1-dobowe i wyznaczono wskaźniki krótkookresowe L_{AeqD} , L_{AeqN} . Punkty te zlokalizowane zostały w obrębie obszarów szczególnego zagrożenia hałasem, a uzyskane wartości pozwoliły na ogólny pogląd na klimat akustyczny w danej miejscowości. Ponadto wykonane pomiary krótkookresowe mogą posłużyć do kalibracji modelu obliczeniowego przy wykonywaniu map akustycznych.

Tabela 11. Wyniki pomiarów krótkookresowych hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2020

POMIARY KRÓTKOOKRESEOWE				
Adres punktu pomiarowego	L_{AeqD} [dB]	L_{AeqN} [dB]	Wielkość przekroczenia L_{AeqD} [dB]	Wielkość przekroczenia L_{AeqN} [dB]
Wizna, ul. Czarnieckiego 101	59,6	46,6	-	-
Wizna, ul. Czarnieckiego 128	61,2	48,1	0,2	-
Wizna, ul. Plac Kpt. W. Raginisa 12	50	40,4	-	ndt ¹
Sztabin ul. Augustowska 36	69,8	67,5	4,8	11,5
Sztabin ul. Augustowska 82	67,6	65,7	6,6	9,7
Sztabin ul. Augustowska 5	69,7	67,4	4,7	11,4
Sztabin ul. Brzostowskiego 1	71,7	69,3	6,7	13,3
¹ punkt pomiarowy został zlokalizowany na terenie oświaty, tj. „zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży”, na którym wartości dopuszczalne w porze nocy nie obowiązują				

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2020, GIOŚ, RWMŚ w Białymstoku, 2021.

Dane zamieszczone w powyższej tabeli prezentują wielkość przekroczeń wartości dopuszczalnych w obu z monitorowanych miejscowości. Podobnie jak w przypadku rezultatów pomiarów długookresowych, pomiary jednodniowe potwierdzają znaczące zanieczyszczenie środowiska hałasem komunikacyjnym wzdłuż drogi krajowej numer 8 w Sztabinie. Najwyższe ponadnormatywne wartości zarówno dla pory dnia jak i nocy odnotowano przy ul. Brzostowskiego 1. Niestety podobnie wygląda sytuacja wzdłuż całości odcinka drogi krajowej. Nieporównywalnie mniejsze natężenie ruchu w miejscowości Wizna.

W 2021 roku badania realizowane były w Boćkach, Drohiczynie, Brańsku, Szepietowie, Nowogrodzie i Bakalarzewie. Wyznaczono po jednym punkcie w Boćkach, Drohiczynie i Brańsku, dla których badano wskaźniki długookresowe oraz 4 punkty w Boćkach, po 2 punkty w Drohiczynie, Brańsku, Szepietowie i Nowogrodzie oraz 1 punkt w Bakalarzewie, dla których badano wskaźniki krótkookresowe.

Tabela 12. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2021

POMIARY DŁUGOOKRESOWE				
Adres punktu pomiarowego	L _{DWN} [dB]	L _N [dB]	Wielkość przekroczenia L _{DWN} [dB]	Wielkość przekroczenia L _N [dB]
Boćki, ul. Bielska 18/1	71,7	64,3	3,7	5,3
Drohiczyn, ul. Warszawska 36	66,1	57,3	2,1	-
Brańsk, ul. Armii Krajowej 4B	63,7	55,1	-	-

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2021, GIOŚ, RWMS w Białymstoku, 2022

W Boćkach i Brańsku pomiary prowadzono w okolicy zabudowy mieszkaniowo-usługowej, a w Drohiczynie na posesji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Dopuszczalne normy hałasu dla poszczególnych wskaźników wynoszą: 68 dB dla L_{DWN} oraz 59 dla L_N w przypadku zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz 64 dB dla L_{DWN} i 59 dla L_N dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Zestawienie uzyskanych wartości z normami dopuszczalnymi wskazało na przekroczenie wartości dopuszczalnych w Boćkach: o 3,7 dB dla poziomu dobowego i 5,3 dB dla pory nocy. Również w Drohiczynie badania wykazały ponadnormatywny hałas, tj. przekroczenie o 2,1 dB dla wskaźnika L_{DWN}.

Tabela 13. Wyniki pomiarów krótkookresowych hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2021

POMIARY KRÓTKOOKRESOWE				
Adres punktu pomiarowego	L _{AeqD} [dB]	L _{AeqN} [dB]	Wartość przekroczenia L _{AeqD} [dB]	Wartość przekroczenia L _{AeqN} [dB]
Boćki ul. Woj. Polskiego 24	68,7	65,6	3,7	9,6
Boćki, ul. Bielska 2	66,9	62,7	1,9	6,7
Boćki, ul. Bielska 26	65,4	61,8	0,4	5,8
Boćki, ul. Bielska 39	68,8	64,6	3,8	8,6
Drohiczyn, ul. Księcia Witolda 40	61,2	54,4	0,2	-
Drohiczyn, ul. Warszawska 51	61,3	55,5	0,3	ndt. ¹
Brańsk, ul. Armii Krajowej 7	60,7	54,1	-	ndt. ¹
Brańsk, ul. Kościuszki 9	62,7	56,1	-	0,1
Szepietowo, ul. Lipowa 1	64,2	55,3	-	-
Szepietowo, ul. Główna 22	64,3	57	-	1
Nowogród, ul. Stacha Konwy 22	61,8	55,8	-	-
Nowogród, ul. Miastkowska 19	56,4	48,6	-	-
Bakałarzewo, ul. Suwalska 17	62,5	59,4	-	3,4

¹ punkt pomiarowy został zlokalizowany na terenie oświaty, tj. „zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży”, na którym wartości dopuszczalne w porze nocy nie obowiązują

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2021, GIOŚ, RWMS w Białymstoku, 2022

Podobnie jak w przypadku rezultatów pomiarów długookresowych, pomiary jednodniowe potwierdzają zanieczyszczenie środowiska hałasem komunikacyjnym wzdłuż odcinka drogi krajowej numer 19 w Boćkach. W każdym z 5 punktów oraz o każdej porze występuje ponadnormatywny hałas, jego najwyższe wartości odnotowano w punktach zlokalizowanych pod adresem ul. Wojska Polskiego 24 oraz ul. Bielska 39. W Drohiczyźnie odnotowany poziom przekroczeń w porze dnia mieścił się w granicach błędu pomiarowego, zaś w nocy nie wystąpił. W Bakałarzewie natomiast ponadnormatywny hałas w niewielkim stopniu jest uciążliwy wyłącznie w nocy.

2.2.2 Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny, urządzenia oraz części procesów technologicznych, instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych takie jak: klimatyzacje, wentylatory itp., a także urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych. Poziom emisji hałasu przemysłowego jest uzależniony w dużym stopniu od stosowanego procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia. W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas przemysłowy ma na ogół charakter lokalny, a zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie obiektów emitujących ten rodzaj hałasu.

To, jak i większość przekroczeń, zostało określone w drodze działalności inspekcyjnej.

W roku 2020 na terenie województwa podlaskiego WIOŚ w Białymstoku, zgodnie z art. 147 ust.1 *ustawy Prawo ochrony środowiska*, przeprowadził pomiarowy pod kątem emisji hałasu przemysłowego w 52 podmiotach, z czego w 24 w ramach pomiarów kontrolnych oraz w 28 w związku z badaniami okresowymi. W kilku przypadkach zakłady zostały skontrolowane w ramach obu typów pomiarów. Ustalono, że 10 podmiotów, czyli 19 % ze skontrolowanych w tym roku zakładów, przekracza poziomy dopuszczalny hałas. Aż 70% tych przekroczeń stwierdzono w porze nocy. Przekroczenia norm dopuszczalnych w porze dnia stwierdzono w tylko w 3 badanych podmiotach, przy czym w dwóch z nich przekroczenia sięgnęły zaledwie kilku decybeli. Tylko w jednym przypadku stwierdzono przekroczenie rzędu 21 dB, wynikające z działalności związanej ze sprzedażą hurtową paliw i produktów pochodnych w Grajewie. Pozostałe podmioty, które nie dostosowały się do norm środowiskowych, prowadzą działalność obejmującą transport, przeładunek i manewry pojazdów ciężkich oraz obróbkę drewna, generując przy tym hałas do kilku dB ponad poziom dopuszczalny, zarówno w porze dnia, jak i nocy.

W porze nocy dopuszczalne normy hałasu są bardziej restrykcyjne, przez co większa liczba zakładów nie jest w stanie ograniczyć emisji hałasu do środowiska do poziomu dopuszczalnego. Poniżej przedstawiono ilość skontrolowanych zakładów przekraczających dopuszczalne normy w podziale na porę dnia i nocy w pięciu zakresach przekroczeń.

Tabela 14. Liczba zbadanych zakładów w przedziałach przekroczeń poziomów dopuszczalnych w 2020 r.

Rok	Zakłady skontrolowane emitujące hałas													Liczba punktów pomiarowych
	Ogółem	Przekraczające poziomy dopuszczalne												
		Razem	Noc [%]	0,1-5 [dB]		5-10 [dB]		10-15 [dB]		15-20 [dB]		ponad 20 [dB]		
				dzień	noc	dzień	noc	dzień	noc	dzień	noc	dzień	noc	
2020	52	10	70	1	3	1	4	0	0	0	0	1	0	154

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2020, GIOŚ, RWMS w Białymstoku, 2021

W roku 2021 na terenie województwa podlaskiego poddano pomiarom hałasowym 65 podmiotów, z czego 39 w ramach pomiarów kontrolnych, 23 w związku z badaniami okresowymi oraz 3 w ramach obu trybów pomiaru. Ustalono, że 7 podmiotów przekracza poziomy dopuszczalne, co stanowi niecałe 11% skontrolowanych zakładów. 57% stwierdzonych przekroczeń wystąpiło w porze nocy. Poniżej przedstawiono ilość skontrolowanych zakładów przekraczających dopuszczalne normy w podziale na porę dnia i nocy w pięciu zakresach przekroczeń.

Tabela 15. Liczba zbadanych zakładów w przedziałach przekroczeń poziomów dopuszczalnych w 2021 r.

Rok	Zakłady skontrolowane emitujące hałas													Liczba punktów pomiarowych
	Ogółem	Przekraczające poziomy dopuszczalne												
		Razem	Noc [%]	0,1-5 [dB]		5-10 [dB]		10-15 [dB]		15-20 [dB]		ponad 20 [dB]		
				dzień	noc	dzień	noc	dzień	noc	dzień	noc	dzień	noc	
2021	65	7	57	2	2	1	2	0	0	0	0	0	0	161

Źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podlaskiego w roku 2021, GIOŚ, RWMS w Białymstoku, 2022

Przekroczenia norm dopuszczalnych w porze dnia stwierdzono w 3 badanych podmiotach, a w porze nocy – w 4 podmiotach, przy czym wynosiły one nie więcej niż kilka decybeli. Podmioty, u których stwierdzono ponadnormatywne wartości emitowanego hałasu prowadzą działalność tartaczną oraz związaną z formowaniem i wykańczaniem kamienia, produkcją budowlaną z betonu, sprzedażą hurtową złomu. Poza przemysłem ciężkim najwyższe ponadnormatywne wartości hałasu zarejestrowano w pobliżu osiedli

domów jednorodzinnych, gdzie źródłem była wentylacja w sklepach wielobranżowych. Odnosząc rezultaty pomiarów do poprzedniego okresu badawczego, można stwierdzić, że procent podmiotów ze stwierdzonymi przekroczeniami ma niewielką tendencję spadkową.

2.2.3 Mapy akustyczne

Ustawa Prawo ochrony środowiska zobowiązuje prezydentów miast oraz zarządzających drogami, liniami kolejowymi i lotniskami do sporządzania map akustycznych.

W 2021 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku na podstawie pomiarów monitoringowych zrealizowanych w 2020 roku opracował lokalną mapę akustyczną dla miejscowości Sztabin. Mapowanie wykonano wydłuż miejskiego odcinka drogi krajowej nr 8 na trasie Białystok – Augustów. Szczegółowe informacje odnośnie lokalnej mapy akustycznej zostały zawarte w opracowaniu pt.: „Lokalna Mapa Hałasu dla miejskiego odcinka DK8 w Sztabinie na terenie województwa podlaskiego wykonana na podstawie pomiarów poziomu hałasu w roku 2020 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska”.

Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku w 2021 r. opracował „Mapy akustyczne dla odcinków dróg wojewódzkich nr 662, 676, 677, 678, 689, 690, 693, na których natężenie ruchu przekracza 3 000 000 pojazdów rocznie”. Do stworzenia mapy poddano badaniu drogi o łącznej długości 49,556 km. Z badań wynikało, iż warunki akustyczne w otoczeniu dróg wojewódzkich są w większości przypadków dobre, jedynie tam gdzie ruch prowadzony jest starymi korytarzami wśród zwartej zabudowy (np. w Ciechanowcu, Siemiatyczach lub Hajnówce) występują nieznaczne przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

W 2022 roku GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku na podstawie pomiarów monitoringowych zrealizowanych w 2021 roku stworzył lokalną mapę hałasu dla miejscowości Boćki. Mapowanie wykonano wydłuż odcinka drogi krajowej nr 19 na obszarze zabudowanym (m. Boćki), będącą głównym ciągiem komunikacyjnym na trasie Siemiatycze – Bielsk Podlaski. Szczegółowe informacje odnośnie lokalnej mapy akustycznej zostały zawarte w opracowaniu pt.: „Lokalna mapa hałasu dla miejscowości: Boćki na terenie województwa podlaskiego, wykonana na podstawie pomiarów hałasu drogowego w roku 2021 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska”.

Prezydent Białymstoku w 2022 roku sporządził „Strategiczną mapę hałasu miasta Białystok”, w której dokonano oceny stanu akustycznego środowiska w wyniku oddziaływania hałasu drogowego, kolejowego, przemysłowego oraz lotniczego. Dodatkowo sporządzono „Mapę terenów objętych ochroną akustyczną”, czyli mapę dopuszczalnych poziomów hałasu dla terenów na obszarze miasta, w zależności od sposobu

zagospodarowania terenu i jego funkcji z odniesieniem do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz rzeczywistego zagospodarowania. Na podstawie mapy wskazano również, że na terenie miasta Białegostoku występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, jednakże w skali całego miasta są one niewielkie i zawierają się w zakresie od 1 do 5 dB.

W 2022 r. Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach, jako podmiot odpowiedzialny za realizację mapy akustycznej, sporządził „Strategiczną mapę hałasu dla dróg miasta Suwałki, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie”. Analiza obejmowała 5 odcinków dróg o łącznej długości ok. 17 km, charakteryzujących się natężeniem ruchu przekraczającym 3 000 000 pojazdów w ciągu roku.

Prezydent Łomży w 2022 r. sporządził „Strategiczną mapę hałasu miasta Łomża dla dróg, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie”. Głównymi źródłami hałasu na poddanym analizie obszarze były pojazdy poruszające się po drogach krajowych nr 61 i 63, a także po drodze wojewódzkiej 677 i głównych drogach powiatowych. Łącznie analizą objęto 18 084 m dróg przebiegających przez Łomżę. Na podstawie analizy wskazano również, że na terenie Łomży występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

W 2022 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, realizując zadanie wynikające z art. 118 ust. 3 *ustawy Prawo ochrony środowiska*, opracowała w ramach IV rundy mapowania „Strategiczną mapę hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie podlaskim o łącznej długości 409,244 km”. Z analizy wynikało, iż dla większość analizowanych odcinków stwierdzono występowanie terenów zagrożonych hałasem. Tereny te zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych. Szczególne sytuacje występują w przypadku przebiegu drogi przez centra miast i mniejszych miejscowości.

2.3 Pola elektromagnetyczne

Zgodnie z *ustawą Prawo ochrony środowiska*, polami elektromagnetycznymi (PEM) są pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego. Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) od 2008 r. w sposób ujednolicony dla całego kraju. Celem pomiarów jest ocena średniego poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w miejscach dostępnych dla ludzi.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448) poziomy dopuszczalne dla częstotliwości objętych monitoringiem (czyli co najmniej 3 MHz – 3 GHz) wynoszą od 28 V/m do 61 V/m.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring pól elektromagnetycznych w roku 2020 realizowany był w oparciu o rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektroenergetycznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2311).

Badania w 2020 r. przeprowadzono w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie województwa podlaskiego, po 15 punktów dla każdego z trzech typów obszarów, dla których wyliczona średnia arytmetyczna wartość zmierzonego poziomu PEM kształtowała się następująco:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.: 0,47 V/m,
- w pozostałych miastach: 0,44 V/m,
- na terenach wiejskich: 0,19 V/m (wartość poniżej granicy oznaczalności).

W 25 punktach pomiarowych wartość zmierzona była niewiele wyższa od dolnego progu czułości sondy pomiarowej wynoszącego 0,2 V/m. Średnia arytmetyczna dla województwa (z 45 punktów) wyniosła 0,37 V/m.

W opisywanym roku 2020 najwyższe zmierzone wartości pól elektromagnetycznych stwierdzono:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. – na ul. E Plater 6A w Suwałkach: 1,55 V/m,
- w pozostałych miastach – na ul. Piłsudskiego w Sejnach: 1,04 V/m;
- na terenach wiejskich – w Radziłowie (powiat grajewski): 0,4 V/m.

W 2021 roku monitoring ten opierał się na rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektroenergetycznych w środowisku (Dz. U. z 2021 r. poz. 2311), w którym

wyznaczono cztery kategorie obszarów, dla których wartość PEM kształtowały się następująco:

- w miastach powyżej 200 000 mieszkańców: 0,73 V/m
- w miastach w przedziale od 200 000 do 50 000 mieszkańców: 0,40 V/m
- w miastach poniżej 20 000 mieszkańców: 0,47 V/m .
- w gminach wiejskich: 0,396 V/m . (wartość poniżej granicy oznaczalności)

W roku 2021 najwyższe zmierzone wartości pól elektromagnetycznych otrzymano:

- w miastach powyżej 200 000 mieszkańców: na ul. Antoniuk Fabryczny 5/7 w Białymstoku: 1,4 V/m,
- w miastach w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców: na ul. Konstytucji 3 Maja 34 (parking szpitalny) w Grajewie: 0,9 V/m
- w miastach poniżej 20 000 mieszkańców: na ul. Powstania Styczniowego 26A w Choroszcy: 1,8 V/m .
- w gminach wiejskich: w każdym z punktów pomiarowych zmierzona maksymalna wartość wyniosła 0,8 V/m.

2.4 Gospodarowanie wodami

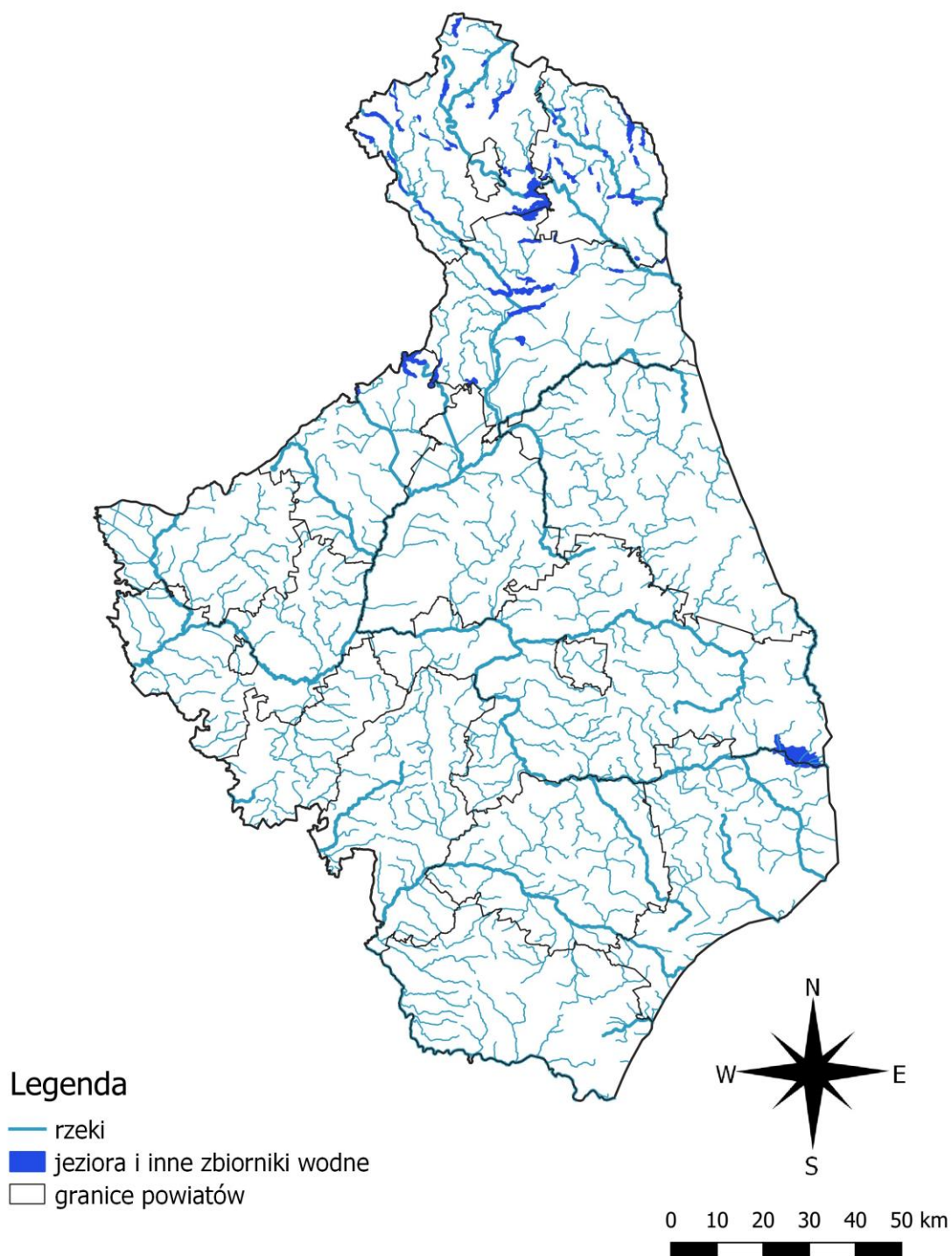
2.4.1 Wody powierzchniowe

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód, jak i potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód, określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych (fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, fitoplankton i ichtiofauna) oraz na podstawie wyników badań elementów wspierających, czyli elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości.

Stan chemiczny określany jest na podstawie wyników uzyskanych z badań substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych, prowadzonych w reprezentatywnych punktach pomiarowo - kontrolnych w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych w aktualnym rozporządzeniu Ministra Infrastruktury.

W przypadku, gdy jednolita część wód powierzchniowych znajduje się w obszarze chronionym, ocenę stanu wód (stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny) wykonuje się dodatkowo w punkcie monitoringu obszarów chronionych, uwzględniając jednocześnie ocenę spełniania wymagań dodatkowych określonych dla tego obszaru. Ocena ostateczna jednolitej części wód położonej w obszarze chronionym polega na porównaniu wyników oceny uzyskanej w punkcie reprezentatywnym oraz oceny wykonanej w punkcie (punktach) monitoringu obszarów chronionych. Ostateczna ocena stanu jednolitej części wód determinowana jest zawsze przez gorszy z uzyskanych stanów. Ocenę stanu jednolitych części wód wykonuje się także, gdy brak jest klasyfikacji jednego z elementów składowych oceny stanu wód, a stan/potencjał ekologiczny lub stan chemiczny osiągnął stan niższy niż dobry lub nie zostały spełnione wymagania dodatkowe określone dla obszarów chronionych. Stan wód oceniany jest wówczas jako zły.

Presje na stan wód w województwie podlaskim powoduje niedostateczne oczyszczanie wytwarzanych ścieków oraz dobrze rozwinięte rolnictwo, w tym wielkotowarowa hodowla bydła. Rolnicze użytkowanie terenu, niedostateczna sanitacja terenów wiejskich oraz hodowla bydła należą do głównych potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych. Do źródeł zanieczyszczeń zalicza się także m.in. nielegalne składowiska odpadów.

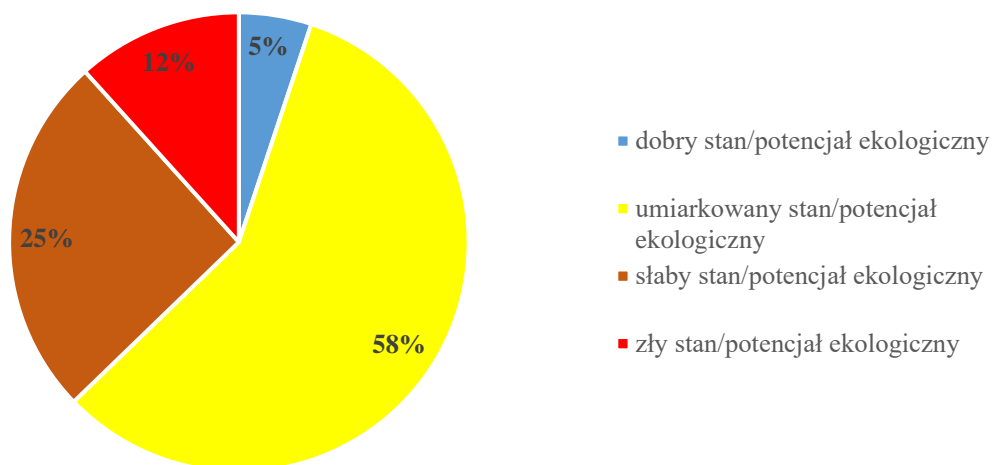
Mapa 5. Rzeki, jeziora i inne zbiorniki wodne występujące w województwie podlaskim (opracowanie własne źródło danych geoportal, <https://dane.gov.pl/pl>)

Badania stanu wód powierzchniowych na terenie województwa podlaskiego prowadzone są w ramach państwowego monitoringu środowiska przez GIOŚ. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych została przeprowadzona na podstawie wyników badań monitoringowych przeprowadzonych w latach 2016 -2021 (285 JCWP rzecznych i 61 JCWP jeziornych).

Klasyfikację stanu lub potencjału ekologicznego rzek przeprowadzono dla 274 JCWP monitorowanych w punktach reprezentatywnych. Dla 254 JCWP naturalnych określono stan ekologiczny, dla 20 JCWP silnie zmienionych lub sztucznych – potencjał ekologiczny. Spośród JCWP badanych w latach 2016 - 2021:

- dobry stan/potencjał ekologiczny osiągnęły 14 JCWP (5,11 %),
- umiarkowany stan/potencjał ekologiczny charakteryzował największą liczbę JCWP – 158 JCWP (57,66 %),
- słaby stan/potencjał ekologiczny – 70 JCWP (25,55 %),
- zły stan/potencjał ekologiczny – 32 JCWP (11,68 %).

W żadnej z badanych JCWP nie stwierdzono bardzo dobrego (I klasa) stanu lub maksymalnego potencjału ekologicznego (I klasa).

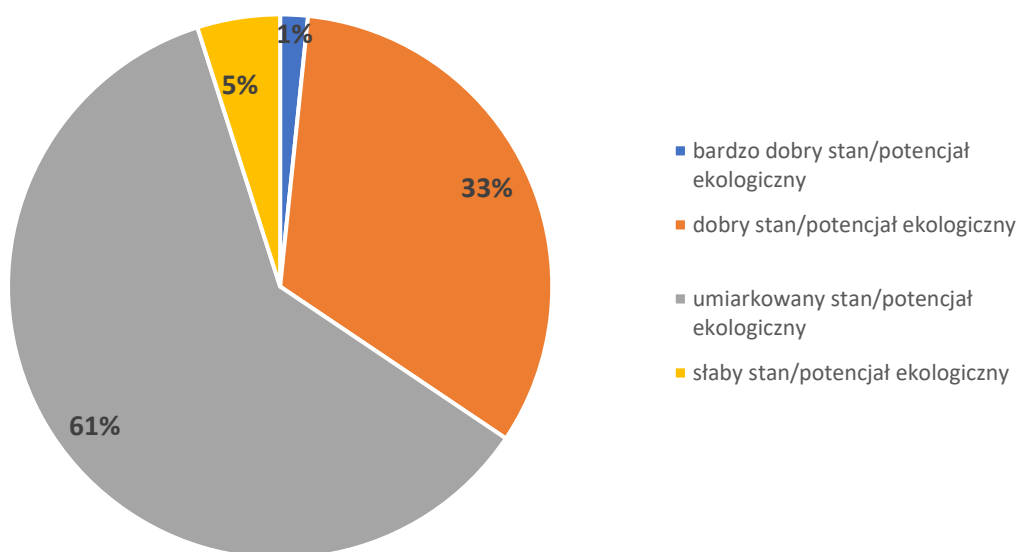
Wykres 3. Wyniki oceny stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych WIOŚ)

Klasyfikację stanu chemicznego wykonano dla 244 JCWP. Dla 59 (24,18 %) badanych JCWP stan chemiczny oceniono jako dobry, natomiast dla 185 (75,82 %) badanych JCWP stan chemiczny oceniono jako poniżej dobrego.

Stan jednolitych części wód badanych w latach 2016 - 2021 będący oceną końcową określono dla 275 JCWP. Dobry stan wód osiągnęła tylko 4 JCWP (1,45 %). Zły stan wód określono dla 271 JCWP (98,55 %). Dla 10 JCWP nie było możliwości wykonania oceny.

W latach 2016-2021 na terenie województwa podlaskiego prowadzono monitoring 61 jednolitych części wód powierzchniowych jezior. Spośród badanych JCWP:

- bardzo dobry stan/potencjał ekologiczny osiągnął 1 JCWP (1,64 %)
- dobry stan/potencjał ekologiczny osiągnęły 20 JCWP (32,79 %)
- umiarkowany stan/potencjał ekologiczny charakteryzował największą liczbę JCWP – 37 JCWP (60,65 %),
- słaby stan/potencjał ekologiczny – 3 JCWP (4,92 %).

Wykres 4. Stan/potencjał ekologiczny JCWP jezior w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych WIOŚ)

Stan jednolitych części wód jeziornych, będący oceną końcową, określono dla 61 JCWP (100 %) jako stan zły stan wód.

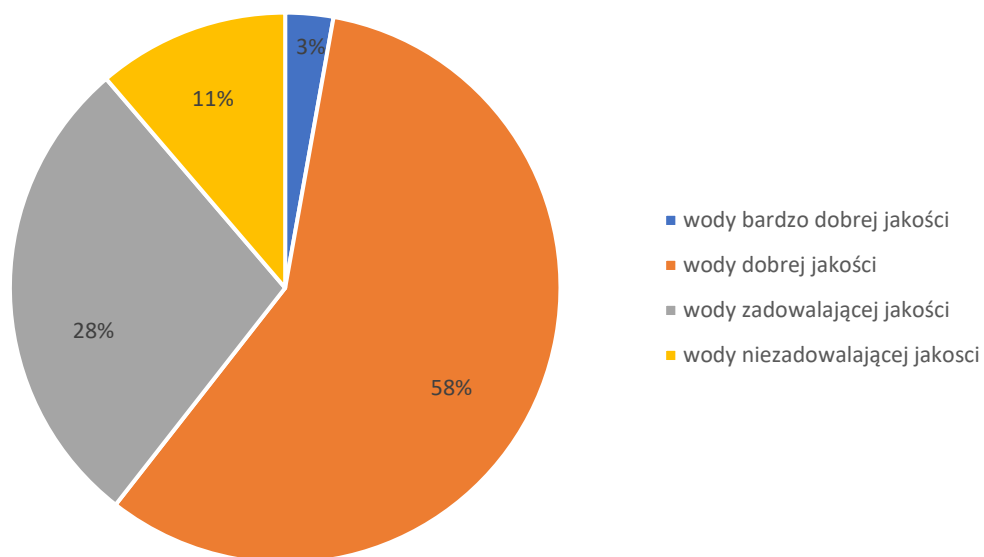
2.4.2 Wody podziemne

Badania chemizmu wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego prowadzone są w ramach państwowego monitoringu środowiska przez PIG-PIB, na zlecenie GIOŚ. Ocena jakości wód podziemnych oparta jest na rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148).

W 2022 r. PIG-PIB przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych w kraju. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych, z czego w 71 w województwie podlaskim. Badania wykazały następujący stan wód podziemnych w regionie:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości – w 2 punktach pomiarowych;

- II klasa – wody dobrej jakości – w 41 punktach pomiarowych;
- III klasa – wody zadowalającej jakości – w 20 punktach pomiarowych;
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości – w 8 punktach pomiarowych;
- V klasa – wody złej jakości – nie stwierdzono.

Wykres 5. Wyniki badań wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych WIOŚ)

2.5 Gospodarka wodno-ściekowa

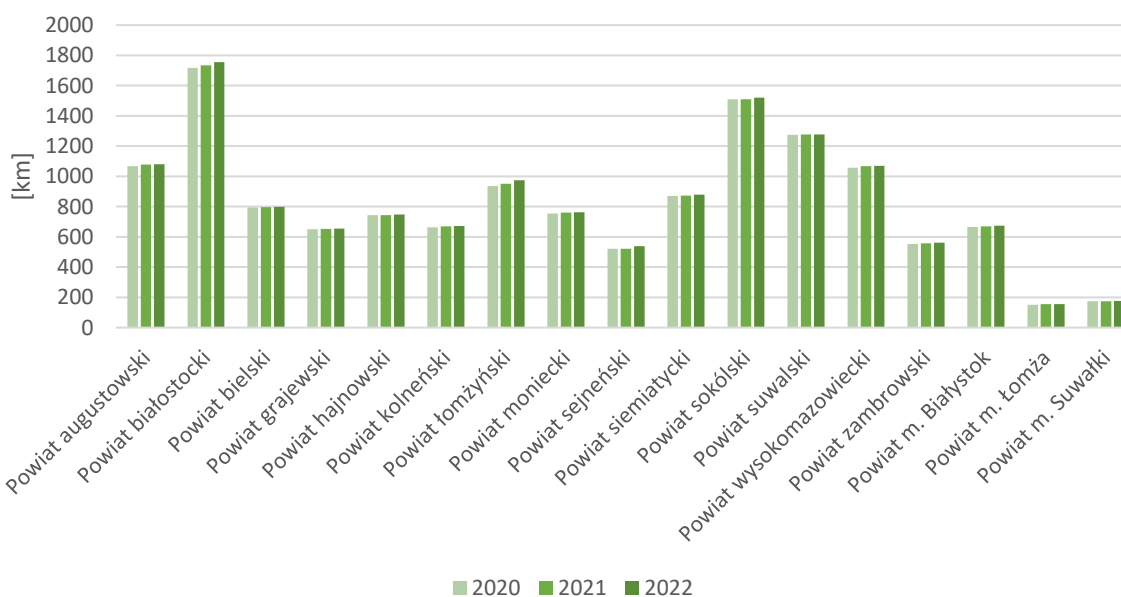
2.5.1 Sieć wodociągowa

Stopień zwodociągowania województwa to procentowy udział osób korzystających z sieci wodociągowej w stosunku do wszystkich mieszkańców województwa. Według danych GUS ogólny stopień zwodociągowania województwa z roku na rok rósł, by w 2021 roku osiągnąć poziom 91,1 % mieszkańców korzystających z sieci oraz 82,3 % budynków mieszkalnych podłączonych do sieci.

Tabela 16. Stopień zwodociągowania województwa podlaskiego (opracowanie własne, źródło danych GUS)

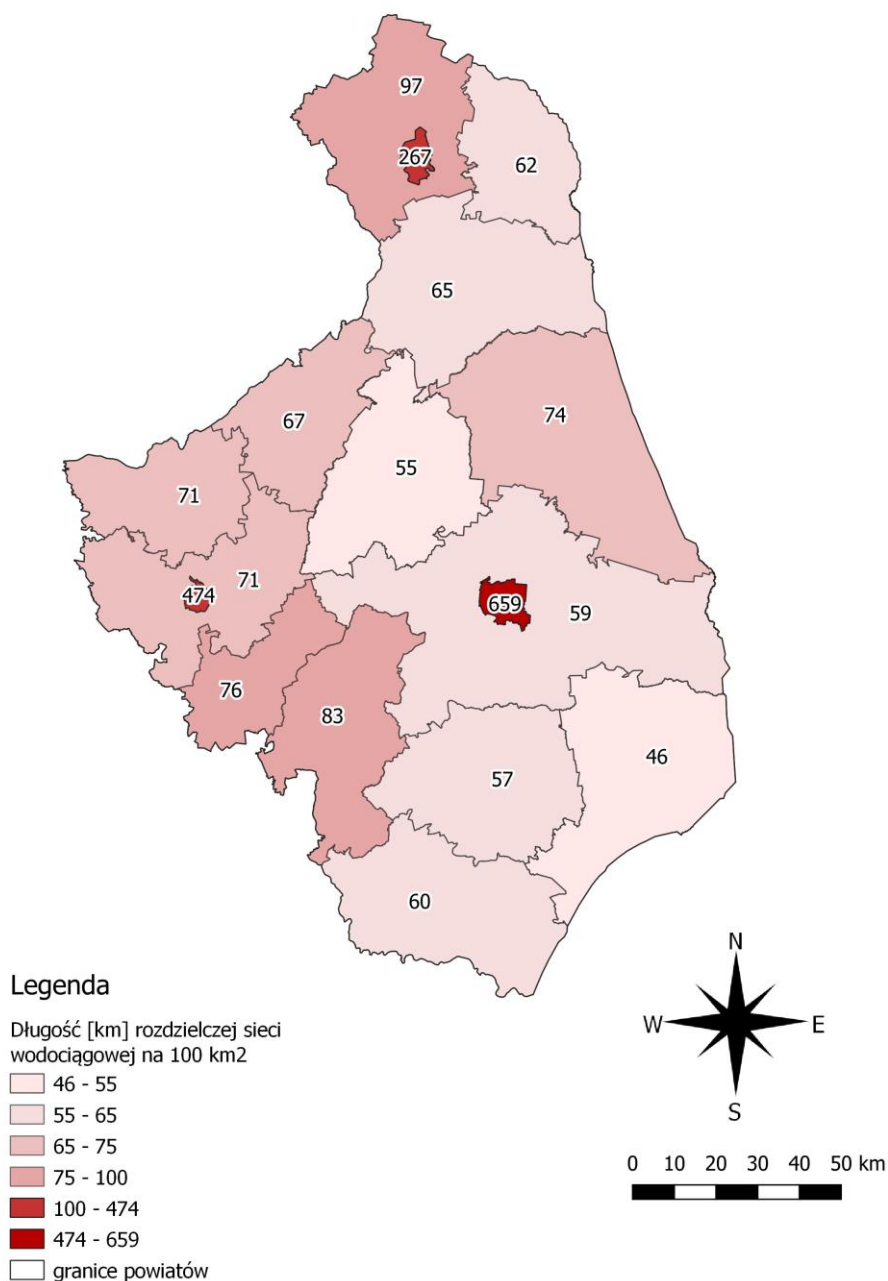
Parametr	Rodzaj terenu	2020	2021
		[%]	
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	Województwo	91,0	91,1
	Miasta	96,8	96,9
	Wsie	81,8	82,1
Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej	Województwo	82,1	82,3
	Miasta	88,8	88,9
	Wsie	78,3	78,6

Zarówno w 2020 roku, jak i w 2021, najlepszym uzbrojeniem w sieć wodociągową w skali województwa cechował się powiat białostocki, następnie sokólski i suwalski.

Wykres 6. Długość rozdzielczej sieci wodociągowej w powiatach województwa podlaskiego w latach 2020 – 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

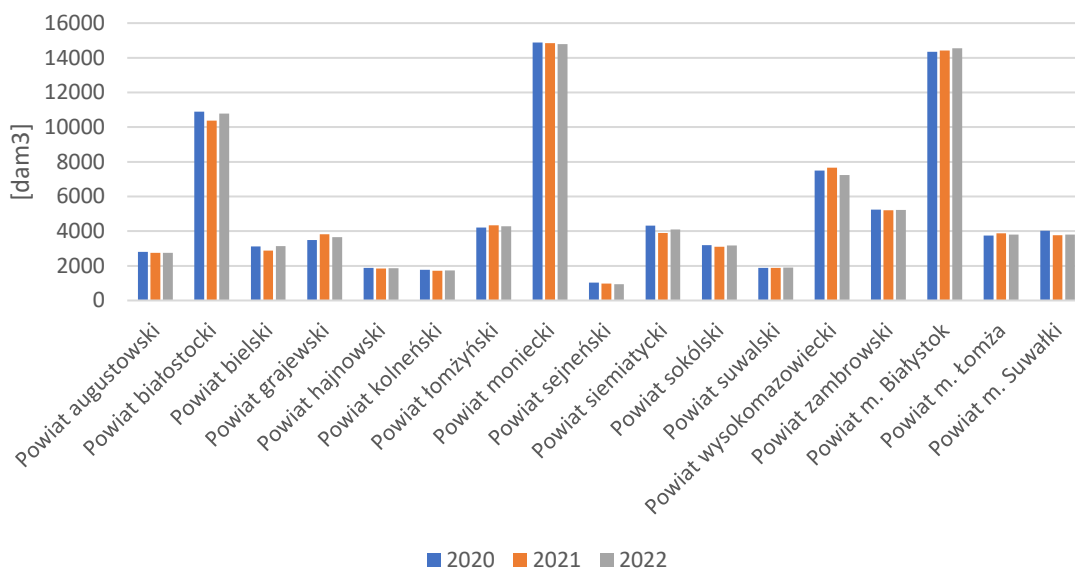
Powiatami o największej długości sieci wodociągowej na 100 km² są miasta: Białystok, Łomża i Suwałki oraz powiaty: suwalski, wysokomazowiecki i zambrowski, natomiast do powiatów o najslabiej rozwiniętej sieci wodociągowej w stosunku do powierzchni, należą powiaty: moniecki i hajnowski.

Mapa 6. Długość [km] rozdzielczej sieci wodociągowej na 100 km² w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS)

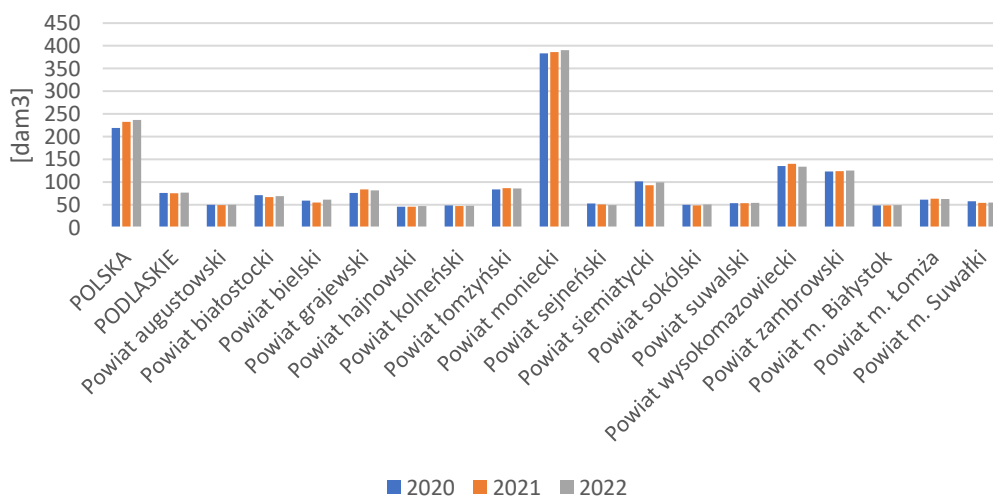
Wzrost długości czynnej sieci wodociągowej na terenie województwa – w 2021 r. odnotowano o 81,6 km w stosunku do roku poprzedniego. W przypadku liczby przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – w latach 2020-2022 nastąpił wzrost o 6 453 przyłącza.

W 2022 roku na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim zużyto łącznie 87 722,3 dam³ wody i wielkość ta była o 409,6 dam³ większa od ilości wody zużytej w 2021 roku, która wyniosła 87 312,7 dam³, oraz mniejsza o 594,5 dam³ od ilości zużytej wody w 2020 roku, która wynosiła 88 316,8 dam³.

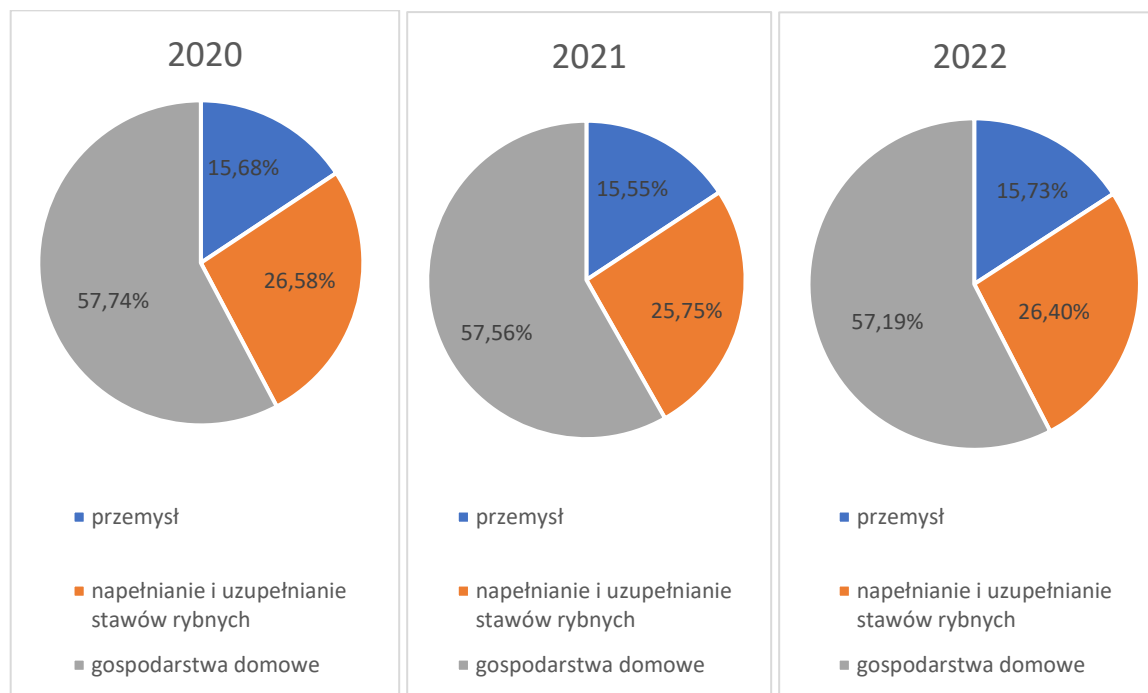
Wykres 7. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Z kolei zużycie wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrasta w każdym z analizowanych lat. W roku bazowym wynosiło 76,1 m³, a do 2022 roku wzrosło do 76,6 m³. Największym zużyciem wody w regionie charakteryzował się powiat moniecki 390,6 m³, zaś najmniej zużytej wody odnotowano w powiecie hajnowskim 47 m³, nieco więcej w powiatach kolneńskim i sejneńskim oraz w Białymstoku.

Wykres 8. Zużycie wody na jednego mieszkańca (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Najwięcej wody w poszczególnych latach zużywane było na potrzeby gospodarstw domowych i kształtuje się na poziomie około 57-58 %. Woda wykorzystywana na cele przemysłowe kształtuje się na stałym poziomie wynoszącym około 15-16 %, zaś do napełniania stawów rybnych – ok. 26,6 %.

Wykres 9. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim w latach 2020 – 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

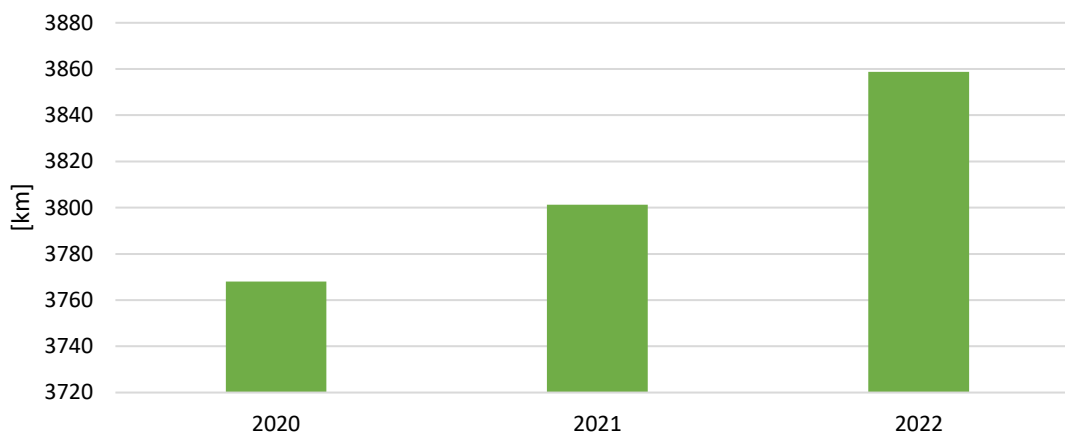
2.5.2 Sieć kanalizacyjna

W 2022 roku na terenie województwa podlaskiego znajdowało się 149 oczyszczalni ścieków (w tym 123 oczyszczalnie ścieków komunalnych), z czego 33 stanowiły oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów (w tym 28 oczyszczalni ścieków komunalnych). Łączna przepustowość wszystkich oczyszczalni wyniosła w tym roku 282 539 m³/dobę, natomiast łączna wydajność oczyszczalni komunalnych wynosiła 1 680 524 RLM. Ilość ścieków komunalnych odprowadzonych do oczyszczalni ścieków wyniosła w 2020 r. – 33 469 dam³, w 2021 r. – 34 487 dam³, natomiast w 2022 r. – 34 336 dam³.

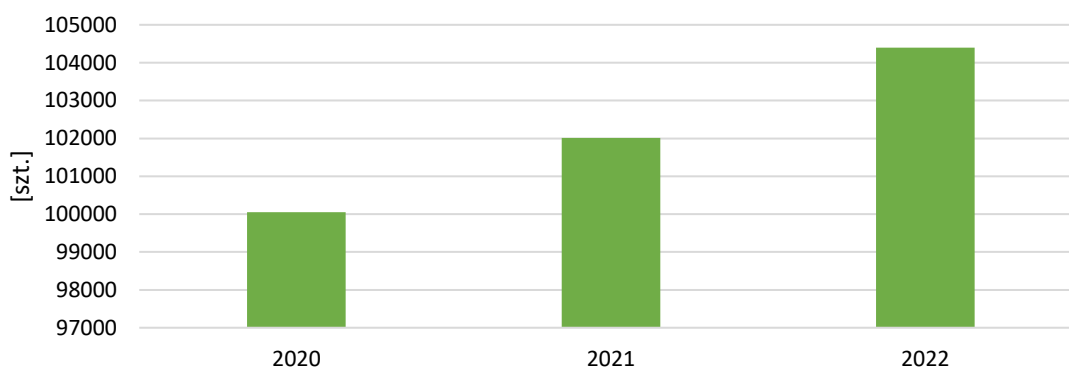
Tabela 17. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Rodzaj zanieczyszczenia	2020	2021	2022
	[kg/rok]		
BZT5	184 265	197 296	217 600
ChZT	1 687 077	1 918 796	1 993 848
Zawiesina ogólna	262 454	286 812	301 387
Azot ogólny	379 453	409 413	391 808
Fosfor ogólny	21 800	18 981	29 421

Na przestrzeni badanych lat odnotowano wzrost długości czynnej sieci kanalizacyjnej: w stosunku do roku bazowego w 2021 r. wzrost wyniósł 33,3 km, a w 2022 r. – 57,5 km. Tendencja wzrostowa miała miejsce także w przypadku ilości przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania do 2022 roku ich ilość wzrosła w stosunku do roku bazowego o 2 383 szt.

Wykres 10. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2020-2022 w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS)

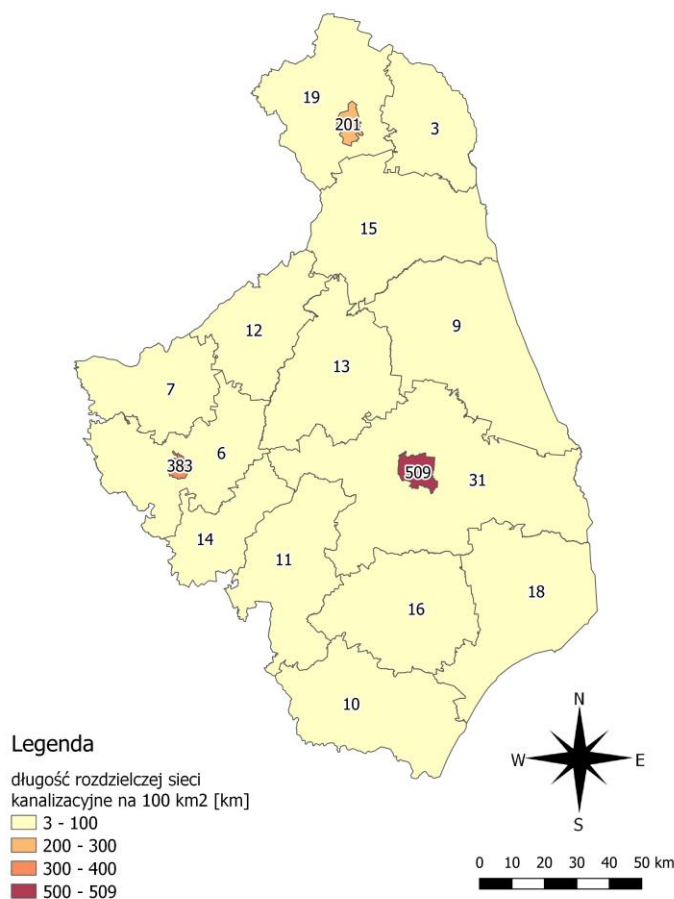
Wykres 11. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2020-2022 w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Stopień skanalizowania województwa, będący procentowym udziałem osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wśród wszystkich mieszkańców województwa, wynosił w 2021 roku 65,4 %. W miastach skanalizowanie osiągnęło 92 %, z kolei na terenach wiejskich – jedynie 24,1 %. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej wynosił dla obszaru całego województwa 41 %, dla miast – 78 %, natomiast dla terenach wiejskich było to jedynie 20,2 %. Wartości wszystkich wyżej wymienionych parametrów w latach 2020-2021 wykazywały tendencję wzrostową, co zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 18. Stopień skanalizowania województwa podlaskiego w latach 2020 i 2021 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Parametr	Rodzaj terenu	2020	2021
		[%]	
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	Województwo	65,1	65,4
	Miasta	91,9	92
	Wsie	23,5	24,1
Budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej	Województwo	40,6	41
	Miasta	77,1	78
	Wsie	20	20,2

W województwie podlaskim zauważyć można dość duże zróżnicowanie w długości sieci kanalizacyjnej na 100 km² pomiędzy powiatami. Obszarami, gdzie parametr ten w 2020 roku osiągnął najwyższe wartości były miasta: Białystok, Łomża i Suwałki oraz powiaty: białostocki, augustowski, suwalski i bielski. Powiatami o najmniejszym zagęszczeniu sieci kanalizacyjnej były powiaty: sejneński, kolneński i łomżyński.

Mapa 7. Długość rozdzielczej sieci kanalizacyjnej w powiatach województwa podlaskiego w roku 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Obszarami, gdzie największy odsetek mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej były miasta: Białystok, Suwałki i Łomża oraz powiaty białostocki i hajnowski. Obszarami, gdzie najmniej mieszkańców ma dostęp do sieci kanalizacyjnej, bo niecałe 40%, są powiaty: łomżyński, sejneński, wysokomazowiecki, kolneński, suwalski i siemiatycki. Pozostałymi powiatami, gdzie nadal stosunkowo niewielu mieszkańców korzysta z sieci (40-60%) są powiaty: sokólski, moniecki, grajewski, bielski, zambrowski i augustowski.

Jeśli chodzi o pozostałe elementów infrastruktury ściekowej, to można zauważyć, że w 2021 roku ilość zbiorników bezodpływowych zmalała o 1 201 sztuk w stosunku do roku poprzedniego, natomiast liczba oczyszczalni przydomowych wzrosła o 1 101 sztuk. Ilość stacji zlewnych zlokalizowanych na terenie województwa nie zmieniła się w badanym okresie i pozostała na poziomie 95 sztuk.

Tabela 19. Liczba zbiorników bezodpływowych, oczyszczalni przydomowych i stacji zlewnych na terenie województwa podlaskiego w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Liczba zbiorników bezodpływowych, oczyszczalni przydomowych i stacji zlewnych	2020	2021	2022
	[szt.]		
zbiorniki bezodpływowe	76 325	75 124	74 442
oczyszczalnie przydomowe	17 562	18 663	19 402
stacje zlewne	95	95	95

2.6 Zasoby geologiczne

Województwo jest obszarem mało zasobnym w surowce naturalne. Główne zasoby stanowią złoża kruszywa naturalnego. Wydobywane kruszywo, głównie żwir i piasek kwarcowy, służą do produkcji ceramiki budowlanej, betonów komórkowych, cegły wapienno-piaskowej. Ponadto w województwie pozyskuje się również torf oraz kredę piszącą i jeziorną. W rejonie Augustowa i Supraśla – podlaskich ośrodków uzdrowiskowych, występują także złoża leczniczych borowin.

Najbardziej pospolitą kopaliną, występującą w każdym z powiatów na terenie województwa są piaski i żwiry. Dotychczas udokumentowano 856 złóż o łącznych zasobach geologicznych wynoszących 1 799 763 tys. ton, z czego w 2022 r. wydobyto 24 982 tys. ton tych kruszyw.

Złoża piasków kwarcowych nadających się do produkcji betonów komórkowych, o łącznych zasobach geologicznych bilansowych 6 889,76 tys. m³, udokumentowano w zaledwie dwóch lokalizacjach na terenie powiatów monieckiego i łomżyńskiego. Natomiast piaski kwarcowe służące do produkcji cegły wapienno-piaskowej występują w 5 złożach o łącznych zasobach geologicznych bilansowych 15 977,89 tys. m³ w powiatach: białostockim, monieckim, łomżyńskim i zambrowskim. W 2022 r. nie prowadzono wydobywania z żadnego z powyższych złóż, ponadto jedno złożo z powiatu monieckiego zostało wykreślone z bilansu zasobów.

Ponadto wstępnie rozpoznano jedno złożo kamieni łamanych i blocznych (granit, głązy narzutowe, granodiryty, sjenity) w Krzywólce (gm. Suwałki), które nie jest eksploatowane.

Surowce ilaste do produkcji ceramiki budowlanej występują w:

- 6 złożach w każdym z powiatów: białostockim i hajnowskim,
- 2 złożach w każdym z powiatów: bielskim, monieckim i sokólskim,
- 1 złożu w każdym z powiatów: łomżyńskim, suwalskim i wysokomazowieckim.

Zasoby geologiczne bilansowe tych złóż wynoszą 24 908 tys. m³, przy czym w 2022 r. eksploatowano tylko złożo Lewkowo Stare (gm. Narewka), z którego wydobyto 24 tys. m³ surowców.

Pokłady kredy jeziornej występują w powiatach: kolneńskim (3 złoża), sejneńskim (3 złoża) i grajewskim (1 złożo), natomiast kredy piszącej – jedno złożo w Mielniku (pow. siemiatycki). Łączne zasoby geologiczne bilansowe tych złóż wynoszą 7 972 tys. ton, przy czym eksploatacja prowadzona jest tylko ze złoża kredy piszącej w Mielniku, o zasobach przemysłowych 2 356 tys. ton, z którego w 2022 r. wydobyto 93 tys. ton kredy.

Na terenie województwa zidentyfikowano 10 złóż torfów dla celów rolniczych w powiatach: sejneńskim (3 złoża), białostockim (3 złoża), hajnowskim (2 złoża),

zambrowskim (1 złożo) i grajewskim (1 złożo) o łącznych zasobach geologicznych bilansowych w wysokości 7 449,91 tys. m³. Z jedyne go eksploatowanego złoża takich torfów, położonego w Rabinówce (gm. Gródek), w 2022 r. wydobyto 135,99 tys. m³.

Poza torfami do celów rolniczych w regionie występują również złoża torfów leczniczych (borowin). Rozpoznano dotychczas 6 złóż w powiatach: białostockim (4 złoża) i augustowskim (2 złoża). Złoża te nie są eksploatowane lub są eksploatowane okresowo. W 2022 r. nie wykazano żadnego wydobywania z ich terenu. Część zasobów torfów położona jest na obszarach chronionych, stąd ich wydobywanie jest ograniczone.

Na obszarze województwa podlaskiego znaczenie ogólnokrajowe mają złoża Krzemianka i Udryn w powiecie suwalskim o zasobach pozabilansowych rud: żelaza – 388 200 tys. ton, tytanu – 97 700 tys. ton i wanadu – 4 100 tys. ton. Z uwagi na uwarunkowania środowiskowe i geologiczne (niskie zawartości metali, głównie wanadu i znaczną głębokość udokumentowania) złoża te nie są eksploatowane.

Wykaz ważniejszych zasobów kopalin w województwie podlaskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Ważniejsze zasoby kopalin na terenie województwa podlaskiego (opracowanie własne, wg PIG-PIB)

Rodzaj kopalin	Liczba złóż	Jednostka	Zasoby złóż				
			Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby geologiczne przemysłowe	Wydobycie 2022 r.	poza bilansowe	
Rudy żelaza, tytanu i wanadu	2	tys. t	-	-	-	Ruda	1 340 100
			-	-	-	Tytan	97 700
			-	-	-	Wanad	4 100
			-	-	-	Żelazo met.	388 200
Kamienie łamane i bloczne (granit, głazy narzutowe, granodiyt, sjenit)	1	tys. t	244	-	-	-	-
Kreda	8	tys. t	7 972	2 356	93	-	-
Piaski i żwir	856	tys. t	1 799 763	676 492	24 982	-	-
Piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych	2	tys. m ³	6 889,76	-	-	-	-
Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno-piaskowej	5	tys. m ³	15 977,89	-	-	-	-
Złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej	21	tys. m ³	24 908	1 029	24	-	-
Złoża surowców ilastych do produkcji kruszywa lekkiego	1	tys. m ³	5 450	-	-	-	-
Torfy dla celów rolniczych	10	tys. m ³	7 449,91	1 503,65	135,99	-	-
Torfy dla celów leczniczych (borowiny)	6	tys. m ³	752,29	-	-	-	-

Ponadto w okolicach Rajska (gm. Bielsk Podlaski) stwierdzono występowanie złóż rud uranu, zaś w okolicach Tajna pierwiastków ziem rzadkich. Jednak z uwagi na wymogi ochrony środowiska oraz technologię wydobycia na obecnym etapie złoża te również nie są przewidywane do eksploatacji. W wąskim pasie na północy Suwalszczyzny oraz w południowej części regionu w okolicach Siemiatycz i Bielska Podlaskiego stwierdzono występowanie potencjalnych złóż gazu łupkowego.

Teren województwa podlaskiego jest obszarem o słabym stopniu rozpoznania w zakresie występowania wód leczniczych zmineralizowanych i wód termalnych. W bilansie kopalni za 2022 r. opracowanym przez PIG-PIB na terenie województwa podlaskiego nie znalazło się żadne złożo wód podziemnych zaliczonych do kopalni.

2.7 Gleby

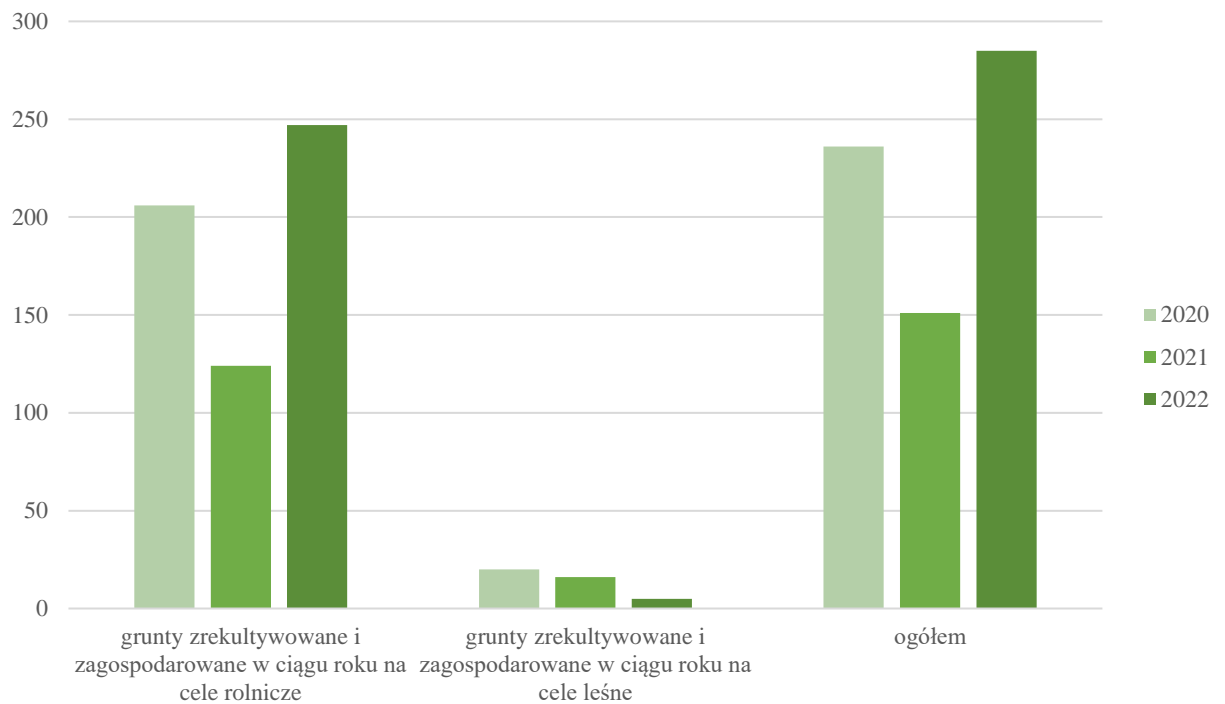
„Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Kolejna, szósta tura Monitoringu, przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Pobór próbek glebowych do badań wykonuje się w odstępach 5-letnich w 216 stałych punktach pomiarowo-kontrolnych znajdujących się na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Na terenie województwa podlaskiego znajduje się 6 następujących punktów pomiarowych.

Tabela 21. Punkty pomiarowe chemizmu gleb ornych Polski w województwie podlaskim (Źródło: Monitoring chemizmu gleb ornych Polski)

Nr punktu pomiarowego	Miejscowość	Gmina	Powiat
37	Hołny Wolmera	Sejny	sejneński
87	Danówek	Grajewo	grajewski
89	Mężenin	Rutki	zambrowski
91	Sobolewo	Supraśl	białostocki
167	Łapy Dębowina	Łapy	białostocki
169	Podolany	Białowieża	hajnowski

Wyniki powyższych badań w dłuższej perspektywie czasowej pozwalają na określenie stanu jakości gleb i ich zanieczyszczenia, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo w skali kraju. Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie. Natomiast z wyników badań w pojedynczych punktach w skali dwóch analizowanych lat nie jest możliwe wyciągnięcie miarodajnych wniosków.

Według danych z GUS w 2020 roku grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji zajmowały w województwie 2 742 ha, w roku 2021 – 2 712 ha, natomiast w roku 2022 było to 2 693 ha. Zdecydowaną przewagę powierzchnią miały grunty zdewastowane (2 599 ha) nad zdegradowanymi (94 ha). W 2020 roku zrekultywowano i zagospodarowano łącznie 236 ha. Rekultywacją objęto 149 ha, z czego na cele leśne przeznaczono 19 ha, z kolei na cele rolnicze 121 ha. Zagospodarowaniem objęto 87 ha w tym 85 ha na cele rolnicze i 1 ha na cele leśne. Wielkość powierzchni zrekultywowanej i zagospodarowanej w 2021 roku była mniejsza i wynosiła 151 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych. Zrekultywowano 115 ha, z czego 14 ha przeznaczono na cele leśne, a 95 ha na cele rolnicze dodatkowo zagospodarowano 36 ha w tym 29 ha na cele rolnicze i 2 ha na cele leśne. W roku 2022 zrekultywowane i zagospodarowane grunty wyniosły 285 ha. Zrekultywowano 172 ha gruntów, z czego 3 ha przeznaczono na cele leśne, 142 ha na cele rolnicze. Zagospodarowaniem objęto 113 ha gruntów w tym przeznaczono 29 ha na cele rolnicze i 2 ha na cele leśne.

Wykres 12. Gleby zrekultywowane i zagospodarowane w województwie podlaskim w latach 2020 – 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

2.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Dokumentem regulującym gospodarkę odpadami na terenie województwa podlaskiego w badanym okresie był Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022 przyjęty przez Sejmik Województwa Podlaskiego uchwałą Nr XXXII/280/16 z dnia 19 grudnia 2016 r. Dokument ten został zmieniony uchwałami Sejmiku Województwa Podlaskiego: Nr VI/42/19 z dnia 18 lutego 2019 r. oraz Nr XLIV/609/2022 z dnia 27 czerwca 2022 r.

Według GUS w 2020 roku na terenie województwa podlaskiego zebrano łącznie 338 867,85 ton odpadów, w tym 298 029,31 ton odpadów z gospodarstw domowych, z czego jedynie 37,5 % stanowiły odpady zebrane selektywnie.

W 2021 roku masa zebranych odpadów wyniosła 350 725,93 ton, w tym odpadów z gospodarstw domowych 306 277,3 ton, gdzie wzrósł odsetek odpadów zebranych w sposób selektywny o 1,1 %.

W 2022 roku zanotowano spadek masy zebranych odpadów o 11 534,97 ton, dając tym samym 339 190,96 ton. Masa odpadów pochodzących z gospodarstw domowych wyniosła 294 098,12 ton. Do 43,6 % wzrósł wskaźnik odpadów zebranych w sposób selektywny z gospodarstw domowych.

Tabela 22. Gospodarka odpadami komunalnymi w latach 2020 – 2022 w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS)

	jednostka	2020	2021	2022
Ilość zebranych odpadów komunalnych	tona	338 867,85	350 725,93	339 190,96
Odpady pochodzące z gospodarstw domowych	tona	298 029,31	306 277,3	294 098,1
	% łącznej masy zebranych odpadów	87,95	87,3	86,7
Odpady przekazane do kompostowania lub fermentacji	tona	40 397,3	43 561	47 257,8
	% łącznej masy zebranych odpadów	11,92	12,4	13,9
Odpady przekazane do przekształcenia termicznego z odzyskiem energii	tona	108 531,5	139 484,5	157 246,6
	% łącznej masy zebranych odpadów	32,03	39,8	46,4
Odpady przekazane do składowania	tona	95 274,1	65 967,2	41 520,5
	% łącznej masy zebranych odpadów	28,1	18,8	12,2
Masa odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku przez jednego mieszkańca	kg	292	304	296
Udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach komunalnych	%	37,5	38,6	40,1
Udział odpadów z gospodarstw domowych w odpadach zebranych selektywnie	%	40,2	42,2	43,6

Generalnie można zauważyć poprawę w sposobie gospodarowania odpadami w gospodarstwach domowych. Świadczą o tym m.in. wzrost udziału odpadów z gospodarstw domowych w ilości odpadów selektywnie zebranych oraz wzrastająca ilość

odpadów przekazanych do przetworzenia w procesach innych niż składowanie, które jest procesem najmniej pożądanym w hierarchii sposobów postępowania z odpadami. Nadal jednak dużym problemem w gospodarowaniu odpadami komunalnymi jest znaczna ich część przekazywana do składowania. Jednakże ilość odpadów komunalnych kierowanych do składowania zmniejsza się z roku na rok, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Roczna ilość wytworzonych odpadów przypadających na jednego mieszkańca w 2021 roku wzrosła o 12 kg w porównaniu do roku bazowego, a w 2022 roku zmalała o 8 kg w porównaniu z rokiem poprzednim.

Odpady pochodzące z gospodarstw domowych stanowiły w 2020 r. 87,95 % łącznej masy zebranych odpadów, w 2021 r. – 87,33 %, a w 2022 r. – 86,71 %. Pozostała część pochodziła m.in. z biur, instytucji, usług komunalnych i małych biznesów.

W 2022 r. na terenie województwa podlaskiego znajdowało się 136 „dzikich wysypisk” odpadów, których łączna powierzchnia wyniosła 209 918 m², jest to ilość większą o 43 327 m² niż w roku 2020, gdzie zidentyfikowano 65 takich obiektów. Zmalała ilość zlikwidowanych wysypisk z 21 takich punktów w 2020 r. do 14 punktów w 2022 roku, z których zebrano 783,7 Mg odpadów.

2.9 Zasoby przyrodnicze

2.9.1 Obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie województwa podlaskiego funkcjonują następujące formy ochrony przyrody:

Tabela 23. Formy ochrony przyrody w województwie podlaskim na koniec 2022 r.

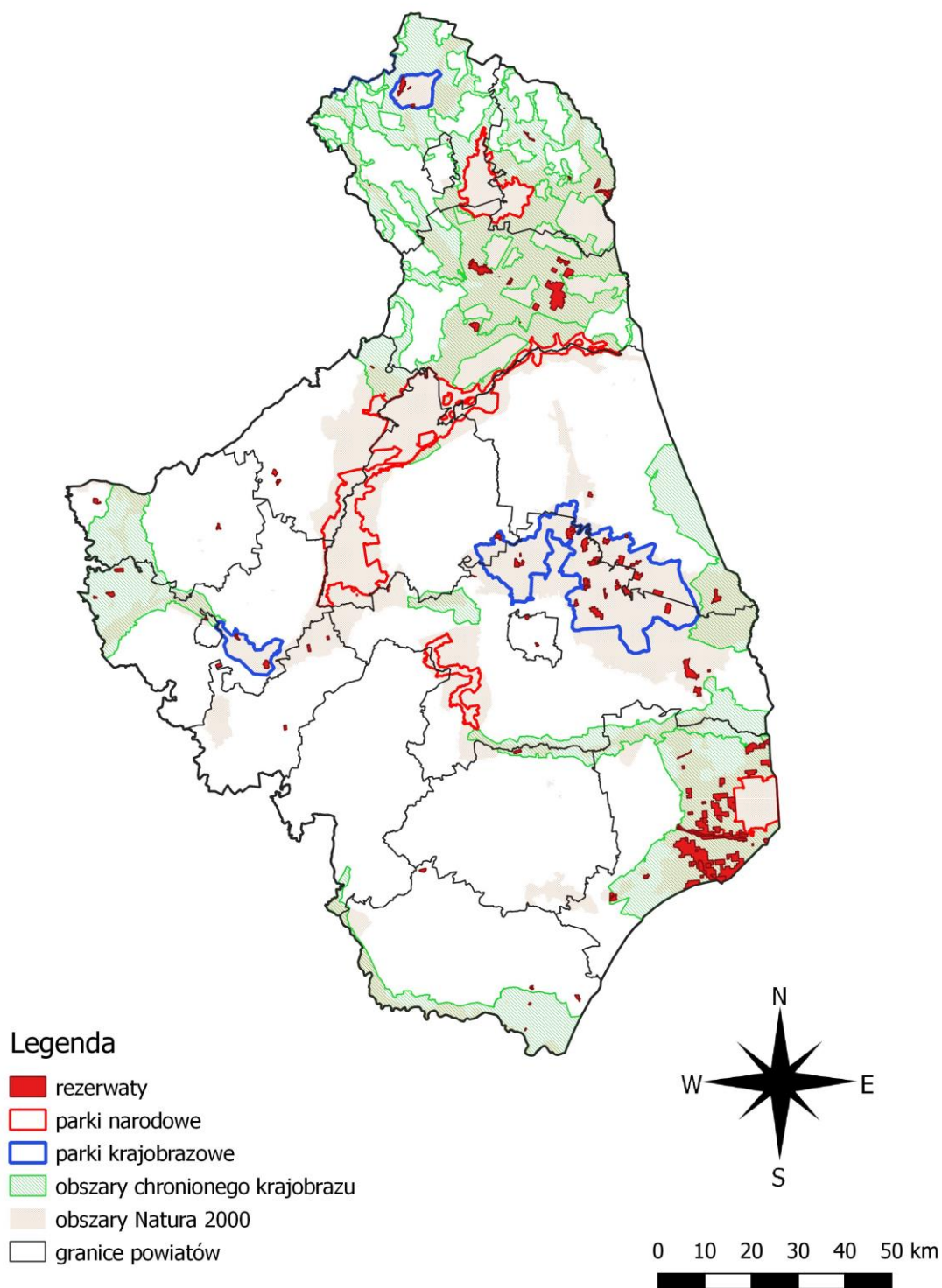
Forma ochrony	Ilość [szt.]	Łączna powierzchnia [ha]			udział w powierzchni województwa [%]		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022
Parki narodowe	4	92 180,05	92 180,64	92 180,81	4,57	4,57	4,57
Rezerваты przyrody	93	23 702,81	23 702,81	23 705,12	1,17	1,17	1,17
Parki krajobrazowe	3	86 566,05	86 566,05	86 566,05	4,29	4,29	4,29
Obszary chronionego krajobrazu	13	456 791,66	456 788,35	457 132,34	22,63	22,63	22,63
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	3	140,66	140,66	57,98	0,007	0,007	0,003
Użytki ekologiczne	254	2 140,68	2 142,10	2 141,63	0,11	0,11	0,11
Pomniki przyrody	1 979	-	-	-	-	-	-
Stanowiska dokumentacyjne	2	0,31	0,31	0,31	-	-	-
Natura 2020: obszary specjalnej ochrony ptaków	12	579 400,0	579 400,0	578 820,8	28,7	28,7	28,7
Natura 2020: obszary specjalnej ochrony siedlisk	24	543 691,0	543 691,0	543 622,5	26,9	26,9	26,9
Powierzchnia łącznie		1 784 613,22	1 784 611,92	1 784 227,54	-		

Opracowanie własne, źródło danych: GUS, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody GDOŚ

Wśród obszarowych form ochrony największy udział w powierzchni województwa mają obszary chronionego krajobrazu (ok. 22 %) oraz obszary Natura 2000, tj. obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk (ok. 52,5 %). Część form ochrony przyrody nakłada się na siebie: formy małoobszarowe często leżą na terenie parków narodowych i krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu, również obszary Natura 2000 w większości nakładają się na pozostałe formy ochrony przyrody.

Obszary prawnie chronione największy udział powierzchniowy mają w powiecie augustowskim, hajnowskim, sejneńskim i suwalskim, gdzie pokrywają ponad połowę powierzchni powiatu. Dużym udziałem obszarów o wysokich walorach przyrodniczych cechują się także powiaty białostocki i moniecki. Najmniej takich obszarów znajduje się w Białymstoku oraz w powiatach zambrowskim, wysokomazowieckim i bielskim.

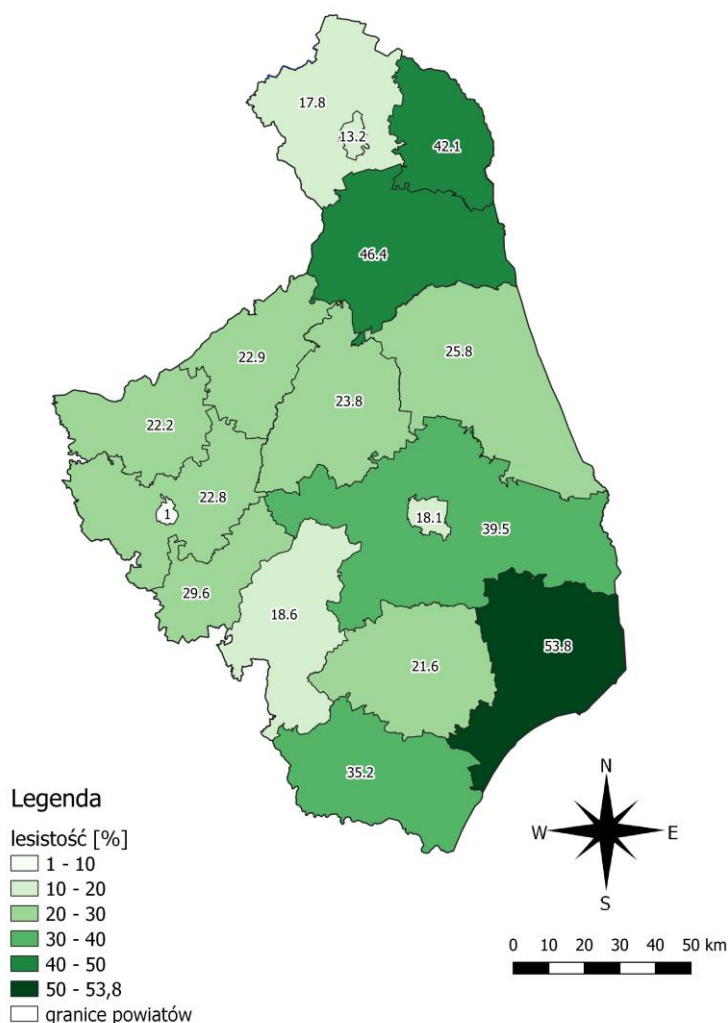
W latach 2020-2022 nie występowały znaczące zmiany w powierzchniowym udziale obszarów chronionych w powiatach na terenie województwa podlaskiego. Odnotowano jedynie niewielki wzrost powierzchni zajmowanej przez obszary chronionego krajobrazu, co spowodowane było opracowaniem przebiegu granic tych form ochrony przyrody za pomocą cyfrowych narzędzi kartograficznych, umożliwiających zwiększenie dokładności wykonywania pomiarów.

Mapa 8. Obszary i obiekty prawnie chronione w województwie podlaskim (opracowanie własne)

2.9.2 Lasy

Lesistość województwa w badanym okresie była większa niż średnia lesistość kraju (29,6-29,7%) i wynosiła 31 % w latach 2020 – 2021, wzrastając w 2022 roku do 31,2 %. Największy procent powierzchni zajmują lasy we wschodniej części województwa – w powiatach hajnowskim, augustowskim i sejneńskim. W każdym z tych powiatów lesistość przekracza 40%. Również powiaty białostocki i siemiatycki charakteryzują się poziomem lesistości przewyższającym średnią krajową. Na tak wysokie poziomy lesistości wpływ ma obecność dużych kompleksów leśnych na tych terenach: Puszczy Białowieskiej, Puszczy Augustowskiej, Puszczy Knyszyńskiej oraz pozostałości Puszczy Mielnickiej. Terenami o najmniejszej lesistości są obszary położone w północnej i centralnej części województwa – są to powiaty suwalski, moniecki i wysokomazowiecki oraz tereny miast na prawach powiatu: Białegostoku, Suwałk i Łomży, w której występuje najmniejszy w województwie udział lasów w powierzchni ogólnej – 1 %.

Mapa 9. Lesistość w powiatach województwa podlaskiego (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Z punktu widzenia formy własności w latach 2020-2022 największą część lasów w województwie stanowiły lasy publiczne Skarbu Państwa (średnio 66,8 % ogółu powierzchni lasów), w tym w zarządzie PGL Lasy Państwowe (60,9 %). Stosunkowo duży udział miały także lasy prywatne (32,9 %), natomiast lasy gminne stanowiły najmniejszy procent (0,2 %). W badanym okresie ogólna powierzchnia lasów w województwie wzrosła o 5 937,43 ha. Wśród form własności największy przyrost powierzchni – o 4 326,26 ha – odnotowano wśród lasów w zarządzie parków narodowych, co może wynikać z wykupu gruntów na cele ochrony przyrody na rzecz tych jednostek. PGL Lasy Państwowe zwiększyło zarządzaną powierzchnię lasów o 1292,13 ha. Nieznacznie zwiększyła się również powierzchnia lasów prywatnych (o 551,52 ha), natomiast powierzchnia lasów gminnych zmalała o 3,29 ha.

Tabela 24. Lasy województwa podlaskiego według form własności (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Rodzaj formy własności lasów		2020	2021	2022	
		powierzchnia [ha]			
Lasy ogółem		624 850,29	625 685,52	630 787,72	
Lasy publiczne		419 004,89	419 512,53	424 390,80	
w tym:	Skarbu Państwa	417 259,69	417 724,04	422 486,70	
	w tym:	w zarządzie PGL Lasy Państwowe	381 518,43	382 110,98	382 810,56
		w zarządzie parków narodowych oraz w zasobie Własności Rolnej SP	34 411,94	34 427,78	38 796,94
	Gminne	1 471,75	1 480,30	1 468,46	
Lasy prywatne		205 845,40	206 172,99	206 396,92	

2.9.3 Tereny zieleni

Do terenów zieleni zalicza się wszelkie urządzone tereny pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, w tym m.in.: parki, zieleńce, bulwary, zieleń osiedlową, uliczną i towarzyszącą obiektom budowlanym oraz cmentarze i publicznie dostępne ogrody.

Tereny zieleni największe znaczenie odgrywają w przestrzeni miejskiej, zabudowanej, gdzie oprócz poprawy walorów estetycznych, pełnią liczne funkcje biologiczne, hydrologiczne, klimatyczne, akustyczne, ochronne oraz społeczne. Ich funkcjonowanie wpływa na zmniejszanie zanieczyszczenia powietrza i wód oraz ekspozycji na hałas, zapewnia ochronę powodzią, suszami i falami upałów oraz pomaga utrzymać związek między ludźmi a przyrodą.

Według danych GUS w województwie podlaskim w badanym okresie powierzchnia terenów zielonych wzrosła o 97,88 ha, czyli zaledwie o 3,7 %. Mimo to widoczna jest stała tendencja wzrostowa ilości i powierzchni tych terenów, co świadczy o odwróceniu trendów polegających na zabudowywaniu i uszczelnianiu powierzchni w miastach.

Tabela 25. Tereny zieleni w województwie podlaskim w latach 2020 i 2021 (opracowanie własne, źródło danych GUS)

Tereny zieleni	Ilość [szt.]		Powierzchnia [ha]	
	2020	2021	2020	2021
parki spacerowo-wypoczynkowe	44	45	381,13	383,25
zieleńce	337	342	163,08	174,45
zieleń uliczna	-	-	431,37	539,52
tereny zieleni osiedlowej	-	-	711,81	711,81
cmentarze	712	705	964,82	964,82

W 2021 roku największy udział w powierzchni terenów zielonych stanowiły tereny cmentarzy (35 %) i tereny zieleni osiedlowej (26 %), z kolei najmniejszą powierzchnię zajmują zieleńce (6 %).

2.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Do zagrożeń takich zaliczyć należy klęski o charakterze naturalnym, takie jak: powódzie, huragany, trzęsienia ziemi lub katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi (uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, katastrofy komunikacyjne itp.), zwane poważnymi awariami. Najważniejsza w przeciwdziałaniu powstawania zagrożeń jest prewencja, czyli ograniczenie do minimum prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy lub awarii. Jednym z takich działań jest prowadzenie przez GIOŚ rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W badanym okresie w rejestrze nie nastąpiły żadne zmiany.

Tabela 26. Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.

Nazwa zakładu	Adres
ALPETROL Sp. z o. o. ul. Flory 3/2, 00-586 Warszawa Terminal LPG Planta	Planta 92b 17-220 Narewka
BARTER Sp. z o. o. 15-281 Białystok, ul. Legionowa 28 Oddział w Sokółce „SAGA”	Osiedle Buchwałowo 2 16-100 Sokółka
BAŁTYKGAZ Sp. z o. o. ul. Sobieskiego 5, 84-230 Rumia Baza Przeładunkowa Gazu Płynnego w Zabłotczyźnie	ul. Zabłotczyzna 30 17-220 Narewka
Orlen Paliwa Sp. z o. o. Widełka 869, 36-145 Widełka Oddział Logistyka Pierwotna Gazu w Płocku Terminal Gazu Płynnego w Sokółce	Osiedle Buchwałowo 1 16-100 Sokółka
PERN S. A. Baza Adamowo	17-307 Adamowo
PKN ORLEN S. A. 09-411 Płock, ul. Chemików 7 Terminal Paliw Płynnych w Sokółce	Osiedle Buchwałowo 1 16-100 Sokółka

Tabela 27. Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.

Nazwa zakładu	Adres
ADEX Adam Zajkowski Rozlewnia Gazu Łapy Dębowa	ul. Przemysłowa 120 18-100 Łapy Dębowa
CEDC International Sp. z o. o. Oddział Polmos Białystok	ul. Elewatorska 20 15-950 Białystok
Nasycalnia Podkładów w Czeremsze Sp. z o. o.	ul. Fabryczna 7 17-240 Czeremsza
PAKAR Jacek Szpakowski Baza Magazynowania i Dystrybucji Gazu	ul. Aksamitna 5 15-680 Białystok

PERN S.A. Baza Paliw nr 15 w Narewce	17-220 Narewka
Pfleiderer Grajewo Sp. z o. o.	ul. Wiórowa 1 19-203 Grajewo
Polska Sp. Gazownicza Sp. o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Białymstoku	ul. gen. Stanisława Sosabowskiego 24 15-182 Białystok
Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Białymstoku Sp. z o. o. Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu w Hajnówce	ul. Białostocka 7d 17-200 Hajnówka
System Gazociągów Tranzytowych EUROPOL GAZ S. A. Tłocznia Gazu Zambrów	18-300 Grzymały 23
System Gazociągów Tranzytowych EUROPOL GAZ S. A. Tłocznia i Pomiarownia Gazu w Kondratkach	16-050 Kondratki 60

3 Podsumowanie zadań zrealizowanych na terenie województwa podlaskiego w latach 2021-2022

W Programie wyznaczono 10 obszarów interwencji, w ramach których wyznaczono 27 celów. Realizacji tych założeń posłużyć mają działania podejmowane w 22 kierunkach interwencji. Łącznie wyznaczono 95 zadań. W obrębie wyznaczonych obszarów interwencji określono także zagadnienia o charakterze horyzontalnym, tj. adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, edukację ekologiczną i monitoring środowiska.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono zadania zrealizowane w latach 2021 – 2022 na terenie województwa podlaskiego w zakresie ochrony środowiska w poszczególnych obszarach interwencji. Koszty podane przez gminy oraz powiaty są wynikiem danych pochodzących z wypełnionych przez nie ankiet.

3.1.1 Sprawozdanie z wykonania zadań własnych Samorządu Województwa Podlaskiego, zaplanowanych w harmonogramie rzeczowo-finansowym w Programie.

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Koszty realizacji zadania [zł]	
			2021	2022
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Opracowanie nowych programów ochrony powietrza oraz w miarę zaistniałej potrzeby aktualizacji istniejących programów	Zarząd Województwa Podlaskiego, Sejmik Województwa	20 000,00	80 245,00
	Przebudowa i rozbudowa oraz termomodernizacja zespołu budynków administracyjnych przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 14 w Białymstoku	Województwo Podlaskie Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego	5 171 628,07	16 043 690,64
	Wymiana oświetlenia w pomieszczeniach biurowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku (z energooszczędnego na LED)	Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku		24 526,20
	Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku centralnego magazynu zbiorów	Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu		449 850,00
	Wykonanie instalacji grzewczych, chłodniczych oraz wentylacyjnych w budynku centralnego magazynu zbiorów	Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu		1 720 000,00
	Projekt pod nazwą "Słoneczna energia w kulturze ludowej - instalacja fotowoltaiczna na budynku administracyjnym Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej"	Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej, ul. Leśna 7, 16-010 Wasilków	97 170,00	

	Budowa parkingu przy budynku CEN wraz z kanalizacją deszczową i wiatą rowerową na 10 stanowisk.	UMWP w Białymstoku		738 000,00
	Instalacja paneli fotowoltaicznych w Szpitalu Wojewódzkim w Łomży	Szpital Wojewódzki im. Kard. S. Wyszyńskiego w Łomży	1 335 479,63	-
Zagrożenia hałasem	Rozwój infrastruktury Zakładu poprzez zagospodarowanie części pozyskanego terenu od strony Pawilonu II SP ZOZ Ośrodka Rehabilitacji w Suwałkach	SP ZOZ Ośrodek Rehabilitacji w Suwałkach	356 109,02	-
	Zabłudów – Nowosady – przebudowa drogi wojewódzkiej nr 685	PZDW w Białymstoku	52 744 075,70	35 110 465,62
	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 664 od km 51+120 do km 62+516,98 na odcinku Lipsk – Granica Państwa	PZDW w Białymstoku	32 575 598,91	-
	Budowa obwodnicy Kolna w ciągu drogi wojewódzkiej nr 647	PZDW w Białymstoku	74 281,00	7 737 514,41
	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 693 w Milejczycach - etap II	PZDW w Białymstoku	6 702 393,00	-
	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 668 w m. Klimaszewnica - etap III	PZDW w Białymstoku	3 961 425,00	-
	Budowa kładki rowerowej nad Kanałem Bystrym w ciągu drogi wojewódzkiej nr 664	PZDW w Białymstoku	1 732 164,62	2 534 383,12
	Przebudowa mostu przez rz. Mogilna w ciągu drogi wojewódzkiej nr 648	PZDW w Białymstoku	-	6 855 544,23
	Wykonanie map akustycznych na odcinkach dróg wojewódzkich Nr 662, 676, 677, 678, 689, 690, 693 na których natężenie ruchu przekracza 3 000 000 pojazdów rocznie	PZDW w Białymstoku	57 318,00	
	Analiza porealizacyjna zadania budowy i rozbudowy DW676 na odcinku Białystok - Supraśl	PZDW w Białymstoku	45 510,00	
	Analiza porealizacyjna zadania budowy i rozbudowy DW645 na odcinku Nowogród - Łomża	PZDW w Białymstoku	18 450,00	
	Analiza porealizacyjna zadania budowy i rozbudowy DW682 na odcinku Łapy - Markowszczyzna	PZDW w Białymstoku	67 650,00	22 140,00
	Gospodarowanie wodami	Bieżące naprawy systemów odwodnienia podziemnego (kanalizacje deszczowe,) i powierzchniowego (rowy, przepusty)	PZDW w Białymstoku	486 407,19
Badania wód odprowadzanych z separatorów zlokalizowanych w ciągu dróg wojewódzkich		PZDW w Białymstoku	22 140,00	25 770,76
Bieżące utrzymanie przepompowni wód deszczowych		PZDW w Białymstoku	129 150,00	137 760,00
Gospodarka wodno-ściekowa	Wykonanie nowego przyłącza kanalizacji sanitarnej na nieruchomości położonej w Białymstoku przy ul. Pogodnej 22 oznaczonej nr ewid. działki 210/5, wraz z robotami towarzyszącymi,	Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku	28 619,69	
	Przeгляд i czyszczenie separatorów w ciągu dróg wojewódzkich	"PZDW w Białymstoku"	124 885,80	128 880,01

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Aktualizacja Planu gospodarki odpadami województwa podlaskiego	Sejmik Województwa Podlaskiego, Zarząd Województwa Podlaskiego	-	-
	Wydawanie zezwoleń w zakresie gospodarki odpadami	Marszałek Województwa Podlaskiego	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
	Prowadzenie bazy azbestowej	Marszałek Województwa Podlaskiego	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
	Prowadzenie bazy BDO (rejestr i sprawozdawczość)	Marszałek Województwa Podlaskiego	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
Zasoby przyrodnicze	Nadzór i poprawa stanu zasobów parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu	Sejmik Województwa Podlaskiego	22 046,00	25 707,00
	Wydawanie pozwoleń zintegrowanych	Marszałek Województwa Podlaskiego	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
	Naliczanie opłat za korzystanie ze środowiska	Marszałek Województwa Podlaskiego	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
	Opiniowanie powiatowych programów ochrony środowiska	Zarząd Województwa Podlaskiego	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
	Wspieranie realizacji ochrony przyrody poprzez przekazywanie dotacji organizacjom pozarządowym.	Zarząd Województwa Podlaskiego	227 004,73	150 654,59
	Audyt krajobrazowy województwa podlaskiego	Województwo Podlaskie, Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku	-	-
	Wszechstronna edukacja realizowana poprzez: organizowanie konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych, konkursów, wystaw, warsztatów, publikacji, ulotek, broszur, szkoleń i spotkań	Zarząd Województwa Podlaskiego i parki krajobrazowe we współpracy z instytucjami naukowymi i oświatowymi, organizacjami pozarządowymi i mediami	181 001,03	272 586,60
	Utrzymanie, wycinka oraz pielęgnacja drzew i krzewów	"PZDW w Białymstoku"	200 317,50	183 772,80
	Koszenie trawy na poboczach, skarpach i w rowach	"PZDW w Białymstoku"	896 245,33	1 112 749,91
Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek ratownictwa, w tym OSP (zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu ratowniczego, itp.)	Sejmik Województwa Podlaskiego przy współudziale: JST, KW PSP i jednostki podległe, OSP	2 450 000,00	2 800 000,00
SUMA			109 727 070,20 zł	76 261 753,84 zł

3.1.2 Sprawozdanie opisowe z wykonania wybranych zadań realizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego we współpracy z innymi jednostkami, wskazane w Programie w tabeli 47.

1) Opracowanie nowych programów ochrony powietrza oraz, w miarę zaistniałej potrzeby, aktualizacja istniejących programów

Uchwałą nr XLIV/611/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2022 r. przyjęty został *Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej*, opracowany ze względu na przekroczenie w 2020 r. i 2021 r. średniodobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ w Łomży. Celem dokumentu jest wskazanie przyczyn powstania przekroczeń poziomu dopuszczalnego tego zanieczyszczenia oraz zaproponowanie rozwiązań eliminujących przyczyny jego powstawania, a tym samym zmierzających do poprawy jakości powietrza poprzez zastosowanie odpowiednio dobranych działań naprawczych. Konieczność opracowania ww. dokumentu wynikała z *ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1211), która nałożyła obowiązek opracowania nowych programów ochrony powietrza w przypadku stwierdzenia przekroczeń poziomów substancji w powietrzu po dniu wejścia w życie tej ustawy. Koszt opracowania ww. Programu w latach 2021-2022 wyniósł 100 245,00 zł.

2) Aktualizacja Planu gospodarki odpadami województwa podlaskiego

Uchwałą nr XLIV/609/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 czerwca 2022 r. zaktualizowano „Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022” (WPGO 2016-2022) w zakresie zmiany lokalizacji jednego z dwóch wyznaczonych w województwie podlaskim miejsc spełniających warunki magazynowania odpadów pochodzących z zatrzymanych przez stosowne organy transportów odpadów.

Z kolei w maju 2022 r. Zarząd Województwa Podlaskiego, realizując obowiązek wynikający z przepisów *ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587), przystąpił do opracowywania projektu „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028” (WPGO 2023-2028) wraz z Planem inwestycyjnym oraz Prognozą oddziaływania na środowisko. Przyjęcie dokumentu przez Sejmik Województwa Podlaskiego planowane jest w I półroczu 2024 r.

3) Wydawanie pozwoleń zintegrowanych i zezwoleń w zakresie gospodarki odpadami

Pozwolenia zintegrowane wydawane są dla instalacji, których eksploatacja, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości na podstawie art. 201 ust. 1. *ustawy Prawo ochrony środowiska*, wymienionych w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2014 r. poz. 1169).

Decyzje w zakresie wytwarzania, zbierania i przetwarzania odpadów wydawane są przez marszałka województwa na podstawie art. 180 pkt 3, art. 180a, art. 181 ust. 1 pkt 4, art. 183 ust. 1 oraz art. 378 ust. 2a ustawy *Prawo ochrony środowiska*.

W zakresie pozwoleń zintegrowanych w latach 2021-2022 wydano łącznie 38 decyzji, w tym:

- w 2021 r.: 4 nowe zezwolenia, 13 zmian zezwoleń i jedną decyzję stwierdzającą wygaśnięcie zezwolenia,
- w 2022 r.: 8 nowych zezwoleń, 10 zmian zezwoleń i 2 decyzje stwierdzające wygaśnięcie zezwolenia.

W zakresie gospodarki odpadami w latach 2021-2022 wydano łącznie 85 decyzji, w tym:

- w 2021 r.:
 - 1 pozwolenie na wytwarzanie odpadów wraz z zezwoleniem na zbieranie i przetwarzanie odpadów,
 - 2 zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie odpadów,
 - 6 zezwoleń na przetwarzanie odpadów,
 - 3 zezwolenia na zbieranie odpadów,
 - 35 decyzji zmieniających pozwolenia/zezwoleń w zakresie gospodarki odpadami,
- w 2022 r.:
 - 1 pozwolenie na wytwarzanie odpadów,
 - 1 pozwolenie na wytwarzanie odpadów wraz z zezwoleniem na zbieranie i przetwarzanie odpadów,
 - 3 zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie odpadów,
 - 8 zezwoleń na przetwarzanie odpadów,
 - 5 zezwoleń na zbieranie odpadów,
 - 20 decyzji zmieniających pozwolenia/zezwoleń w zakresie gospodarki odpadami.

4) Prowadzenie bazy azbestowej

Marszałek województwa, na podstawie art. 162 ust. 7 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania wyrobów zawierających azbest. Informacje takie przedkładane są marszałkowi przez podmioty wskazane w art. 162 ww. ustawy, a następnie wprowadzane są do Bazy Azbestowej administrowanej przez Ministra Rozwoju i Technologii. Jest to działanie prowadzone jako zadanie ciągłe.

W badanym okresie do organu wpłynęły informacje z 243 podmiotów, w tym: 123 w 2021 r. i 120 w 2022 r.

5) Prowadzenie bazy danych o odpadach (BDO)

Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) to zintegrowany system teleinformatyczny administrowany przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, a prowadzony przez marszałków województw.

Marszałek Województwa Podlaskiego w ramach zadań własnych, na podstawie zapisów ustawy o odpadach prowadzi i aktualizuje BDO, w tym rejestr podmiotów:

- wprowadzających produkty,
- wprowadzających produkty w opakowaniach,
- prowadzących jednostki handlu detalicznego lub hurtowego, w których są oferowane torby na zakupy z tworzywa sztucznego, objęte opłatą recyklingową, o której mowa w art. 40a *ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*,
- gospodarujących odpadami,
- będących przedsiębiorcami, o których mowa w art. 3b ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej*,
- podmiotów reprezentujących prowadzących systemy kaucyjne, o których mowa w art. 40g ust. 2 *ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi*.

W 2021 r. do UMWP wpłynęło łącznie 3 421 wniosków związanych z systemem BDO, w tym: 929 wniosków rejestrowych, 1 157 wniosków aktualizacyjnych, 224 wnioski o wykreślenie oraz 1 111 korekt wniosków. Natomiast w 2022 r. wpłynęło łącznie 2 753 wniosków, w tym: 716 wniosków rejestrowych, 901 wniosków aktualizacyjnych, 251 wniosków o wykreślenie oraz 885 korekt wniosków.

6) Naliczanie opłat za korzystanie ze środowiska

W latach objętych niniejszym raportem Marszałek Województwa Podlaskiego kontynuował działania związane z naliczaniem przez podmioty korzystające ze środowiska i pobieraniem opłat za korzystanie ze środowiska ponoszonych z tytułu:

- wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
- wydanych uprawnień do emisji (dotyczących systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych),
- składowania odpadów.

W latach 2021-2022 na konto Województwa Podlaskiego wpłynęło łącznie 34 330 269,89 zł z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska, w tym 17 499 472,84 zł w 2021 r. i 16 830 797,05 zł w 2022 r.

Zaobserwowano przy tym znaczący (o ponad 0,5 mln zł) wzrost wpływów w 2021 r. w stosunku do roku bazowego. W 2020 r. podmioty korzystające ze środowiska złożyły mniejszą liczbę sprawozdań i, co za tym idzie, uiściły niższe opłaty, których termin płatności przypadał na 31 marca 2020 r. Przyczyną tego zjawiska był wybuch pandemii

Covid-19. W kolejnych dwóch latach sprawozdania i opłaty były sukcesywnie uzupełniane przez podmioty, co spowodowało wzrost wpływów z tytułu tych opłat. Dodatkowym czynnikiem mającym wpływ na wzrost opłat było powszechne w czasie pandemii wykorzystywanie dużych ilości środków do dezynfekcji, z tytułu czego również nalicza się opłaty z tytułu emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Zgromadzone środki z opłat zostały rozdysponowane zgodnie z *ustawą Prawo ochrony środowiska* na rzecz NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz budżetów powiatów i gmin, na realizację zadań proekologicznych. Z puli zgromadzonych opłat zarząd województwa pozostawia sobie środki na egzekucję należności, koszty obsługi rachunku bankowego oraz 3 % całej puli z przeznaczeniem na tworzenie i modyfikację baz danych zawierających informacje o podmiotach korzystających ze środowiska oraz zatrudnianie osób zajmujących się kontrolą oraz windykacją opłat za korzystanie ze środowiska.

7) Opiniowanie powiatowych programów ochrony środowiska

Obowiązek ten wynika z art. 17 ust. 2 pkt 2 *ustawy Prawo ochrony środowiska*, zgodnie z którym organ wykonawczy województwa, czyli zarząd województwa opiniuje projekty powiatowych programów ochrony pod względem ich zgodności z obowiązującym prawodawstwem i programem wojewódzkim.

W 2021 r. Zarząd Województwa Podlaskiego zaopiniował projekty trzech powiatowych programów ochrony środowiska, które dotyczyły powiatu suwalskiego, Miasta Łomży oraz powiatu sejneńskiego, zaś w 2022 r. - projekty dwóch powiatowych programów ochrony środowiska, które dotyczyły Miasta Białegostoku oraz powiatu kolneńskiego.

8) Nadzór i poprawa stanu zasobów parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu

W 2021 r., na wniosek Wójta Gminy Sejny, przygotowano projekt uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego zmieniającej uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Sejneńskie” aktualizującą przebieg granic tej formy ochrony przyrody. Uchwała Nr XXXIII/446/2021 została podjęta przez Sejmik Województwa Podlaskiego w dniu 27 września 2021 r.

W 2022 r., działając z urzędu, przygotowano projekt uchwały w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”, którą Sejmik Województwa Podlaskiego podjął w dniu 26 września 2022 r. pod nr XLV/631/2022. Uchwała zaktualizowała zarówno przebieg granic Obszaru, jak i zasady gospodarowania na tym terenie, w tym zakazy i odstępstwa od ich stosowania.

Dodatkowo w latach 2021-2022 prowadzone były prace nad wprowadzeniem odstępstwa od zakazu budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, który obowiązuje

na terenie obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się w granicach województwa podlaskiego. Wnioski o takie zmiany złożyli wójtowie gmin położonych na terenie:

- OChK „Pojezierze Sejneńskie”,
- OChK „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”,
- OChK „Dolina Błędzianki”,
- OChK „Dolina Rospudy”,
- OChK „Puszcza i Jeziora Augustowskie”.

Prace polegające na analizie i weryfikacji złożonych wniosków, kontynuowane są w roku 2023.

W badanym okresie prowadzono również, rozpoczęte w 2020 r., prace mające na celu rozeznanie walorów okolic wsi Kruszyniany pod kątem możliwości utworzenia na tym terenie parku krajobrazowego. Prace prowadzone były przez Departament Ochrony Środowiska UMWP oraz Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku. W ramach działań:

- zebrano podstawowe informacje o terenie obejmującym dolinę granicznej rzeki Świsłocz wraz z dopływami na odcinku od Jałówki do Krynek,
- określono granice obszaru rekomendowanego do szczegółowej analizy ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe,
- opracowano: „Analizę przyrodniczo-kulturową zlewni rzeki Świsłocz”, „Analizę dokumentów planistycznych obszaru zlewni rzeki Świsłocz”, „Analizę skutków ekonomicznych utworzenia Parku Krajobrazowego Doliny Świsłoczy”,
- przeprowadzono szeroko zakrojone konsultacje: z urzędami i radnymi gmin Krynki, Gródek i Michałowo, z mieszkańcami tych terenów, zainteresowanymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi i społeczeństwem.

Przeprowadzona analiza ekonomiczna wykazała, że w ujęciu regionalnym korzyści ekonomiczne: społeczne, środowiskowe, gospodarcze utworzenia Parku Krajobrazowego są niższe niż potencjalne koszty ekonomiczne. Z uwagi na powyższe, jak również wystarczająco wysoki reżim ochronny zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych przedmiotowego terenu wynikający z funkcjonujących tu: Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie”, obszarów Natura 2000 oraz ochrony konserwatorskiej zabytków, zaniechano prowadzenia dalszych prac związanych z utworzeniem Parku Krajobrazowego Doliny Świsłoczy.

9) Wspieranie realizacji ochrony przyrody poprzez przekazywanie dotacji organizacjom pozarządowym

Zarząd Województwa Podlaskiego w latach 2021-2022 organizował otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych w sferze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego w celu udzielenia wsparcia finansowego

organizacjom pozarządowym, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571.)

W zakresie wspierania realizacji ochrony przyrody ogłaszano konkurs obejmujący monitoring, inwentaryzację, ochronę i popularyzację wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu położonych w województwie podlaskim. Drugim konkursem objęte działania służące podnoszeniu świadomości społecznej o roli, wartości i ochronie zadrzewień oraz krajobrazu i ładu przestrzennego w formie tzw. regrantingu (przekazywanie środków otrzymanych w formie dotacji (grantu) przez jeden podmiot - także w formie grantów - innym podmiotom).

W roku 2021 na powyższe zadania udzielono dotacji pięciu organizacjom w łącznej kwocie 140 205,00 zł, z czego najwyższą dotację w kwocie 25 600,00 zł otrzymało Stowarzyszenie Miłośników Suwalskiego Parku Krajobrazowego „Kraina Hańczy” na zadanie pn. „Ochrona wartości przyrodniczych i historycznych Góry Zamkowej w Szurpiłach - etap I”.

W 2022 r. udzielono dotacje trzem organizacjom o łącznej wartości 125 530,00 zł, z czego najwyższą dotację w kwocie 32 200,00 zł otrzymało Stowarzyszenie Miłośników Suwalskiego Parku Krajobrazowego „Kraina Hańczy” na zadanie „Ochrona wartości przyrodniczych i historycznych Góry Zamkowej w Szurpiłach - etap II”.

Ponadto, w ramach konkursów dotyczących wspierania działań zmierzających do poprawy warunków istnienia rodzin pszczelich oraz realizacji działań mających na celu wszechstronny rozwój i aktywizację obszarów wiejskich, dotowano różnorodne działania w zakresie ochrony pszczół i innych zapylaczy, wydając w 2021 r. kwotę 86 799,73 zł, a w 2022 r. – 25 124,59 zł.

10) Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony parków krajobrazowych

W latach 2021-2022, na wniosek Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, prowadzono prace wspólnie z Dyrektorem Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi nad zmianą planu ochrony tej formy ochrony przyrody. Procedura zakończyła się przyjęciem w dniu 28 kwietnia 2022 r. przez Sejmik Województwa Podlaskiego uchwały nr XLII/584/2022 w sprawie zmiany planu ochrony Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi.

11) Audyt krajobrazowy województwa podlaskiego

Od 2018 r., na podstawie Uchwały Nr 316/4634/2018 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 4 września 2018 r., Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku prowadzi prace nad sporządzeniem audytu krajobrazowego dla województwa podlaskiego, którego celem jest szeroko rozumiana ochrona krajobrazu. W miarę potrzeb w prace nad audytem angażuje się również UMWP oraz trzy podlaskie parki krajobrazowe.

12) Wszechstronna edukacja realizowana poprzez: organizowanie konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych, konkursów, wystaw, warsztatów, publikacji, ulotek, broszur, szkoleń i spotkań

W zakresie kształtowania postaw proekologicznych i promowania ochrony środowiska Zarząd Województwa Podlaskiego, również przy współudziale parków krajobrazowych, parków narodowych, organizacji pozarządowych, uczelni wyższych i instytucji zajmujących się ochroną środowiska zrealizował szereg różnorodnych działań, w tym m.in.:

a) w 2021 roku:

- I edycję Pikniku Podlaskich Parków Narodowych i Krajobrazowych,
- XXXVI Olimpiadę Wiedzy Ekologicznej,
- XXI edycję konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”,
- zakup wydawnictw oraz materiałów edukacyjnych i promocyjnych,
- udzielił dotacji organizacjom pozarządowym w łącznej wysokości 147 033,70 zł na działania w zakresie: edukacji ekologicznej i zwiększania aktywności prośrodowiskowej społeczeństwa, podnoszenia świadomości społecznej o ochronie klimatu i przeciwdziałaniu skutkom suszy oraz poprawy warunków istnienia rodzin pszczelich;

b) w 2022 roku:

- XXXVII Olimpiadę Wiedzy Ekologicznej,
- XXI edycję konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”,
- II edycję Pikniku Podlaskich Parków Narodowych i Krajobrazowych,
- cykliczną imprezę plenerową pn. „Noc Świętojańska w Turtulu” w Suwalskim Parku Krajobrazowym,
- Festiwal ogrodów w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi,
- I edycję Festiwalu „Sztuka w Naturze 2022” w Parku Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej,
- zakup wydawnictw oraz materiałów edukacyjnych i promocyjnych,
- udzielił dotacji organizacjom pozarządowym w łącznej wysokości 77 544,47 zł na działania w zakresie: edukacji ekologicznej i zwiększania aktywności prośrodowiskowej społeczeństwa oraz poprawy warunków istnienia rodzin pszczelich.

Ponadto angażowano się w działania innych podmiotów poprzez m.in. fundowanie nagród w konkursach i branie udziału w pracach komisji konkursowych, występowanie w roli prelegentów na konferencjach, forach i innych tego typu wydarzeniach.

Na ww. działania w latach 2021-2022 przeznaczono środki w łącznej wysokości 453 587,63 zł, w tym 181 001,03 zł – w 2021 r. oraz 272 586,60 zł – w 2022 r.

13) Dopuszczenie jednostek ratownictwa, w tym OSP (zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu ratowniczego, itp.)

Realizując zadanie doposażenia jednostek ratownictwa, w tym OSP, Sejmik Województwa Podlaskiego w 2021 r. udzielił pomocy finansowej gminom z terenu województwa podlaskiego w formie dotacji celowej w wysokości 2 450 000,00 zł na zakup sprzętu ratowniczo – gaśniczego i umundurowania z przeznaczeniem dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. W 2022 r. na ten sam cel przeznaczono 2 800 000,00 zł ze środków budżetu województwa podlaskiego.

3.1.3 Sprawozdanie z wykonania zadań monitorowanych (instytucje) przedstawionych w harmonogramie rzeczowo-finansowym, zaplanowanym do realizacji w Programie.

Obszar interwencji	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Koszty realizacji zadania [zł] 2021	Koszty realizacji zadania [zł] 2022
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Realizacja Państwowego Monitoringu w zakresie jakości powietrza atmosferycznego	GIOŚ	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
	Instalacja kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, mikroinstalacji wiatrowych w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach domowych	KW PSP w Białymstoku	352 699,98	-
Zagrożenie hałasem	Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie hałasu	GIOŚ/WIOŚ	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
Gospodarowanie wodami	Budowa i modernizacja urządzeń wodnych i obiektów hydrotechnicznych, a także prace mające na celu poprawę retencji zlewni	PGW WP	4 566 029,38	7 934 935,26
Pola elektromagnetyczne	Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów pola elektromagnetycznego	GIOŚ	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
Gospodarka wodno-ściekowa	Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości wody	GIOŚ	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
Zasoby geologiczne	Sporządzenie, prowadzenie i aktualizacja baz danych o surowcach, bilansów złóż kopalin	PIG-PIB	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
	Aktualizacja map lokalizacji zasobów geologicznych	PIG-PIB	zadanie w ramach pracy bieżącej, koszty trudne do oszacowania	
Zasoby przyrodnicze	„Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe”	Nadleśnictwa	928 554,14	1 032 862,49
	Kompleksowa ochrona żubra w Polsce	Nadleśnictwa, PGL LP Nadleśnictwo Białowieża, SGGW w Warszawie	1 654 083,34	2 481 719,48
	Ochrona czynna siedlisk i gatunków, monitoring przyrodniczy oraz wykup gruntów	Narwiański Park Narodowy	2 222 509,69	925 807,89
	Prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu	Nadleśnictwa	100 631 275,45	110 422 991,00
	Eliminacja obcych gatunków inwazyjnych	Nadleśnictwa	375 950,10	531 721,16
	Inwentaryzacja i waloryzacja zasobów przyrodniczych	Wigierski Park Narodowy	963 170,00	-
Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek ratownictwa, w tym OSP (zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu ratowniczego, itp.)	KW PSP w Białymstoku	28 700 546,84	34 479 996,73
	Szkolenia i warsztaty w zakresie ratownictwa	KW PSP w Białymstoku	190 490,98	115 588,41
SUMA			140 585 309,90	157 925 622,42

3.1.4 Sprawozdanie opisowe z wykonania przez inne instytucje zadań monitorowanych przedstawionych w Programie w tabeli 48.

1) Realizacja Państwowego Monitoringu w zakresie jakości powietrza atmosferycznego

Realizacja monitoringu jakości powietrza w woj. podlaskim prowadzona była przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku w oparciu o Programy Wykonawcze dla 2021 i 2022 r. Stan jakości powietrza badany był w 2 strefach w województwie: aglomeracji białostockiej i strefie podlaskiej.

W 2021 r. badania jakości powietrza prowadzono na 7 stacjach pomiarowych: 2 w aglomeracji białostockiej i 5 w strefie podlaskiej, z łączną liczbą 42 stanowisk pomiarowych. Prowadzono badania zanieczyszczeń gazowych: SO₂, NO₂, NO, NO_x, O₃, C₆H₆ (benzen), CO oraz zanieczyszczeń pyłowych: pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz określano zawartość WWA (w tym benzo(a)piren) i metali ciężkich w pyle zawieszonym PM₁₀.

W wyniku oceny za 2021 r. przeprowadzonej dla kryterium *ochrona zdrowia*, do klasy C/C1/D2 zakwalifikowano strefę podlaską a strefę Aglomeracja Białostocka do klasy A1/D1 ze względu na niedotrzymanie:

- dobowego poziomu dopuszczalnego PM₁₀ (liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia dobowego) (strefa podlaska uzyskała klasę C);
- poziomu dopuszczalnego stężenia średniorocznego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) (Aglomeracja Białostocka uzyskała klasę A1, a strefa podlaska klasę C1);
- poziomu docelowego B(a)p zawartego w pyle zawieszonym PM₁₀ (stężenie średnioroczne) (strefa podlaska uzyskała klasę C);
- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (max 8-h) (Aglomeracja Białostocka uzyskała klasę D1, a strefa podlaska klasę D2).

W wyniku oceny za 2021 r. przeprowadzonej dla kryterium *ochrona roślin*, do klasy D2 zakwalifikowano strefę podlaską ze względu na niedotrzymanie poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (AOT40).

W 2022 r. sieć monitoringu środowiska została rozszerzona o 2 stacje pomiarowe zlokalizowane w Białymstoku: stację komunikacyjną i stację podmiejską. Realizacja monitoringu prowadzona była na 9 stacjach pomiarowych.

W wyniku oceny za 2022 r. przeprowadzonej dla kryterium *ochrona zdrowia*, do klasy A1/C/D2 zakwalifikowano strefę podlaską a strefę Aglomeracja Białostocka do klasy A1/D2 ze względu na niedotrzymanie:

- poziomu dopuszczalnego stężenia średniorocznego dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) (Aglomeracja Białostocka uzyskała klasę A1, a strefa podlaska klasę A1);
- poziomu docelowego B(a)p zawartego w pyle zawieszonym PM₁₀ (stężenie średnioroczne) (strefa podlaska uzyskała klasę C);

- poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (max 8-h) (Aglomeracja Białostocka, i strefa podlaska otrzymały klasę D2).

W wyniku oceny za 2022 r. przeprowadzonej dla kryterium ochrona roślin, do klasy D2 zakwalifikowano strefę podlaską ze względu na niedotrzymanie poziomu celu długoterminowego stężeń ozonu (AOT40).

2) Instalacja kolektorów słonecznych, paneli fotowoltaicznych, pomp ciepła, mikroinstalacji wiatrowych w budynkach użyteczności publicznej i gospodarstwach domowych

W zakresie zadania wskazanego do realizacji w Programie, pozyskano informację z Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku o zakupie i montażu w 2021 r. systemów fotowoltaiki na budynkach Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sejnach oraz Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach. Na inwestycje wydatkowano łącznie 352 699,98 zł.

3) Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie hałasu

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku w ramach realizacji programu PMŚ prowadzi cykliczne, coroczne pomiary natężenia hałasu komunikacyjnego w wytypowanych miejscowościach. W 2021 roku pomiary prowadzone były w miejscowościach: Drohiczyn, Boćki, Brańsk, Bakalarzewo, Szepietowo oraz Nowogród, zaś w 2022 roku badania hałasu drogowego wykonano w: Kolnie, Piątnicy, Wysokiem Mazowieckiem, Łapach, Bielsku Podlaskim i Hajnówce. Dodatkowo na platformie E-Hałas gromadzone są rezultaty pomiarów z działalności Inspekcyjnej WIOŚ oraz badania z auto-monitoringu hałasu w ramach art. 147 ust.1 Prawo ochrony środowiska. RWMŚ w Białymstoku wykonuje również lokalne mapy hałasu – w 2021 r. dla miejscowości Boćki wzdłuż DK 19, a obecnie trwają prace przygotowawcze do lokalnej mapy hałasu, dla wybranych odcinków dróg na terenie Bielska Podlaskiego, na podstawie pomiarów monitoringowych z 2022 roku. Wszystkie opracowania z działalności monitoringowej są dostępne na witrynie internetowej GIOŚ pod adresem: <https://www.gov.pl/web/gios/halas-lista-podlaskie>

Przeprowadzone zostały również kontrole instalacji, będących źródłem emisji hałasu do środowiska: 47 kontroli w 2021 r., 52 kontroli w 2022 r.

4) Budowa i modernizacja urządzeń wodnych i obiektów hydrotechnicznych, a także prace mające na celu poprawę retencji zlewni

Budowa i modernizacja urządzeń wodnych i obiektów hydrotechnicznych, a także prace mające na celu poprawę retencji zlewni realizowane były przez PGW WP. Dzięki działaniom przeprowadzonym w 2021 r. oraz 2022 r. udało się:

- utrzymać i konserwować wały przeciwpowodziowe oraz urządzenia wodne określone w art. 16 pkt. 65 *ustawy Prawo wodne*, tj. w szczególności zapewnić: konserwację bieżącą wałów przeciwpowodziowych, konserwację bieżącą i gruntową urządzeń

- wodnych (rowów i kanałów), utrzymanie (eksploatację) budowli piętrzących i stacji pomp oraz naprawę i remonty budowli piętrzących i stacji pomp;
- opracować dokumentację projektową dla zadania inwestycyjnego p.n.: "Rozbudowa istniejącego zbiornika w m. Ciechanowiec w km 15+300 rzeki Nurzec, pow. wysokomazowiecki, woj. podlaskie.";
 - opracować koncepcję programowo-przestrzenną dla zadania inwestycyjnego p.n.: "Udrożnienie koryta rzeki Leśna Prawa w km 0+000-17+643 (20+698)";
 - opracować dokumentację projektową dla zadania inwestycyjnego p.n.: "Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Łętówka (Kanał Szumowo-Łętownica) poprzez odbudowę budowli piętrzących w km 7+046, 7+641, 8+297, 8+626";
 - dokumentację projektową dla zadania inwestycyjnego p.n.: "Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Nurzec poprzez przebudowę budowli piętrzącej w km 43+352 (rzeka Nurzec)";
 - dokumentację projektową dla zadania inwestycyjnego p.n.: "Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni rzeki Nurzec poprzez przebudowę budowli piętrzącej w km 38+713 (rzeka Nurzec)".

5) Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów pola elektromagnetycznego

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku realizuje program PMŚ w zakresie PEM, poprzez prowadzenie badań w ramach stałej sieci monitoringowej oraz monitoringu badawczego. Pierwszy z nich polega na wykonywaniu pomiarów w każdym z miast w województwie w czasie dwuletniego cyklu (łącznie 55 punktów pomiarowych). To, ile punktów pomiarowych wytypowano w danej miejscowości, jest uzależnione od liczby jej mieszkańców, a lokalizacja punktów na przestrzeni lat nie ulega zmianie. Monitoring badawczy natomiast, jest prowadzony na terenach wiejskich, po jednym punkcie pomiarowym na gminę wiejską. Pełny cykl pomiarowy trwa cztery lata i po jego upływie rozmieszczenie punktów może ulec zmianie (łącznie 78 punktów pomiarowych). Dodatkowo RWMS w Białymstoku gromadzi informacje na temat działalności kontrolnej WIOŚ z zakresu ochrony przed polami elektromagnetycznymi. Wszystkie opracowania z działalności monitoringowej są dostępne na witrynie internetowej GIOŚ pod adresem: <https://www.gov.pl/web/gios/pola-elektromagnetyczne-podlaskie-lista>

WIOŚ prowadzi również na bieżąco bazę zakładów w Informatycznym Systemie Kontroli. W ramach analizy wpływających dokumentów o emisji PEM przeprowadzono 395 kontroli w 2021 r. i 351 kontroli w 2022 r., natomiast instalacji PEM kontrolowano w 2021 r. 9 razy, a w 2022 r. – 11 razy..

6) Realizacja Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości wody

Monitoring jakości wód powierzchniowych dostarcza zarządzającemu wodami danych o jakości wód, koniecznych do podejmowania działań naprawczych i ochronnych.

Działania te powinny zapewnić ochronę przede wszystkim przed eutrofizacją spowodowaną wpływem źródeł bytowo-komunalnych i rolniczych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. Monitoring oraz działania planowane i realizowane są zgodnie z sześcioletnim cyklem gospodarowania wodami, wynikającymi z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania ramowej dyrektywy wodnej.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP), na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska. Wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych są dostępne pod adresem: <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/> w zakładce System monitoringu i klasyfikacji wód.

Rok 2021 zakończył drugi sześcioletni cykl planistyczny gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy. W województwie podlaskim w tym roku zaplanowanych do badań było 283 jednolite części wód powierzchniowych (w tym: 240 jcwp rzeczne i 43 jcwp jeziorne). Program zrealizowano w 273 jcwp. Okresowy brak przepływu, całkowicie suche koryto, bądź brak dostępu, były głównymi przyczynami braku realizacji zaplanowanych badań.

Zgodnie z planem monitoringu wód powierzchniowych na lata 2022 – 2027, w roku 2022 na obszarze województwa podlaskiego do badań i pomiarów zaplanowano 225 jednolite części wód powierzchniowych (w tym: 175 jcwp rzeczne, 49 jcwp jeziorne oraz 1 zbiornik). Wyniki uzyskanych w 2022 roku badań nie przeszły jeszcze procesu weryfikacji.

Badania wód podziemnych, w zakresie elementów fizykochemicznych oraz ocena stanu jednolitych części wód podziemnych wykonywane są przez państwową służbę hydrogeologiczną zgodnie z art. 349 ust 8 *ustawy – Prawo wodne*, na podstawie umowy z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska. Wyniki badań i ocen wykonywanych w ramach monitoringu jakości wód podziemnych są dostępne pod adresem: <https://mjwp.gios.gov.pl/>.

Monitoring stany chemicznego jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) – w 2021 r. w ramach monitoringu operacyjnego JCWPd, ze względu na brak na terenie województwa podlaskiego JCWPd uznanych za zagrożone nieosiągnięciem wyznaczonych dla nich celów środowiskowych, nie opróbowano żadnych punktów pomiarowych; w 2022 roku w ramach monitoringu diagnostycznego JCWPd opróbowano 71 punktów pomiarowych, oznaczono parametry fizykochemiczne nieorganiczne w 71 próbkach, oraz w 5 z nich przebadano również parametry organiczne. Na podstawie wyników badań wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych.

7) Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe

W 2021 r. ramach zadania kompleksowej ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych nadleśnictwa województwa podlaskiego wydały 928 554,14 zł. W celu wykonania zadania nadleśnictwa podjęły się przeciwdziałaniom sukcesji roślinności na terenach otwartych, usuwania drzew i krzewów w pasie szuwarów wielkoturzycowych, trzcinowisk i łąk wilgotnych. Wykaszania torfowisk, koszenia łąk położonych na obszarach Natura 2000, oraz ochrony bioróżnorodności, ochrona głuszca, ochrona pszczoły augustowskiej czy usuwania gatunków inwazyjnych. Na ww. zadania w 2022 r. przeznaczono 1 032 862,49 zł.

8) Kompleksowa ochrona żubra w Polsce

Realizacja zadania „Kompleksowa ochrona żubra w Polsce” została wykonana przez nadleśnictwa województwa podlaskiego wraz z udziałem Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Zadanie polegało na zimowym dokarmianiu żubrów, koszenie łąk 34 ha ze zbiorem siana, czyszczeniu miejsc dokarmiania, remoncie ogrodzeń sadów, pielęgnacji sadów owocowych oraz budowy brogów. Na realizację zadania w 2021 r. przeznaczono według zebranej ankietyzacji 1 654 083,34 zł, a w 2022 r. – 2 481 719,48 zł.

9) Ochrona czynna siedlisk i gatunków, monitoring przyrodniczy oraz wykup gruntów

Zasadnicze uwarunkowania dla ochrony przyrody wiążą się z zachowaniem tych zasobów w jak najlepszym stanie i ilości. Ochronę tą można zapewnić poprzez ochronę i utrzymanie cennych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt.

W ramach czynnej ochrony siedlisk i gatunków Narwiański Park Narodowy przeznaczył 2 222 509,69 zł w 2021 r., oraz 925 807,89 zł w roku 2022 r. Środki te zostały wykorzystane na wykupie gruntów posiadających cenne walory przyrodnicze.

10) Prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu

Prowadzona w latach 2021-2022 wielofunkcyjna zrównoważona gospodarka leśna obejmowała stosowanie odpowiednich zabiegów hodowlanych i ochronnych z zachowaniem wszystkich funkcji lasu, czyli z utrzymaniem trwałości drzewostanów i powiększaniem zasobów leśnych, a także gospodarowanie zwierzyną leśną. Nadleśnictwa na terenie województwa podlaskiego prowadziły gospodarkę leśną również pod kątem zabezpieczenia potrzeb lokalnej społeczności na surowiec drzewny, na cele gospodarcze i detaliczne. W latach objętych niniejszym raportem trwale zrównoważoną gospodarkę leśną w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa prowadziły na terenie województwa wszystkie nadleśnictwa. Działania w ww. zakresie obejmowały w szczególności prowadzenie cięć pielęgnacyjnych (tzw. trzebieże) – w drzewostanach młodych i dojrzewających, celem utrzymania lasów w jak najlepszej kondycji (dotyczy cech zdrowotnych drzew, dostosowania składu gatunkowego do warunków

mikroklimatycznych i glebowych oraz kształtowania różnorodności biologicznej). Prowadzono również cięcia rębne w drzewostanach dojrzałych, których głównym celem jest stworzenie odpowiednich warunków do powstania i rozwoju nowego pokolenia lasu oraz pozyskanie drewna.

Gospodarka leśna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzona jest na podstawie uproszczonych planów urządzenia lasu, które opisują las i grunty przeznaczone do zalesienia oraz określają zadania z zakresu gospodarki leśnej (ilość drewna przewidzianego do wycięcia, rozmiar zalesień i odnowień, pielęgnowanie i ochronę lasu), lub w lasach, dla których nie ma opracowanych takich planów, zadania ustalane są w drodze decyzji administracyjnych. Nadzór nad gospodarką leśną w odniesieniu do lasów niebędących własnością Skarbu Państwa (własność gmin, prywatnych właścicieli) sprawują starostowie. W drodze porozumienia o charakterze cywilno-prawnym, mogą powierzyć prowadzenie ww. spraw nadleśniczym Lasów Państwowych.

Nadleśnictwa województwa podlaskiego na prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu wydały w 2021 r. 100 631 275,45 zł, a w 2022 r. 110 422 991,00 zł.

11) Eliminacja obcych gatunków inwazyjnych

W województwie podlaskim największe skupiska groźnego gatunku obcego – rośliny o nazwie Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi* Manden) znajdują się w Dolinie Rospudy (w okolicy Suwałk i Łomży) oraz w Grądach Woniecko (na terenach dawnych PGR-ów), Kołakach Kościelnych i w miejscowości Wizna. Roślina zajmuje pobocza dróg, nieużytki i rozprzestrzenia się wzdłuż cieków wodnych. Zwalczanie barszczu leży w kompetencjach gmin (zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*) i może być finansowane ze środków NFOŚiGW (w przypadku obszarów chronionych) oraz WFOŚiGW. Działania w ww. zakresie, zgodnie z przekazanymi danymi w ankietach, w latach 2021-2022 prowadziły wszystkie 4 parki narodowe oraz Suwalski Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej.

Dodatkowo Parki zwalczały gatunki inwazyjne takie jak: niecierpek gruczołowaty, niecierpek drobnokwiatowy, róża pomarszczona, nawłoc kanadyjska, trojeść amerykańska, rdestowiec ostrokończysty, winobluszcz, dąb czerwony, klon jesionolistny, czeremcha amerykańska oraz karagan syberyjski.

12) Inwentaryzacja i waloryzacja zasobów przyrodniczych

W 2021 i 2022 r. w ramach inwentaryzacji i waloryzacji zasobów przyrodniczych oraz tworzenia bazy danych o zasobach przyrodniczych działania realizowały wszystkie parki narodowe i krajobrazowe oraz nadleśnictwa. Były to m.in.

- a) w Narwiańskim Parku Narodowym:
 - wykonanie monitoringu lądowych siedlisk przyrodniczych Natura 2000,

- realizacja projektu pn.: Ocena stanu zasobów przyrodniczych Narwiańskiego Parku Narodowego z wykorzystaniem technologii teledetekcji,
 - monitoring sukcesu lęgowego,
- b) w Białowieskim Parku Narodowym :
- monitoring populacji kornika drukarza,
 - monitoring ekosystemów wodnych,
 - monitoring roślin,
 - monitoring zwierząt,
- c) w Wigierski Parku Narodowym :
- kontynuacja i zakończenie realizacji projektu pn. "Teledetekcyjna ocena stanu zasobów przyrodniczych Wigierskiego Parku Narodowego" - opracowanie końcowych raportów i implementacja produktów analiz,
- d) w Biebrzański Parku Narodowym :
- monitoring hydrologiczny (monitoring stanów wód podziemnych i powierzchniowych oraz zasobów wodnych);
 - monitoring ornitologiczny,
 - monitoring przyrodniczy,
 - przygotowanie 10 operatów Planu Ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego: ochrony zasobów wodnych, ochrony ekosystemów wodnych, ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych, w tym torfowiskowych i bagiennych, ochrony flory, ochrony grzybów, ochrony fauny, zagospodarowania przestrzennego i turystycznego, ochrony ekosystemów leśnych, aktualizacja operatów: ochrony zasobów przyrody nieożywionej i gleb, ochrony zasobów i walorów krajobrazowych.
- e) w Parku Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej:
- monitoring i inwentaryzacja zasobów przyrodniczych terenu Parku należą do zadań stałych służby PKPK - realizowane są na bieżąco.
- f) w Suwalskim Park Krajobrazowym:
- monitoring populacji bociana białego na terenie SPK,
 - monitoring nietoperzy zimujących na terenie SPK,
 - inwentaryzacja ptaków wodnych Jeziora Hańcza.
- g) w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi:
- monitoring i inwentaryzacja zasobów przyrodniczych terenu Parku należą do zadań stałych służby ŁPKDN - realizowane są na bieżąco.

Jak wynika z zebranych danych, parki narodowe i krajobrazowe w latach 2021-2022 prowadziły zróżnicowaną inwentaryzację zasobów flory i fauny. Związane jest to z faktem, iż województwo podlaskie wyróżnia się znaczną różnorodnością biologiczną, pod względem urozmaicenia siedlisk (bagiennych, torfowiskowych, łąkowych, wodnych)

i gatunków przyrodniczych, które w dużej mierze zachowały się w stanie naturalnym lub półnaturalnym.

13) Dopuszczenie jednostek ratownictwa, w tym OSP (zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu ratowniczego, itp.) oraz usprawnienie systemu ratownictwa i zwiększanie skuteczności prowadzenia długotrwałych akcji ratowniczych.

W zakresie zadań wskazanych w Programie do realizacji w okresie raportowania Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku wydatkowała 63 180 543,57 zł na zakup nowych samochodów specjalistycznych, łodzi i lawet oraz na zakup sprzętu i wyposażenia dla podległych jednostek OSP.

14) Szkolenia i warsztaty w zakresie ratownictwa

W zakresie doskonalenia zawodowego funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku skierowani zostali na liczne szkolenia m.in. w zakresach: ratownictwo lodowe, gaszenie pożarów wewnętrznych, działania poszukiwawczo-ratownicze, ratownictwo na obszarach wodnych, ratownictwo wysokościowe, ratownictwo techniczne, szkolenie nurkowe, szkolenie suche skafandry, wsparcia psychicznego, antymobingowe i antydyskryminacyjne i inne. Szkolenia prowadzone przez funkcjonariuszy PSP w Białymstoku – komend miejskich i powiatowych, przeszli również strażacy należący do ochotniczych straży pożarnych. Organizowane były również Wojewódzkie i Powiatowe Warsztaty Ratownictwa Medycznego KSRG oraz Manewry Pożarnicze.

3.1.5 Zestawienie rzeczowo-finansowe zadań realizowanych przez jednostki/instytucje podległe i nadzorowane

Obszar interwencji : OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA				
Kierunki Interwencji	Kierunki Interwencji	Kierunki Interwencji	Kierunki Interwencji	
			2021	2022
Ograniczenie niskiej emisji	Rozwój sieci gazowej i ciepłowniczej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	330 698,75 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	39 365 797,46 zł	44 562 197,20 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	3 522 607,56 zł	223 687,48 zł
		Gminy wiejskie	122 877,00 zł	0,00 zł
		SUMA	43 341 980,77 zł	44 785 884,68 zł
	Ograniczenie źródeł niskiej emisji	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	42 055,13 zł	87 928,57 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	1 995 579,83 zł	2 699 405,77 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	646 427,09 zł	3 932 285,95 zł
		Gminy wiejskie	1 376 600,89 zł	1 842 547,33 zł
		SUMA	4 060 662,94 zł	8 562 167,62 zł
	Rozwój niskoemisyjnych metod produkcji energii elektrycznej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	1 921 046,83 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	753 129,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	866 589,70 zł	2 201 997,53 zł
		SUMA	1 619 718,70 zł	4 123 044,36 zł
	Przygotowanie i realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	224 000,00 zł	252 000,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	1 348 879,00 zł	750 873,32 zł
		Gminy wiejskie	40 900,00 zł	12 300,00 zł
		SUMA	1 613 779,00 zł	1 015 173,32 zł
	Przygotowanie i realizacja planów adaptacji do zmian klimatu	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	67 650,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
Gminy wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
SUMA		0,00 zł	67 650,00 zł	
Realizacja Programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych	Powiaty	14 637,00 zł	16 874,65 zł	
	Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	

		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	16 896 175,48 zł	16 053 389,53 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	15 634 978,10 zł	1 138 330,80 zł
		Gminy wiejskie	59 672,93 zł	116 189,01 zł
		SUMA	32 605 463,51 zł	17 324 783,99 zł
	Dotacje z funduszy z programów pomocowych NFOSiGW oraz Unii Europejskiej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	25 161,20 zł	36 777,83 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	2 040 232,89 zł
		Gminy wiejskie	170 796,77 zł	113 327,36 zł
		SUMA	195 957,97 zł	2 190 338,08 zł
	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i systemów oświetlenia	Termomodernizacja budynków i poprawa efektywności energetycznej (z uwzględnieniem ochronnych gniazd i siedlisk ptaków i nietoperzy)	Powiaty	10 948 020,13 zł
Instytucje			4 690 858,31 zł	1 051 329,75 zł
Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie			17 274 586,01 zł	12 690 487,95 zł
Gminy miejsko-wiejskie			1 132 674,35 zł	4 013 900,86 zł
Gminy wiejskie			8 142 405,15 zł	14 445 144,88 zł
SUMA			42 188 543,95 zł	52 287 199,20 zł
Rozwój budownictwa pasywnego i energooszczędnego		Powiaty	49 100,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	12 074,65 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	3 231 255,63 zł
		Gminy wiejskie	1 090 555,55 zł	1 215 000,00 zł
		SUMA	1 139 655,55 zł	4 458 330,28 zł
Rozwój umiarkowanego, dostosowanego oświetlenia drogowego i w przestrzeni miejskiej		Powiaty	208 896,05 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	6 100 970,51 zł	12 319 721,06 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	687 830,10 zł	10 399 733,79 zł
		Gminy wiejskie	2 663 844,00 zł	16 601 475,69 zł
		SUMA	9 661 540,66 zł	39 320 930,54 zł
Rozwój odnawialnych i alternatywnych źródeł wytwarzania oraz magazynowania energii		Promowanie i wprowadzanie instalacji OZE	Powiaty	0,00 zł
	Instytucje		223 614,59 zł	221 277,00 zł
	Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie		2 793 681,80 zł	7 249 881,67 zł
	Gminy miejsko-wiejskie		3 514 083,42 zł	4 053 879,59 zł
	Gminy wiejskie		3 070 307,77 zł	5 460 221,32 zł
	SUMA		9 601 687,58 zł	16 985 259,58 zł
	Rozwój instalacji fotowoltaicznej, kolektorów słonecznych, pomp ciepła, mikroinstalacji wiatrowych	Powiaty	6 726 059,00 zł	9 155 381,55 zł
		Instytucje	2 563 047,80 zł	1 122 556,50 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	4 327 670,12 zł	7 234 196,16 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	5 138 402,14 zł	18 652 949,75 zł
Gminy wiejskie	12 040 933,84 zł	37 765 931,79 zł		

		SUMA	30 796 112,90 zł	73 931 015,75 zł
Rozwój zrównoważonego transportu	Budowa / rozbudowa infrastruktury transportu publicznego	Powiaty	0,00 zł	589 920,84 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	9 596 116,42 zł	8 148 794,01 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	4 124 970,86 zł	3 480 978,93 zł
		Gminy wiejskie	2 561 348,05 zł	6 724 455,28 zł
		SUMA	16 282 435,33 zł	18 944 149,06 zł
	Rozbudowa taboru transportu publicznego	Powiaty	325 535,35 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	638 000,00	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	492 530,00 zł
		SUMA	963 535,35 zł	492 530,00 zł
	Promocja i rozwój transportu zbiorowego i transportu przyjaznego środowisku	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	304 169,06 zł	302 228,02 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	2 720 550,00 zł
		SUMA	304 169,06 zł	3 022 778,02 zł
	Rozwój i wspieranie ekologicznych form transportu w tym transportu rowerowego i niskoemisyjnych pojazdów komunikacji zbiorowej	Powiaty	6 534 827,22 zł	412 349,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	87 775,04 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	2 844 348,95 zł	4 150 583,80 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	502 934,98 zł
SUMA		9 379 176,17 zł	5 153 642,82 zł	
Zakup pojazdów niskoemisyjnych (elektrycznych, hybrydowych, zasilanych wodorem lub gazem)	Powiaty	145 680,00 zł	281 400,50 zł	
	Instytucje	0,00 zł	150 859,28 zł	
	Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	648 100,00 zł	10 128 703,00 zł	
	Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	Gminy wiejskie	190 000,00 zł	4 582 358,85 zł	
	SUMA	983 780,00 zł	15 143 321,63 zł	
SUMA			204 738 199,44 zł	307 808 198,93 zł

Obszar interwencji : ZAGROŻENIA HAŁASEM				
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania	
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022
Zmniejszenie poziomu emitowanego hałasu	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg m.in.. Poprzez zastosowanie tzw. Cichych nawierzchni i modernizację istniejącej infrastruktury drogowej	Powiaty	124 869 031,00 zł	314 390 014,59 zł
		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	86 208 037,07 zł	29 377 450,54 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	26 188 069,09 zł	28 960 863,91 zł
		Gminy wiejskie	81 238 749,54 zł	91 823 582,55 zł
		SUMA	318 503 886,70 zł	464 551 911,59 zł
	Budowa obwodnic miast i wyprowadzanie transportu ciężkiego poza tereny zabudowane	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	1 010 797 219,00 zł	1 037 796 621,93 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	2 657 125,86 zł	20 547 701,08 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	1 013 454 344,86 zł	1 058 344 323,01 zł
	Rozwój systemu transportu zbiorowego, a także systemów wypożyczania i współdzielenia pojazdów	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	7 202 338,80 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	437 000,00 zł	742 671,78 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	437 000,00 zł	7 945 010,58 zł
	Realizacja Programów ochrony środowiska przed hałasem	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie		0,00 zł	624 903,47 zł	
Gminy miejsko-wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
Gminy wiejskie		20 000,00 zł	0,00 zł	
SUMA		20 000,00 zł	624 903,47 zł	
Ochrona przed hałasem	Sporządzanie map akustycznych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	0,00 zł	291 780,60 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	573 641,25 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	865 421,85 zł
	Tworzenie infrastruktury drogowej chroniącej przed hałasem, np.. Zieleń izolacyjna, ekrany akustyczne, wały ziemne	Powiaty	0,00 zł	10 695,73 zł
		Institucje	644 765,02 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	1 205 057,22 zł	296 803,02 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	696 078,45 zł

		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	1 849 822,24 zł	1 003 577,20 zł
	Prowadzenie Monitoringu stanu klimatu akustycznego	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	34 686,00 zł	17 712,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	34 686,00 zł	17 712,00 zł
	Wyznaczanie obszarów cichych w aglomeracji i poza aglomeracją	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	SUMA			1 334 299 739,80 zł

Obszar interwencji : POLA ELEKTROMAGNETYCZNE				
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania	
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022
Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Wprowadzenie do mpzp zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	6 950,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	85 000,00 zł	45 000,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	85 000,00 zł	51 950,00 zł
	Ograniczenie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	Kablowanie linii SN i WN	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	105 340,83 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	105 340,83 zł
	Ewidencja źródeł PEM oraz weryfikacja zgłoszeń	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
	Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
	Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	SUMA	0,00 zł	0,00 zł	
SUMA			85 000,00 zł	157 290,83 zł

Obszar interwencji : GOSPODAROWANIE WODAMI					
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania		
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022	
Ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód	Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej, systemów zagospodarowania wód opadowych	Powiaty	6 037 177,23 zł	21 824 028,53 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	24 615 550,43 zł	21 329 871,22 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	805 702,09 zł	8 797 967,19 zł	
		Gminy wiejskie	2 609 815,75 zł	3 893 354,31 zł	
		SUMA	34 068 245,50 zł	55 845 221,25 zł	
	Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	91 088,52 zł	312 350,15 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	4 512,06 zł	4 805,98 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	6 335,34 zł	11 195,47 zł	
		Gminy wiejskie	26 592,64 zł	36 907,30 zł	
		SUMA	128 528,56 zł	365 258,90 zł	
	Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego	Budowa i utrzymanie zbiorników retencyjnych/przeciwpożarowych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
			Instytucje	392 985,00 zł	1 296 858,34 zł
Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie			1 361 982,98 zł	10 635 496,40 zł	
Gminy miejsko-wiejskie			1 500,00 zł	34 010,00 zł	
Gminy wiejskie			5 000,00 zł	11 700,00 zł	
SUMA			1 761 467,98 zł	11 978 064,74 zł	
Utrzymanie i konserwacja wałów przeciwpowodziowych oraz urządzeń wodnych		Powiaty	44 728,00 zł	94 555,00 zł	
		Instytucje	2 711 910,00 zł	5 744 590,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	584 096,80 zł	515 393,10 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	528 378,50 zł	129 398,16 zł	
		Gminy wiejskie	17 852,56 zł	0,00 zł	
		SUMA	3 886 965,86 zł	6 483 936,26 zł	
Plany operacyjne ochrony przed powodzią oraz plany zarządzania kryzysowego		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł	
Uwzględnianie w mpzp obszarów zagrożenia powodziowego		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
	Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	41 820,00 zł		
	Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł		
	Gminy wiejskie	19 895,00 zł	0,00 zł		

		SUMA	19 895,00 zł	41 820,00 zł
Ochrona zasobów wodnych	Zwiększenie retencji wody w zlewniach przez poprawne funkcjonowanie systemów melioracyjnych w rolnictwie	Powiaty	10 295,00 zł	0,00 zł
		Institucje	1 973 429,38 zł	2 840 400,26 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	10 000,00 zł	10 000,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	1 993 724,38 zł	2 850 400,26 zł
	Zachowanie naturalnego charakteru rzeki i dolin rzecznych, a także torfowisk i terenów podmokłych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	150 594,28 zł	88 010,96 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	150 594,28 zł	88 010,96 zł
	Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	37 710,00 zł	252 530,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	11 119,00 zł	18 466,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	48 829,00 zł	270 996,00 zł
	Plany adaptacji do zmian klimatu	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie		0,00 zł	0,00 zł	
Gminy miejsko-wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
Gminy wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
SUMA		0,00 zł	0,00 zł	
SUMA			42 058 250,56 zł	77 923 708,37 zł

Obszar interwencji : GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA				
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania	
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej terenów wiejskich oraz terenów z rozproszoną zabudową	Budowa/rozbudowa/modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej	Powiaty	0,00 zł	527 547,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	188 146,51 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	8 275 843,97 zł	11 848 248,58 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	1 028 299,18 zł	7 172 076,38 zł
		Gminy wiejskie	1 375 747,74 zł	30 298 628,80 zł
		SUMA	10 679 890,89 zł	50 034 647,27 zł
	Budowa/rozbudowa/kontrola indywidualnych systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	520 330,23 zł	30 000,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	349 635,00 zł	8 000,00 zł
		Gminy wiejskie	606 763,13 zł	1 257 770,91 zł
		SUMA	1 476 728,36 zł	1 295 770,91 zł
	Budowa/rozbudowa/modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	53 831 393,18 zł	34 408 024,49 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	202 185,82 zł	4 383 760,50 zł
		Gminy wiejskie	14 377 826,54 zł	2 189 762,16 zł
		SUMA	68 411 405,54 zł	40 981 547,15 zł
	Prowadzenie rejestru przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	5 913,88 zł	9 858,79 zł
		SUMA	5 913,88 zł	9 858,79 zł
	Kontrola indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
Gminy miejsko-wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
Gminy wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
SUMA		0,00 zł	0,00 zł	
Kontrola umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
	Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
	Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	Gminy miejsko-wiejskie	247 832,70 zł	2 000,00 zł	
	Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	

		SUMA	247 832,70 zł	2 000,00 zł
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Przebudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	1 742 832,35 zł	1 265 870,49 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	4 416 529,90 zł	7 492 272,00 zł
		Gminy wiejskie	10 620 264,47 zł	25 538 652,63 zł
		SUMA	16 779 626,72 zł	34 296 795,12 zł
	Budowa/rozbudowa/ modernizacja sieci wodociągowej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	157 156,16 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	9 149 733,09 zł	15 736 988,70 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	2 681 978,56 zł	4 534 345,56 zł
		Gminy wiejskie	11 749 666,78 zł	15 044 882,50 zł
		SUMA	23 581 378,43 zł	35 473 372,92 zł
	Budowa, przebudowa i modernizacja ujęć wody, a także infrastruktury towarzyszącej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	915 685,23 zł	14 476,72 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	23 498 118,78 zł	1 939 407,95 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	462 944,00 zł	15 015,74 zł
		Gminy wiejskie	659 516,79 zł	13 812 140,63 zł
		SUMA	25 536 264,80 zł	15 781 041,04 zł
SUMA			146 719 041,32 zł	177 875 033,20 zł

Obszar interwencji : GOSPODARKA ODPADAMI				
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania	
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022
Rozbudowa infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Odbierania i zagospodarowanie odpadów komunalnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	18 695 634,36 zł	23 558 316,58 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	12 852 732,35 zł	20 482 957,42 zł
		Gminy wiejskie	26 320 438,19 zł	26 972 916,11 zł
		SUMA	57 868 804,90 zł	71 014 190,11 zł
	Budowa stacji przeładunkowych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	Zakup pojemników i kontenerów na odpady	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	18 000,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	217 611,39 zł	241 801,19 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	10 456,10 zł	240 532,65 zł
		Gminy wiejskie	18 118,36 zł	20 001,30 zł
		SUMA	246 185,85 zł	520 335,14 zł
	Zakup kontenerów/pojemników do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	6 303,21 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	127 186,80 zł	27 373,15 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	1 079 286,00 zł
		Gminy wiejskie	66 246,00 zł	76 925,53 zł
		SUMA	193 432,80 zł	1 189 887,89 zł
	Budowa/modernizacja Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	4 015 909,00 zł	1 315,70 zł
Gminy miejsko-wiejskie		2 547 011,43 zł	2 622 437,72 zł	
Gminy wiejskie		3 788 829,55 zł	2 330 207,69 zł	
SUMA		10 351 749,98 zł	4 953 961,11 zł	
Rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Rekultywacja składowisk odpadów	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	1 209 306,39 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	30 000,00 zł	12 000,00 zł
		Gminy wiejskie	1 400,00 zł	0,00 zł

		SUMA	1 240 706,39 zł	12 000,00 zł	
	Budowa i rozbudowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	9 387 268,75 zł	10 294 262,15 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		SUMA	9 387 268,75 zł	10 294 262,15 zł	
Ograniczenie oddziaływania odpadów na środowisko	Dotacje na demontaż azbestu i unieszkodliwianie odpadów azbestowych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	392 422,71 zł	382 567,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	441 810,63 zł	60 210,36 zł	
		Gminy wiejskie	1 791 646,44 zł	119 525,57 zł	
			SUMA	2 625 879,78 zł	562 302,93 zł
	Kontrole instalacji zagospodarowania odpadów	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	22 693,50 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
			SUMA	0,00 zł	22 693,50 zł
	Eliminacja nielegalnego obrotu odpadami, zapobieganie nielegalnemu porzucaniu oraz podpalaniu odpadów	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	3 240,00 zł	8 640,00 zł	
		Gminy wiejskie	17 473,00 zł	222 018,20 zł	
			SUMA	20 713,00 zł	230 658,20 zł
	Monitoring składowisk odpadów komunalnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie		97 125,03 zł	86 515,25 zł		
Gminy miejsko-wiejskie		25 540,96 zł	28 368,40 zł		
Gminy wiejskie		75 504,60 zł	121 552,45 zł		
		SUMA	198 170,59 zł	236 436,10 zł	
SUMA			82 132 912,04 zł	89 036 727,13 zł	

Obszar interwencji : ZASOBY GEOLOGICZNE I GLEBY				
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania	
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022
Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż i monitoring zagrożeń geologicznych (Zasoby Geologiczne)	Zapewnienie dostępu do surowców za złóż kopalni przez wprowadzenie odpowiedzi zapisów w mpzm	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	Przeciwdziałanie nielegalnemu wydobyciu kopalni	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacji nielegalnych eksploatacji	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	Sporządzanie, prowadzenie i aktualizacji baz danych o surowcach, bilansów złóż kopalni	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
Gminy miejsko-wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
Gminy wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
SUMA		0,00 zł	0,00 zł	
Aktualizacja map lokalizacji zasobów geologicznych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
	Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
	Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
	SUMA	0,00 zł	0,00 zł	
Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania gleb (Gleby)	Ochrona gleb wysokiej jakości przed zainwestowaniem	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł

		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
Realizowanie programów rolno-środowiskowych		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	378 131,70 zł	405 370,19 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	378 131,70 zł	405 370,19 zł
Monitoring jakości gleb		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	798 379,64 zł	0,00 zł
		SUMA	798 379,64 zł	0,00 zł
Wspieranie projektów produktów uwzględniających cały cykl życia produktów		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
SUMA			1 176 511,34 zł	405 370,19 zł

Obszar interwencji : ZASOBY PRZYRODNICZE				
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania	
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022
Ochrona obszarów cennych przyrodniczo, tworzenie nowych form ochrony przyrody	Współpraca z instytucjami zarządzającymi obszarami Natura 200 i innymi obszarowymi formami ochrony przyrody	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	73 056,81 zł	61 874,53 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	73 056,81 zł	61 874,53 zł
	Zachowanie i utrzymanie populacji żubra w Puszczy Białowieskiej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	1 654 083,34 zł	2 481 719,48 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	1 654 083,34 zł	2 481 719,48 zł
	Zwalczanie gatunków inwazyjnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	375 950,10 zł	531 721,16 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	5 581,28 zł	6 252,96 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	381 531,38 zł	537 974,12 zł
	Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe	Powiaty	0,00 zł	500,00 zł
		Instytucje	928 554,14 zł	1 032 862,49 zł
Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie		0,00 zł	0,00 zł	
Gminy miejsko-wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
Gminy wiejskie		0,00 zł	0,00 zł	
SUMA		928 554,14 zł	1 033 362,49 zł	
Zachowanie wysokiego wskaźnika zalesienia, zwiększenie poziomu lesistości województwa, przeznaczenie najcenniejszych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
	Instytucje	1 003 867,15 zł	709 758,42 zł	

	przyrodniczo obszarów na cele ochrony przyrody i edukacji, zwiększenie obszarów prawnie chronionych	Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		SUMA	1 003 867,15 zł	709 758,42 zł	
	Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	7 752 720,47 zł	6 240 415,18 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	6 220,00 zł	6 457,50 zł	
		SUMA	7 758 940,47 zł	6 246 872,68 zł	
	Ograniczenia zagospodarowania terenów wrażliwych i cennych przyrodniczo	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	2 223 709,69 zł	926 607,89 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	324 063,99 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		SUMA	2 223 709,69 zł	1 250 671,88 zł	
	Trwale zrównoważona gospodarka leśna	Prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu	Powiaty	577 116,72 zł	620 584,01 zł
			Instytucje	100 631 275,45 zł	110 422 991,00 zł
Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie			25 214,50 zł	75 321,50 zł	
Gminy miejsko-wiejskie			0,00 zł	0,00 zł	
Gminy wiejskie			0,00 zł	10 684,40 zł	
SUMA			101 233 606,67 zł	111 129 580,91 zł	
Plany urządzania lasów		Powiaty	463 831,07 zł	389 947,84 zł	
		Instytucje	2 635 338,61 zł	3 087 756,34 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	3 219,27 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	1 400,00 zł	
		SUMA	3 099 169,68 zł	3 482 323,45 zł	
Monitoring wizyjny lasów		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	295 710,13 zł	326 223,62 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
SUMA		295 710,13 zł	326 223,62 zł		
Budowa przejść dla zwierząt	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł		

		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	Ochrona, pielęgnacja i odtworzenie poprzez nasadzenie, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	1 523,10 zł	115 174,90 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	473 027,60 zł
		Gminy wiejskie	974,00 zł	11 426,60 zł
SUMA	2 497,10 zł	599 629,10 zł		
Ochrona korytarzy ekologicznych i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej	Utrzymanie i ochrona korytarzy ekologicznych	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	2 122,75 zł	3 240,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	84 503,20 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
	SUMA	2 122,75 zł	87 743,20 zł	
	Ochrona unikalnych form krajobrazu obszarów wiejskich poprzez kształtowanie odpowiedniej polityki przestrzennej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	25 288,36 zł
Gminy wiejskie		253 373,26 zł	0,00 zł	
SUMA	253 373,26 zł	25 288,36 zł		
Ochrona krajobrazu i tworzenie zielonej infrastruktury	Ochrona drzew przydrożnych i zieleni drogowej, osłonowej, izolacyjnej	Powiaty	9 465,00 zł	18 183,03 zł
		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	2 407 463,59 zł	3 029 449,73 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	28 200,00 zł	34 700,00 zł
	SUMA	2 445 128,59 zł	3 082 332,76 zł	
	Utrzymanie i pielęgnacja zieleni urządzonej	Powiaty	35 491,15 zł	65 685,72 zł
		Institucje	2 122,75 zł	3 240,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	6 237 490,21 zł	6 917 769,51 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	4 406 818,00 zł	138 814,88 zł
		Gminy wiejskie	24 533,28 zł	19 065,30 zł
	SUMA	10 706 455,39 zł	7 144 575,41 zł	
	Wykorzystanie zieleni w celu obniżenia temperatury w miastach, oczyszczania powietrza, zwiększenia retencji wody	Powiaty	28 846,47 zł	78 448,02 zł
		Institucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	2 441 898,56 zł	1 175 748,13 zł
Gminy miejsko-wiejskie	14 971,43 zł	2 200,00 zł		

		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	2 485 716,46 zł	1 256 396,15 zł
Wsparcie rozwoju terenów o wysokiej wartości przyrodniczej poza obszarami chronionymi (np.: tereny zalewowe, obszary podmokłe)		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	23 000,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	23 000,00 zł
Tworzenie i wdrażanie audytów krajobrazowych		Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	26 000,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	26 000,00 zł
SUMA			134 547 523,01 zł	139 505 326,56 zł

Obszar interwencji : ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI				
Kierunki Interwencji	Zadanie		Koszt realizacji zadania	
	Typy zadań	Realizowane zadania	2021	2022
Utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom i działania wspierające sprawność służb publicznych, w tym rozwój systemów ratownictwa chemiczno-ekologicznego	Zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego, sorbentów	Powiaty	104 513,00 zł	190 375,00 zł
		Instytucje	149 919,33 zł	651 547,62 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	181 182,11 zł	300 997,37 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	884 745,30 zł	460 436,82 zł
		Gminy wiejskie	3 034 318,82 zł	4 527 436,54 zł
		SUMA	4 354 678,56 zł	6 130 793,35 zł
	Wdrożenie technologii zdalnego monitoringu i powiadamiania	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	75 155,00 zł	160 656,89 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	34 531,36 zł	20 015,36 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	46 601,87 zł	46 933,64 zł
		Gminy wiejskie	11 553,84 zł	42 581,78 zł
		SUMA	167 842,07 zł	270 187,67 zł
	Uwzględnienie w mpzp zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł
	Doposażenie jednostek OSP i PSP	Powiaty	2 048 805,00 zł	909 137,62 zł
		Instytucje	28 754 628,84 zł	34 615 496,73 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	2 000,00 zł	874 298,00 zł
		Gminy miejsko-wiejskie	310 583,26 zł	5 384 618,19 zł
		Gminy wiejskie	2 830 127,88 zł	2 580 100,35 zł
		SUMA	33 946 144,98 zł	44 363 650,89 zł
	Szkolenia i warsztaty w zakresie ratownictwa	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł
		Instytucje	218 990,98 zł	119 448,41 zł
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	600,00 zł

		Gminy miejsko-wiejskie	11 324,00 zł	102 716,00 zł	
		Gminy wiejskie	21 059,17 zł	54 566,25 zł	
		SUMA	251 374,15 zł	277 330,66 zł	
	Nadzór nad ZZR i ZDR wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz aktualizacja rejestru tych zakładów	Powiaty	0,00 zł	0,00 zł	
		Instytucje	0,00 zł	0,00 zł	
		Miasta na prawach powiatu i Gminy miejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy miejsko-wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		Gminy wiejskie	0,00 zł	0,00 zł	
		SUMA	0,00 zł	0,00 zł	
	SUMA			38 720 039,76 zł	51 041 962,57 zł

4 Podsumowanie i wnioski

W latach 2021-2022 na zadania związane z ochroną środowiska w województwie podlaskim wydano **4 846 083 451,11 zł**. Należy mieć na uwadze, że nie jest to całkowita wartość przedsięwzięć, których realizacja trwała m.in. w latach 2021-2022, ponieważ ich koszty mogły być poniesione w kolejnych latach. Ponadto należy przyjąć, że zebrane dane ankietowe nie są pełne. Największe nakłady finansowe przeznaczono na zadania związane z zagrożeniem hałasem, ochroną klimatu i jakości powietrza oraz gospodarką wodno-ściekową. Natomiast najmniejsze koszty generowały zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem niejonizującym oraz zasobów geologicznych i gleb.

Tabela 28. Koszty poniesione na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2022 w województwie podlaskim

Obszar interwencji	Koszty
ochrona klimatu i jakości powietrza	538 579 687,89 zł
zagrożenia hałasem	3 018 247 622,11 zł
pola elektromagnetyczne	242 290,83 zł
gospodarowanie wodami	133 391 664,47 zł
gospodarka wodno-ściekowa	324 876 460,02 zł
gospodarka odpadami	171 169 639,17 zł
zasoby geologiczne i gleby	1 581 881,53 zł
zasoby przyrodnicze	499 495 579,80 zł
zagrożenia poważnymi awariami	158 498 625,29 zł
SUMA	4 846 083 451,11 zł

Źródło: opracowanie własne

W obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” realizowano zadania dotyczące m.in. termomodernizacji budynków, instalacji systemów OZE, modernizacji sieci ciepłowniczych w celu ograniczania niskiej emisji, która przyczynia się do występowania przekroczeń emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie województwa. Inwestycje dotyczyły również zwiększania możliwości korzystania z komunikacji zbiorowej oraz jej unowocześnienia i wyposażenia w nowe niskoemisyjne pojazdy, a także sporządzono programy służące ochronie powietrza. Monitoring jakości powietrza realizowany był w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez WIOŚ w Białymstoku oraz przez GIOŚ, jednak również niektóre z gmin inwestowały w rozwój lokalnych systemów monitoringu jakości powietrza.

Wśród zadań zrealizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego i jego jednostki podległe, najbardziej kosztownymi inwestycjami były te związane z przebudową i rozbudową oraz termomodernizacją zespołu budynków administracyjnych przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 14 w Białymstoku. Wśród zadań monitorowanych, oprócz tych związanych z termomodernizacją, do najczęściej

przeprowadzanych inwestycji należał zakup i montaż systemów OZE oraz wymiana źródeł ogrzewania i oświetlenia na bardziej ekologiczne. Łącznie na działalność służącą ochronie klimatu i jakości powietrza wydano **538 579 687,89 zł**.

W obszarze interwencji „**zagrożenie hałasem**” do największych inwestycji zaliczały się inwestycje drogowe, związane z rozbudową dróg wojewódzkich i krajowych oraz budową obwodnic miast. Inwestycje drogowe wpisywały się również w obszar interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza”. Oprócz tego wykonywano także pomiary hałasu oraz opracowywano programy ochrony środowiska przed hałasem. Monitoring hałasu wykonany został w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2021 i 2022 roku przez GIOŚ.

W ramach zadań własnych zrealizowano inwestycje drogowe polegające na rozbudowie, modernizacji i budowie dróg wojewódzkich. Zadania własne realizowane były głównie przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku. Łączny koszt podjętych inwestycji, których celem była ochrona przed negatywnym oddziaływaniem hałasu, wyniósł **3 018 247 622,11 zł**. Nakłady, jakie poniesiono, są związane z wysokimi kosztami prowadzenia robót budowlanych w zakresie infrastruktury drogowej oraz dużym zapotrzebowaniem na materiały potrzebne do realizacji przedsięwzięcia.

W obszarze „**pola elektroenergetyczne**” wykonano, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych, kontrolowano instalacje emitujące pola elektromagnetyczne oraz wprowadzono do mpzp zapisy uwzględniające ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Środki finansowe, jakie przeznaczono na te zadania oszacowano na **242 290,83 zł**.

W obszarze interwencji „**gospodarowanie wodami**” realizowano głównie zadania służące zagospodarowaniu wody opadowej oraz polegające na budowie zbiorników retencyjnych/przeciwpożarowych. Podjęto działania związane z budową, rozbudową i konserwacją budowli hydrotechnicznych oraz rowów melioracyjnych. Wykonano też modernizację elementów infrastruktury przeciwpowodziowej. Realizowany był również monitoring wód powierzchniowych i podziemnych w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska. W ramach zadań realizowanych w tym obszarze interwencji wydano **133 391 664,47 zł**.

W obszarze interwencji „**gospodarka wodno-ściekowa**” największy udział, zarówno ilościowy, jak i kosztowy, miały zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego oraz spółki zajmujące się działalnością wodno-kanalizacyjną. Podjęte inwestycje dotyczyły najczęściej budowy i rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków, a także remontów i rozbudowy stacji uzdatniania wody. Znacząca część środków została przeznaczona na wykonanie przydomowych oczyszczalni ścieków i modernizację zbiorników bezodpływowych, na co wpływ ma rozproszenie zabudowy na terenach wiejskich, a tym samym nieopłacalność wykonywania w tych regionach sieci kanalizacyjnej, wywołująca konieczność stosowania przez mieszkańców

indywidualnych systemów oczyszczania lub gromadzenia ścieków. Łączna kwota, jaką przeznaczono na poprawę funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej w województwie wyniosła **324 876 460,02 zł**.

W zakresie „**gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów**” duży udział ilościowy miały zadania związane z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych oraz usuwaniem, inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest, które realizowała większość gmin. Pozostałe przedsięwzięcia dotyczyły m.in. budowy i modernizacji punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, usprawnienie recyklingu odpadów, m.in. poprzez zakup pojemników do selektywnego zbierania odpadów i organizację miejsc ich lokalizacji. Na cele poprawy funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami przeznaczono **171 169 639,17 zł**.

Wśród zadań realizowanych w ramach obszarów interwencji „**gleby**” i „**zasoby geologiczne**” duży udział miała rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych. Państwowy Instytut Geologiczny wykonał szereg zadań, w tym aktualizację bazy danych o surowcach, prowadzenie centralnego archiwum i baz danych oraz rozpoznanie i monitoring zagrożeń geologicznych na terenie województwa podlaskiego. Łączna kwota, jaką wydatkowano za działalność w tym obszarze interwencji wyniosła **1 581 881,53 zł**.

W ramach obszaru interwencji „**zasoby przyrodnicze**” zrealizowano szereg projektów o zróżnicowanej tematyce. Wśród zadań realizowanych na terenie województwa pod względem finansowym wyróżniają się projekt kompleksowej ochrony żubra w Polsce, ochrona czynna siedlisk i gatunków, czy prowadzenie gospodarki leśnej z zachowaniem wszystkich funkcji lasu. Wiele nadleśnictw prowadziło działania związane z rozszerzeniem oferty edukacyjnej, m.in. poprzez budowę nowych ścieżek edukacyjnych, budowę nowych obiektów edukacyjnych oraz doposażenie istniejących. Wśród zadań monitorowanych przeważały zadania związane z odbudową i wspieraniem bioróżnorodności, m.in. inwentaryzacje przyrodnicze w poszczególnych gminach, odbudowa siedlisk zagrożonych gatunków, urządzenie terenów zieleni, utrzymanie i pielęgnację drzew i zieleni w pasie drogowym, organizowanie konkursów, olimpiad i kampanii o charakterze ekologicznym. Na działania te wydano łącznie **499 495 579,80 zł**.

W obszarze interwencji „**zagrożenie poważnymi awariami**” dominowały inwestycje związane z doposażeniem jednostek ochotniczej straży pożarnej obejmującym zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu i wyposażenia ratowniczego. Inwestycje te były finansowane głównie z WFOŚiGW. Duże znaczenie miała tu także działalność w zakresie ochrony przeciwpożarowej prowadzona przez nadleśnictwa. Łącznie na działalność służącą ochronie przed poważnymi awariami przeznaczono **158 498 625,29 zł**.

W poniższej tabeli za pomocą wskaźników przedstawiono zmiany stanu środowiska oraz infrastruktury ochrony środowiska, jakie zaszły w analizowanym okresie realizacji Programu.

Tabela 29. Porównanie wskaźników monitorowania realizacji Programu

Obszar interwencji	Wskaźnik	źródło informacji	Wartość wskaźnika dla roku bazowego 2020	Jednostka	2021	2022	Trend zmian
ochrona klimatu i jakości powietrza	liczba stref o klasie C wg kryterium <i>ochrony zdrowia ludzi</i>	GIOŚ	2	szt.	1	1	↑
	Liczba stref o klasie C wg kryterium <i>ochrony roślin</i>	GIOŚ	1	szt.	0	0	↑
	emisja substancji do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	GUS	gazowe 2 054 731	t/r	2 196 541	1 922 558	↑
		GUS	pyłowe 503	t/r	491	436	↑
	liczba przyłączy sieci gazowej	GUS	37 442	szt.	40 088	42 315	↑
	odsetek ludności korzystającej z gazu	GUS	30,5	%	31,1	31,2	↑
	liczba instalacji OZE	URE	149	szt.	230	317	↑
zagrożenie hałasem	przypadki przekroczeń krótkookresowych wskaźników poziomu dźwięku L_{AeqD} i L_{AeqN} (hałas drogowy)	GIOŚ	brak danych	szt.	4	brak danych	↓*
	przypadki przekroczeń długookresowych wskaźników poziomu dźwięku L_{DWN} i L_N (hałas drogowy)	GIOŚ	brak danych	szt.	1	brak danych	↑*
	drogi o twardej nawierzchni na 100 km ²	GUS	70,5	km	71,8	72,8	↑
pola elektromagnetyczne	przypadki przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	GIOŚ	0	szt.	0	0	-
gospodarowanie wodami	odsetek JCWP rzecznych o stanie/potencjale ekologicznym co najmniej dobrym - badanych w danym roku	GIOŚ	5,36	%	4,24	brak danych	↓
	odsetek JCWP rzecznych o stanie chemicznym dobrym - badanych w danym roku	GIOŚ	25	%	37,5	brak danych	↑
	liczba stanowisk monitoringu JCWPd, dla których stwierdzono co najmniej dobrą klasę jakości wód - badanych w danym roku	GIOŚ	0	szt.	4	brak danych	↑
gospodarka wodno-ściekowa	pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	GUS	100 788,90	dam ³	100 577,10	99 596,0	↑
	zużycie wody w gospodarstwach domowych	GUS	42 250,80	dam ³	41 688,90	41 420,3	↑
	ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód lub do ziemi - ogółem	GUS	33 469,00	dam ³	34 487,00	42 426,00	↓
	długość sieci rozdzielczej wodociągowej	GUS	13 939,60	km	14 021,20	brak danych	↑
	długość sieci kanalizacyjnej	GUS	3 768,00	km	3 801,30	3 858,8	↑
	odsetek ludności korzystającej z wodociągu	GUS	91	%	91,1	91,3	↑

	odsetek ludności korzystającej z kanalizacji	GUS	65,1	%	65,4	65,9	↑
	ścieki bytowe i przemysłowe odprowadzane siecią kanalizacyjną	GUS	31 491,10	dam ³	31 954,20	32 351,10	↑
	liczba oczyszczalni komunalnych: - biologicznych - z podwyższonym usuwaniem biogenów	GUS	93 29	szt.	95 28	95 28	↑
zasoby geologiczne	liczba złóż kopalin	PIG-PIB	862	szt.	896	912	↑
	wydobycie surowców	PIG-PIB	27 870	tys. ton	26 041	25 234,99	↑
gleby	udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji - ogółem	GUS	0,136	%	0,134	0,133	↑
	powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji	GUS	2 742	ha	2 712	2 693	↑
	powierzchnia gruntów zrekultywowanych i zagospodarowanych	GUS	236	ha	151	285	↑
gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	masa odebranych niesegregowanych odpadów komunalnych	GUS	211 678,46	t	215 200,86	203 292,54	↑
	masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	GUS	127 189,39	t	135 525,07	135 898,42	↑
	masa wytworzonych odpadów przypadająca na jednego mieszkańca	GUS	292	kg	304	296	↓
zasoby przyrodnicze	lesistość	GUS	31	%	31	31	↑
	powierzchnia gruntów leśnych	GUS	634 832,71	ha	635 637,94	640 604,63	↑
	powierzchnia obszarów prawnie chronionych (łącznie z obszarami Natura 2000)	GUS	1 784 613,22	ha	1 784 611,92	1 784 227,54	↑
	liczba pomników przyrody	GUS	1 989	szt.	1 977	1 979	↓
zagrożenia poważnymi awariami	liczba poważnych awarii	WIOŚ	0	szt.	0	0	-
	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	GIOŚ	7	szt.	6	6	↑
	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	GIOŚ	9	szt.	10	10	↓

Objaśnienia:

- bez zmian;

↑ trend pozytywny dla środowiska;

↓ trend negatywny dla środowiska

* w związku z brakiem wskaźnika dla roku bazowego 2020, odniesiono trend do wskaźników z roku 2019.

Na podstawie zamieszczonych wyżej wskaźników monitorowania realizacji Programu można zauważyć, że na przestrzeni lat 2021-2022 w odniesieniu do roku bazowego 2020, zdecydowana większość z nich uległa zmianom w sposób pozytywny dla środowiska. Dla 30 wskaźników odnotowano trend pozytywny dla stanu środowiska, 6 - trend negatywny, a dla dwóch nie odnotowano zmian.

W obszarze ochrona klimatu i jakości powietrza zauważono wyraźny wzrost liczby instalacji OZE oraz liczby przyłączy sieci gazowej. Podobnie emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych, która uległa ograniczeniu ze względu na ilość pyłów emitowanych do powietrza, co jest skutkiem m.in. licznych inwestycji przedsiębiorstw, szczególnie w energetyce zawodowej.

Poprawa udziału dróg o powierzchni utwardzonej, liczne inwestycje w zakresie dróg i obwodnic miast przyczyniają się do zmniejszenia ruchu samochodowego w miastach i przeniesienie ich poza jego granice. Będzie to miało również przełożenie na jakość powietrza terenów miejskich. Aby utrzymać trend pozytywny dla stanu środowiska, należy w kolejnych latach kontynuować działania związane z budową obwodnic, centrów przesiadkowych, rozważyć działania promujące transport zbiorowy oraz stosować preferowane dla terenów miejskich sposoby izolacji przed hałasem, tj. nasadzenia, zadrzewienia.

W zakresie pól elektromagnetycznych w 2022 roku nie odnotowano zmian wskaźników w stosunku do roku 2020, jednak jest to pożądaný stan, ponieważ oznacza brak przekroczeń dopuszczalnych wartości pól elektromagnetycznych w obszarze województwa podlaskiego.

W zakresie jakości wód odnotowano spadek udziału JCWP rzecznych o co najmniej dobrym stanie/potencjale ekologicznym oraz wzrost udziału JCWP rzecznych o co najmniej dobrym stanie/potencjale chemicznym – jest to m.in. efekt licznych inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową. Wykazano również wzrost udziału stanowisk monitoringu JCWPd, dla których stwierdzono co najmniej dobrą klasę jakości wód. W kolejnych latach działania obecnego Programu należy zwrócić uwagę na podejmowanie działań związanych z poprawą jakości wód oraz z prewencją przed pogarszaniem się ich jakości. W tym celu należy kontynuować m.in. działania związane z poprawą jakości gospodarki wodno-ściekowej, budową oczyszczalni ścieków czy promowaniem odpowiedniego stosowania nawozów w rolnictwie, ponieważ są to jedne z głównych czynników wpływających na niepożądaną jakość wód powierzchniowych i podziemnych.

Poprawa jakości gospodarki wodno-ściekowej jest istotna również ze względu na dużą rozbieżność w tym zakresie pomiędzy terenami miejskimi a wiejskimi. Niektóre z powiatów województwa charakteryzują się wyjątkowo niskim stopniem skanalizowania. W ostatnich latach przeznaczono bardzo duże środki finansowe na zadania w tym obszarze interwencji, na skutek czego w latach 2021-2022 w odniesieniu do roku bazowego 2020, wystąpił wzrost stopnia skanalizowania i zwodociągowania regionu. Ze względu na charakterystykę województwa, tj. rozproszona zabudowa na terenach wiejskich, objęcie siecią kanalizacyjną wszystkich gospodarstw jest nieopłacalne, ponieważ koszty doprowadzenia sieci są niewspółmierne z korzyściami. W związku z czym należy wziąć pod uwagę stosowanie nowoczesnych instalacji indywidualnego oczyszczania ścieków. W ostatnich latach odnotowano wzrost ilości oczyszczalni ścieków funkcjonujących w województwie.

Województwo jest obszarem mało zasobnym w surowce naturalne. Główne zasoby stanowią złoża kruszywa naturalnego. W latach 2021-2022 w odniesieniu do roku bazowego 2020, wzrosła liczba rozpoznanych złóż kapalin, jednak nie przełożyło się to na zwiększenie wydobycia surowców. Wiązało się to z wymogami ochrony

środowiska, małą dostępnością złóż oraz brakiem opłacalności wydobycia kopalin z wielu złóż. Choć z punktu widzenia rozwoju gospodarki wydaje się to trendem niekorzystnym, dla środowiska naturalnego zwiększający się stopień rozpoznania zasobów naturalnych przy jednoczesnym braku ich eksploatacji wydaje się być zjawiskiem pozytywnym.

Województwo podlaskie charakteryzuje się glebami dobrej jakości, przydatnymi do produkcji rolniczej. Dzięki podjętym działaniom w ostatnich latach zmniejszyła się powierzchnia gleb zdegradowanych oraz zdewastowanych. Aby nie dopuścić do powstania oraz powiększenia się terenów zdewastowanych oraz zdegradowanych należy poprawić jakości funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej poprzez ograniczanie możliwości zanieczyszczenia gleb w wyniku rozszczelnienia zbiorników bezodpływowych, a co za tym idzie, rozbudowę sieci kanalizacyjnych. Należy także promować stosowanie dobrej praktyki rolniczej m.in. poprzez stosowanie nawozów naturalnych, czy płodozmiannu. Ważnym jest również, aby intensyfikować działania służące likwidacji miejsc nielegalnego składowania odpadów, ponieważ czynnik ten także oddziałuje na stan i jakość gleb.

W zakresie gospodarki odpadami w ostatnich latach wystąpił wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie, co ma pozytywne znaczenie dla środowiska. Wzrosła również wielkość odpadów wytworzonych i poddanych odzyskowi. Na poziomie województwa trudnym byłoby podejmowanie działań służących ograniczeniu ilości wytwarzanych odpadów, ponieważ jest to problem znacznie większej skali wynikający z rozwoju cywilizacyjnego. Można natomiast podejmować działania promujące segregację odpadów oraz prowadzić działalność kontrolną w tym zakresie.

W latach 2021-2022 w odniesieniu do roku bazowego 2020, odnotowano zarówno pozytywne, jak i negatywne zmiany wśród wskaźników obrazujących stan zasobów przyrodniczych. Wzrosła lesistość regionu i powierzchnia terenów leśnych, jednak powierzchnia form ochrony przyrody przyjęła trend malejący. Za część tego zjawiska może odpowiadać stała aktualizacja przebiegu granic tych obszarów za pomocą cyfrowych narzędzi kartograficznych, umożliwiających zwiększenie dokładności wykonywania pomiarów. Negatywnym zjawiskiem dla stanu zasobów przyrody jest również malejąca ilość pomników przyrody, co może wynikać z coraz częściej występujących gwałtownych zjawisk atmosferycznych, na których negatywne oddziaływanie bardzo podatne są stare drzewa pomnikowe. Na terenie województwa realizowano liczne projekty służące ochronie bioróżnorodności, inwentaryzacji zasobów przyrodniczych oraz edukacji ekologicznej. W kolejnych latach warto takie projekty kontynuować oraz rozważyć podjęcie przedsięwzięć, których celem będzie dalsze zwiększanie lesistości, ilości zadrzewień i terenów zieleni oraz obejmowanie właściwą ochroną obszarów szczególnie cennych.

W raportowanych latach, podobnie jak w 2020 roku, na terenie województwa nie miały miejsca poważne awarie, ani zdarzenia o znamionach poważnych awarii. Należy dołożyć wszelkich starań, aby utrzymać ten stan. Narzędziami temu służącymi są m.in. kontrole zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii

przemysłowej, szkolenia służb ratowniczych w zakresie działań na wypadek wystąpienia takich zdarzeń oraz dalsze doposażanie jednostek ratowniczych w niezbędny sprzęt.

Podsumowując analizę powyższych wskaźników i trendów zmian w poszczególnych obszarach interwencji można stwierdzić, że realizowane w latach 2021-2022 zadania ujęte w Programie odniosły pozytywny wpływ na środowisko naturalne. Mimo to fakt zaistnienia trendów negatywnych w kilku wskaźnikach wskazuje na konieczność podejmowania racjonalnych działań na rzecz poprawienia stanu zasobów środowiskowych, a tym samym jakości przestrzeni życia mieszkańców województwa podlaskiego. Należy przy tym pamiętać, że część wskaźników, w których wykazano trend negatywny, opisuje zjawiska ściśle związane z niezbędnym rozwojem gospodarczym regionu. Jednocześnie duże nakłady finansowe na badane obszary interwencji w analizowanym okresie mogą być dobrą prognozą na osiągnięcie pozytywnych zmian wskaźników w kolejnych latach.

5 Spis tabel

Tabela 1. Statystyka odesłanych ankiet z jednostek samorządu terytorialnego (opracowanie własne)	8
Tabela 2. Zestawienie stref w województwie podlaskim w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych GUS)	11
Tabela 3. Klasy sfer dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie za 2020 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi ..	12
Tabela 4. Klasy sfer dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie za 2021 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi ..	12
Tabela 5. Klasy sfer dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie za 2022 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi ..	12
Tabela 6. Klasyfikacja stref województwa podlaskiego w poszczególnych latach z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin w strefie podlaskiej	13
Tabela 7. Zanieczyszczenia o największej emisji na terenie województwa podlaskiego w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń) ..	14
Tabela 8. Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie województwa podlaskiego w latach 2020, 2021 i 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)	15
Tabela 9. Liczba instalacji odnawialnych źródle energii w województwie podlaskim w latach 2020-2022* (opracowanie własne, źródło Urząd Regulacji Energetyki).....	20
Tabela 10. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2020.....	22
Tabela 11. Wyniki pomiarów krótkookresowych hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2020	23
Tabela 12. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2021	24
Tabela 13. Wyniki pomiarów krótkookresowych hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa podlaskiego w roku 2021	24
Tabela 14. Liczba zbadanych zakładów w przedziałach przekroczeń poziomów dopuszczalnych w 2020 r.....	26
Tabela 15. Liczba zbadanych zakładów w przedziałach przekroczeń poziomów dopuszczalnych w 2021 r.....	26
Tabela 16. Stopień zwodociągowania województwa podlaskiego (opracowanie własne, źródło danych GUS)	36

Tabela 17. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	39
Tabela 18. Stopień skanalizowania województwa podlaskiego w latach 2020 i 2021 (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	41
Tabela 19. Liczba zbiorników bezodpływowych, oczyszczalni przydomowych i stacji zlewnych na terenie województwa podlaskiego w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)	42
Tabela 20. Ważniejsze zasoby kopalin na terenie województwa podlaskiego (opracowanie własne, wg PIG-PIB)	44
Tabela 21. Punkty pomiarowe chemizmu gleb ornych Polski w województwie podlaskim (Źródło: Monitoring chemizmu gleb ornych Polski).....	46
Tabela 22. Gospodarka odpadami komunalnymi w latach 2020 – 2022 w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	48
Tabela 23. Formy ochrony przyrody w województwie podlaskim na koniec 2022 r.....	50
Tabela 24. Lasy województwa podlaskiego według form własności (opracowanie własne, źródło danych GUS)	53
Tabela 25. Tereny zieleni w województwie podlaskim w latach 2020 i 2021 (opracowanie własne, źródło danych GUS)	54
Tabela 26. Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.	55
Tabela 27. Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.	55
Tabela 28. Koszty poniesione na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska w latach 2021-2022 w województwie podlaskim	97
Tabela 29. Porównanie wskaźników monitorowania realizacji Programu	100

6 Spisy wykresów

Wykres 1. Długość czynnej sieci gazowej w województwie podlaskim w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	18
Wykres 2. Ludność korzystająca z sieci gazowej w województwie podlaskim w latach 2020-2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)	18
Wykres 3. Wyniki oceny stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych WIOŚ)	33
Wykres 4. Stan/potencjał ekologiczny JCWP jezior w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych WIOŚ)	34
Wykres 5. Wyniki badań wód podziemnych na terenie województwa podlaskiego w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych WIOŚ)	35
Wykres 6. Długość rozdzielczej sieci wodociągowej w powiatach województwa podlaskiego w latach 2020 – 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	36
Wykres 7. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	38
Wykres 8. Zużycie wody na jednego mieszkańca (opracowanie własne, źródło danych GUS)	38
Wykres 9. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie podlaskim w latach 2020 – 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)	39
Wykres 10. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2020-2022 w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	40
Wykres 11. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2020-2022 w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS)	40
Wykres 12. Gleby zrekultywowane i zagospodarowane w województwie podlaskim w latach 2020 – 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)	47

7 Spis map

Mapa 1. Podział województwa podlaskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2022 r. (opracowanie własne)	11
Mapa 2. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych według danych GUS w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	15
Mapa 3. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych według danych GUS w 2022 r. (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	16
Mapa 4. Długość [km] rozdzielczej sieci gazowej na 100 km ² w 2022 r (opracowanie własne, źródło danych GUS)	19
Mapa 5. Rzeki, jeziora i inne zbiorniki wodne występujące w województwie podlaskim (opracowanie własne źródło danych geoportal, https://dane.gov.pl/pl)	32
Mapa 6. Długość [km] rozdzielczej sieci wodociągowej na 100 km ² w województwie podlaskim (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	37
Mapa 7. Długość rozdzielczej sieci kanalizacyjnej w powiatach województwa podlaskiego w roku 2022 (opracowanie własne, źródło danych GUS)	41
Mapa 8. Obszary i obiekty prawnie chronione w województwie podlaskim (opracowanie własne).....	51
Mapa 9. Lesistość w powiatach województwa podlaskiego (opracowanie własne, źródło danych GUS).....	52